

Kontrollutvalget i Vestre Toten kommune

Sekretariatet

Raufoss, 9. oktober 2025.
J.nr./referanse: 13-25/VT/ks

KONTROLLUTVALGET I VESTRE TOTEN KOMMUNE

Faste medlemmer:

Leif Petter Hansen (H), leder
Wenche Aamodt Furuseth (V), nestleder
Kjell Borglund (Ap)
Silje Sandsengen (Ap)
Odd-Harry Haugen (Frp) - FORFALL

Innkalling av vara:

Gina Marie Sørum Sveen (Sp), første vara for H/Frp

Kopi til:

Ordfører, kommunedirektør og
Innlandet Revisjon IKS

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Det innkalles herved til møte i kontrollutvalget i Vestre Toten kommune:

Dato: Mandag 20. oktober 2025

Tid: Kl. 0900

Sted: Møterom Smia, rådhuset

Vedlagt følger saksliste og saksdokumenter.

Forfall meldes til undertegnede på e-post kjetil@kontrollutvalget.no eller telefon/SMS til 99577903.

Deltakelse fra andre i møtet:

- **Kl. 1000 – sakene 67-68 (saker vedr. regnskapsrevisjon):**
Deltakelse: Innlandet Revisjon IKS ved oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Ingebjørg Dybdal.

Med hilsen

For leder i kontrollutvalget

Kjetil Solbrækken
utvalgssekretær

Adresse:

Kontrollutvalgstjenester AS v/Kjetil Solbrækken
Parkvegen 9, 2819 Gjøvik
Tel. 995 77 903, e-post: kjetil@kontrollutvalget.no

KONTROLLUTVALGET I VESTRE TOTEN KOMMUNE

SAKSLISTE

FOR MØTE I RÅDHUSET

Mandag 20. oktober 2025

SAK NR. 63/2025	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 03.10.2025
SAK NR. 64/2025	STATUSRAPPORT 2. TERTIAL 2025 FRA INNLANDET REVISJON IKS
SAK NR. 65/2025	STATUS FOR BESTILLING AV FORUNDERSØKELSER FRA INNLANDET REVISJON IKS
SAK NR. 66/2025	RUTINER FOR INTERN VARSLING I VESTRE TOTEN KOMMUNE
SAK NR. 67/2025	REGNSKAPSREVISJON: STRATEGI FOR REVISJON AV KOMMUNEREGNSKAPET FOR 2025
SAK NR. 68/2025	PLAN FOR FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL 2025
SAK NR. 69/2025	ETISKE RETNINGSLINJER FOR MEDARBEIDERE OG FOLKEVALGTE I VESTRE TOTEN KOMMUNE
SAK NR. 70/2025	PRINSIPPER FOR EIERSTYRING I VESTRE TOTEN KOMMUNE
SAK NR. 71/2025	MØTEPLAN FOR 2026
SAK NR. 72/2025	PROTOKOLL FRA KOMMUNESTYRETS MØTE 02.10.2025
SAK NR. 73/2025	REFERATSAKER
SAK NR. 74/2025	ÅPEN POST

Raufoss, 7. oktober 2025.

For utvalgsleder

Kjetil Solbrækken
sekretær

SAK NR. 63/2025

Vestre Toten kommune

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 03.10.2025

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	20.10.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Møteprotokoll fra møte 03.10.2025

Vedlagt:

Ja

FORSLAG TIL VEDTAK:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 03.10.2025 godkjennes.

SAKSOPPLYSNINGER:

Møteprotokollen fra forrige møte legges herved frem til formell godkjenning.

MØTEPROTOKOLL

KONTROLLUTVALGET I VESTRE TOTEN KOMMUNE

SAK NR. 69/2025 RUTINER FOR INTERN VARSLING I VESTRE TOTEN KOMMUNE

Fredag 3. oktober 2025 holdt kontrollutvalget møte i Vestre Toten rådhus fra kl. 0835 til 1200.

Som medlemmer møtte:

Leif Petter Hansen (H), leder (fratrådte møtet kl. 0835–1200, under sakene 55, 56, 57)
Wenche Aamodt Furuseth (V), nestleder
Odd-Harry Haugen (Frp)
Kjell Borglund (Ap)

Følgende medlem hadde meldt forfall:

Silje Sandsengen (Uavh.)

Følgende varamedlem møtte:

Rune Strande (Ap), første vara for Ap/V

Ellers møtte:

Fra kommuneadministrasjonen: Kommunedirektør Bjørn Fauchald (sakene 55-58), helse- og omsorgssjef Trine Kløvrud (sak 55), NAV-leder Knut Rødningsby (sak 58) og avdelingsleder NAV Jorun Granberg (sak 58).

Sekretær: Kjetil Solbrækken.

Møteprotokollen er sendt til:

Kommunestyret, ordfører, varaordfører, kommunedirektør, kontrollutvalgets medlemmer og varamedlemmer, Innlandet Revisjon IKS og Oppland Arbeiderblad.

Utvalgsmøtet ble satt kl. 0830 med leder Leif Petter Hansen som møteleder.

Nestleder Wenche Aamodt Furuseth tok over som møteleder fra sak 55.

Innkalling og saksliste ble enstemmig godkjent.

Til behandling:

SAK NR. 54/2025

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 01.09.2025

Vedtak, enstemmig:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 01.09.2025 godkjennes.

SAK NR. 55/2025

STATUS FOR FASTLEGETJENESTEN

Fra behandlingen:

Utvalgsleder Leif Petter Hansen (H) fratrådte møtet før behandling av saken. Kontrollutvalget bestod etter dette av tre fire faste medlemmer og ett varamedlem. Nestleder Wenche Aamodt Furuseth (V) tok over som møteleder.

Helse- og omsorgssjef Trine Kløvrud orienterte og svarte på spørsmål innenfor følgende tema:

- Status for legetjenesten i kommunen.
- Statsforvalterens undersøkelse etter varslingsaken.
- Status for Gjøvik interkommunale legevakt (interkommunalt samarbeid der Vestre Toten er med).

Kommunedirektør Bjørn Fauchald supplerte presentasjonen.

Omforent forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Kommunedirektørens informasjon om status for fastlegetjenesten i Vestre Toten og Gjøvik interkommunale legevakt tas til orientering. 2. Kontrollutvalget tar til orientering at Statsforvalteren har avsluttet sin undersøkelse i Vestre Toten kommune om hvordan tidligere varslingsak har påvirket legetjenesten i kommunen. Kontrollutvalget har merket seg Statsforvalterens mener at kommunen har gitt en tilfredsstillende redegjørelse omkring saken og at saken er avsluttet.
---------------------------	--

SAK NR. 56/2025

OPPFØLGING AV HENVENDELSE VEDR. PLAN OG BYGGESAK

Fra behandlingen:

Møtet ble enstemmig besluttet lukket i f.m. behandlingen av saken, jf. kommuneloven § 11-5 (2), jf. offentlighetsloven § 13, jf. forvaltningsloven § 13.

Kommunedirektør Bjørn Fauchald orienterte om kommunens oppfølging av saken som henvendelsen omhandler, og svarte på spørsmål fra kontrollutvalget.

Omforent forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Kommunedirektørens informasjon om oppfølging av saken det gjelder tas til orientering. 2. Kontrollutvalget tar til orientering at Statsforvalteren har påpekt følgende forbedringspunkter i forbindelse med kommunens saksbehandling: • Sørge for å ha rimelig fremdrift i saksbehandlingen. • Gi tilbakemelding om mangler i god tid før fristen i pbl. § 21-7 er ute. • Ha tettere dialog for å få inn nødvendig dokumentasjon. • Sørge for mer forutberegnelighet i fremtidige saker.
---------------------------	--

3. Kontrollutvalget ber om å få oversendt det omtalte møtereferatet, etter at dette er ferdigstilt.

SAK NR. 57/2025**KOMMUNENS ØKONOMISKE SITUASJON OG UTVIKLING**Fra behandlingen:

Kommunedirektør Bjørn Fauchald orienterte med vekt på:

- Status budsjett 2025 (pr. 2. tertial 2025)
- Budsjettarbeidet for 2026
- Kommuneøkonomien og Vestre Toten kommune

Omforent forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak, enstemmig:

1. Kommunedirektørens orientering om status for kommunens økonomiske situasjon tas til orientering. Kontrollutvalget har merket seg at prognose pr. 2. tertial 2025 viser et negativt driftsresultat på ca. 37 millioner, hvorav ca. 28 millioner er knyttet til tjenesteområdene (i hovedsak innenfor skole og helse og omsorg).
2. Statsforvalterens lovlighetskontroll av årsbudsjettet 2025 og økonomiplan 2025-2028 tas til orientering.

SAK NR. 58/2025**NAV VESTRE TOTEN / SOSIALE TJENESTER**Fra behandlingen:

NAV-leder Knut Rødningsby og avdelingsleder NAV Jorun Granberg presenterte NAV Vestre Toten med vekt på følgende tema:

- Utfordringsbildet.
- Organisasjonen.
- Virksomhetsplan NAV Vestre Toten 2025.
- Økonomi.
- Nærvær.
- Internkontroll: Risikovurderinger og avviksregistrering.
- Sikkerhet og beredskap.
- Sosialhjelp – skjønnsvurderinger.
- Utvikling klagesaker.
- Unge sosialhjelpsmottakere.
- Statistikk sosialhjelp (sammenlignet med Gjøvik, Østre Toten og kostragruppe 7).
- Kommentarer til Kommunebarometeret 2025 – sektor Sosiale tjenester.
- Barn- og familieperspektivet (barnets- og familiens bestevurderinger, jf. egen veileder «Barnets beste»).
- Barn i lavinntektsfamilier og arbeidet med «barnefattigdom», herunder «Trygg Havn» - prosjekt med midler fra Statsforvalter.
- Flyktningetjenesten med statistikk.

- Utenforskap med statistikk.
- Samhandling med industrien og kommunen.

Leif Petter Hansen (H), leder tiltrådte møtet under saken. Kontrollutvalget bestod etter dette av fire faste medlemmer og ett varamedlem.

Kommunedirektør Bjørn Fauchald supplerte presentasjonen.

Omforent forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	1. Med bakgrunn i presentasjonen i møtet har kontrollutvalget inntrykk av NAV Vestre Toten har etablert en god overordnet styring og kontroll med virksomheten. Selv om de overordnede styringsstrukturene synes å være på plass, synes det å være et forbedringspotensial knyttet til beskrivelse av de overordnede systemene innenfor de kommunale tjenestene (sosiale tjenester). Når det gjelder internkontroll ser kontrollutvalget positivt på at man har etablert en to-trinns godkjenning av alle vedtak om sosialhjelp. 2. Kontrollutvalget har merket seg at, til tross for et høyt oppgave- og aktivitetsnivå i ordinær drift og begrensede ressurser, er tjenesteområdet involvert i en rekke utviklingsaktiviteter og innovasjonsarbeid. 3. Kontrollutvalget vil følge opp med en ny samtale med NAV Vestre Toten senere i valgperioden. I tillegg til en generell orientering om status innenfor det kommunale ansvarsområdet (sosiale tjenester) bes det om særskilt fokus på følgende tema: • Status for overordnede styringsdokumenter for de kommunale tjenestene i NAV Vestre Toten. • Risikovurderinger (presentasjon av risikoområder som er vurdert, herunder tiltak og restrisiko). • Avvikshåndtering (bruk av system, rapportering, statistikk). • Nærvær/sykefravær (utvikling). • Opplæring og kompetanseplaner. • Turnover (utviklingen, jf. høy turnover i 2025). • Forvaltningsavtaler - omkring 90 personer (rutiner og kontroll innenfor området).
---------------------------	---

SAK NR. 59/2025

PROTOKOLL FRA KOMMUNESTYRETS MØTE 28.08.2025

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Protokoll fra kommunestyrets møte den 28.08.2025 tas til orientering.
---------------------------	---

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Protokoll fra kommunestyrets møte den 25.09.2025 tas til orientering.
---------------------------	---

SAK NR. 61/2025

REFERATSAKER

Fra behandlingen:

Følgende saker ble referert:

1. Egenvurdering av uavhengighet – fagansvarlig forvaltnings-revisjon Ole Inge Gjerald (brev fra Innlandet Revisjon IKS)
2. Diverse avisartikler
3. Neste møte: Tidspunkt/saksliste

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Referatsakene tas til orientering.
---------------------------	------------------------------------

SAK NR. 62/2025

ÅPEN POST

Fra behandlingen:

Følgende saker ble tatt opp/drøftet:

1. Rutiner for innkalling av vara til politiske møter

Saken ble drøftet med utgangspunkt i:

- Kontrollutvalgets protokoll fra møte den 02.06.2025, sak 44/2025 (Åpen post):
Kontrollutvalget registrerer at politisk sekretariat aktivt har fulgt opp saken for å sikre at lover og regelverk på området blir fulgt. Det ble i møtet avtalt i møtet at kontrollutvalget vil følge opp saken på et senere tidspunkt ved bl.a. å be om en redegjørelse fra kommunedirektøren om hvordan dette vil bli kvalitetssikret.
- Artikkelen «Statsråden slår fast: Uakseptabelt å tukle med vara-innkallinger», Oppland Arbeiderblad 13.06.2025.

<u>Vedtak, enstemmig:</u>	Vedr. rutiner for innkalling av vara til politiske møter <u>Saken følges opp slik:</u> Kommunedirektør inviteres til å: • Presentere rutinene på området, og praktiseringen av disse etter utsending av e-post av 28.05.2025 fra politisk sekretariat til gruppelederne for politiske partier i Vestre Toten kommune (tema: Påminnelse om lovverk, retningslinjer og rutiner ved forfall til politiske møter). • Orienter om sin kjennskap til møter/saker der feil med innkalling av vara er oppstått, og sin vurdering av eventuelle konsekvenser av saksbehandlingsfeil.
---------------------------	--

Raufoss, 3. oktober 2025. _____ Leif Petter Hansen leder	RETT UTSKRIFT: Raufoss, 3. oktober 2025. _____ Kjetil Solbrækken utvalgssekretær
---	---

TIL INFORMASJON / OPPFØLGING

<u>Møteplan 2025 – Kontrollutvalget:</u> • Mandag 10.02.2025 kl. 0900 • Mandag 24.03.2025 kl. 0900 • Mandag 28.04.2025 kl. 0900 • Mandag 02.06.2025 kl. 0900 • Mandag 01.09.2025 kl. 0900 • Mandag 20.10.2025 kl. 0900 • Mandag 08.12.2025 kl. 0900	<u>Bestilte oppdrag fra Innlandet Revisjon IKS (forvaltningsrevisjon mv):</u> • <i>Forundersøkelse: Demensomsorgen (KU-sak 48/2025)</i> • <i>Forundersøkelse: Klima, miljø og naturforvaltning (KU-sak 48/2025)</i> <u>Oppfølging av tidligere revisjonsrapporter:</u> • (ingen)
---	---

Vestre Toten kommune**STATUSRAPPORT 2. TERTIAL 2025 FRA INNLANDET
REVISJON IKS**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	20.10.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Statusrapport 2. tertial 2025 fra Innlandet Revisjon IKS

Vedlagt:

Ja

FORSLAG TIL VEDTAK:

Statusrapport for 2. tertial 2025 fra Innlandet Revisjon IKS tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Saken er en oppfølging av inngått oppdragsavtale med Innlandet Revisjon IKS der det er avtalt tertialvis rapportering til kontrollutvalget m.h.t. økonomi:

4.5 Økonomirapportering

Innlandet Revisjon IKS rapporterer til kontrollutvalget 1. og 2. tertial (30/4 og 31/8), i tillegg til en årsrapport (31/12).

Rapporteringen gjøres på samme nivå som oppdragsavtalen og oversendes kontrollutvalget senest en måned etter utløp av rapporteringsperioden.

Tertialrapporteringene skal begrunne eventuelle vesentlige avvik mellom budsjett og prognose.

Uavhengig av tertialrapporteringen skal Innlandet Revisjon IKS løpende informere kontrollutvalget om forventede vesentlige avvik fra oppdragsavtalen.

Hensikten med rapporteringen er bl.a. å lette kontrollutvalgets arbeid med oppfølging av den vesentligste posten i kontrollutvalgets budsjett og bevisstgjøre kontrollutvalget på evt. ledige midler til gjennomføring/bestilling av forvaltningsrevisjon.

Vedlagt følger rapportering fra Innlandet Revisjon IKS for siste tertial til orientering.

Rapporten kan oppsummeres slik:

- **Regnskapsrevisjon:**

Budsjett: 770 timer

Prognose 31/12: 770 timer

Avvik: 0 timer

- **Bestilte tjenester (forvaltningsrevisjon mv):**

Budsjett: 199 timer

Prognose 31/12: 100 timer

Avvik: 99 timer

Innlandet Revisjon IKS

Lillehammer, 18.09.2025

J.nr./Referanse: 2025-959/RAK

Til Kontrollutvalget i Vestre Toten kommune
v/sekretariatet

Statusrapport 2. tertial 2025

Det vises til oppdragsavtalen pkt. 4.5. Innlandet Revisjon IKS skal rapportere til kontrollutvalget per 30.04., 31.08. og 31.12. Rapporten skal begrunne eventuelle vesentlige avvik mellom budsjett og prognose.

Nedenfor følger oversikt over ressursbruk per 31.09.2025.

	Oppdrags avtale Timer	Forbruk Timer	Differanse Timer
REGNSKAPSREVISJON			
Revisjon av årsregnskapet	590	286	304
Attestasjoner og revisjonsuttalelser	160	167	-7
Veiledning og bistand	20	13	8
SUM REGNSKAPSREVISJON	770	465	305
BESTILTE TJENESTER			
Andre tjenester	0	0	0
Forvaltningsrevisjon	199	50	149
Eierskapskontroll	0	0	0
SUM BESTILTE TJENESTER	199	50	149
Møter i KU og KST/FT, info. og KU sekretariat	22	13	9
SUM TIMER	991	528	463

Kommentarer vedrørende regnskapsrevisjon

Det er samlet for regnskapsrevisjon ikke vesentlig avvik mellom oppdragsavtalen og medgåtte ressurser.

Kommentarer vedrørende forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll vises på siste side.

Hovedkontor:
Kirkegata 72
2609 Lillehammer
Tlf. 61 22 25 68

Kontor Gjøvik:
Studievegen 7
2815 Gjøvik

Kontor Otta:
Ola Dahls gate 3 A
2670 Otta

Firma:
E-post: postmottak@irev.no
irev.no
Kirkegata 72
2609 Lillehammer
Reg. nr. 987 769 386 MVA
Bank kto. 1604 11 46927

Innlandet Revisjon IKS

Følgende timesatser for 2025 er benyttet i oppdragsavtalen:

- Regnskapsrevisjon kr 1 250
- Forvaltningsrevisjon kr 1 380
- Møter kr 1 250/1 380

Med hilsen

Rita Kvamme
Rådgiver

Hovedkontor:
Kirkegata 72
2609 Lillehammer
Tlf. 61 22 25 68

Kontor Gjøvik:
Studievegen 7
2815 Gjøvik

Kontor Otta:
Ola Dahls gate 3 A
2670 Otta

Firma:
E-post: postmottak@irev.no
irev.no
Kirkegata 72
2609 Lillehammer
Reg. nr. 987 769 386 MVA
Bank kto. 1604 11 46927

Innlandet Revisjon IKS

Prosjekt	Total ramme (FA, PP, FR)	Påløpt i år (1.1-31.8)		Prognose rest i år		Sum i år		Levering KU	Kommentar
		Timer	Kroner	Timer	Kroner	Timer	Kroner		
10621F Økonomistyring	50	50	69 000		-	50	69 000	Levering KU 02.06.25	Foranalyse
10657F Klima, miljø og naturforvaltning		-	-	50	69 000	50	69 000		Foranalyse, bestilt 1.9.2025
10656F Demensomsorgen i kommunen		-	-		-	-	-		Foranalyse, bestilt 1.9.2025
Sum	50	50	69 000	50	69 000	100	138 000		
Oppdragsavtale						199	274 620		

Hovedkontor:
Kirkegata 72
2609 Lillehammer
Tlf. 61 22 25 68

Kontor Gjøvik:
Studievegen 7
2815 Gjøvik

Kontor Otta:
Ola Dahlgate 3 A
2670 Otta

Firma:
E-post: postmottak@irev.no
irev.no
Kirkegata 72
2609 Lillehammer
Reg. nr. 987 769 386 MVA
Bank kto. 1604 11 46927

Vestre Toten kommune**STATUS FOR BESTILLING AV FORUNDERSØKELSER
FRA INNLANDET REVISJON IKS**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	20.10.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

(ingen)

FORSLAG TIL VEDTAK:

Status og foreløpig fremdriftsplan for følgende bestillinger fra Innlandet Revisjon IKS tas til orientering:

- **Demensomsorgen i Vestre Toten**
- **Klima, miljø og naturforvaltning**

SAKSOPPLYSNINGER:

Kontrollutvalget fattet slikt vedtak i sitt møte den 01.09.2025 i fm. sak om oppfølging av plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027:

Følgende tema prioriteres:

- **Demensomsorgen i Vestre Toten**
Følges opp slik: Innlandet Revisjon IKS bes om å gjennomføre en forundersøkelse rettet mot kommunens tilbud til personer med demens. Hensikten med forundersøkelsen er å komme med forslag til innfallsvinkler til en eventuell forvaltningsrevisjon på området.
- **Klima, miljø og naturforvaltning**
Følges opp slik: Innlandet Revisjon IKS bes om å gjennomføre en forundersøkelse rettet mot kommunens arbeid med klima, miljø og naturforvaltning. Hensikten med

forundersøkelsen er å komme med forslag til innfallsvinkler til en eventuell forvaltningsrevisjon på området.

Bestillingene er oversendt Innlandet Revisjon IKS etter møtet den 01.09.2025.

Når det gjelder «Demensomsorgen i Vestre Toten» er det også formidlet et navn på en person som kan være interessant å snakke med som en del av kartleggingen.

Som sekretær opplyste om i møtet så kan det ikke påregnes at Innlandet Revisjon IKS har ressurser til å levere de to forundersøkelsene nå i høst. Etter dialog med Innlandet Revisjon IKS er den foreløpige planen at en av forundersøkelsen presenteres i første møte i 2026 (sannsynligvis i februar), mens den andre forundersøkelsen presenteres i det andre møtet i 2026 (sannsynligvis i mars).

Vestre Toten kommune**RUTINER FOR INTERN VARSLING I VESTRE TOTEN KOMMUNE**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	20.10.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Rutiner for intern varsling (vedtatt i k.styret 27.10.2022)

Vedlagt:

Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:

Rutiner for intern varsling i Vestre Toten kommune tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Rutiner for intern varsling er en av flere sentrale rutiner kontrollutvalget bør være godt kjent med. Rutinene er omtalt ved flere anledninger i kontrollutvalget, men ikke fremlagt i sin helhet.

Vedlagt følger rutiner for intern varsling, vedtatt i kommunestyret den 27.10.2022, til orientering. Kommunestyret fattet slikt vedtak i saken (k.sak 84/2022):

1. Kommunestyret vedtar framlagte forslag til «Rutiner for intern varsling» i Vestre Toten kommune
2. Kommunestyret er kjent med at KS vil utarbeide en ny veileder for varsling i løpet av 2022 og ber kommunedirektøren vurdere om det er behov for å eventuelt justere vedtatte rutiner når innholdet i denne veilederen er kjent og publisert.
3. Jfr anbefalingene fra KS Advokatene, skjer framtidige revideringer i nær samhandling mellom administrativ ledelse og tillitsvalgte og vedtas i kommunens arbeidsmiljøutvalg. Kommunestyret orienteres i etterkant om rutinene.

Rutiner for intern varsling

Vedtatt av kommunestyret 27. oktober 2022

TRYGGHET, TRIVSEL OG UTVIKLING

Innhold

Formål	3
Målgruppe – hvem kan varsle	3
Omfang – hva kan det varsles om	3
Plikt til å varsle	3
Beskrivelse.....	3
På hvilken måte kan det varsles	3
Hvilke varslingskanaler kan brukes.....	4
Saksbehandling.....	5
Generelt.....	5
Varslingsgruppas medlemmer og organisering.....	5
Varslingsgruppas saksbehandling.....	5
Behandling av saken:.....	5
Dersom saken avvises:.....	6
Varslingsgruppas oppfølging og rapportering:	6
Forbud mot gjengjeldelse.....	6
Rapportering om behandling av saker	6
Vedlegg 1: Skjema for oppfølging av mottatt varsel	7

Formål

Vestre Toten kommune ønsker et trygt og åpent arbeidsmiljø hvor kritikkverdige forhold tas opp og drøftes åpent. Alle saker skal som hovedregel først tas opp med nærmeste leder.

Kommunen trenger arbeidstakere som sier fra. Kritikkverdige forhold må endres eller stoppes. Den som varsler skal ivaretas på en god måte og den/de det varsles om har krav på rettssikkerhet.

Varslingsrutinene skal legge til rette for at kommunen mottar informasjon om kritikkverdige forhold og at denne informasjonen blir behandlet på en forsvarlig måte som fører til nødvendig endring av forholdet som varselet gjelder.

Målgruppe – hvem kan varsle

Alle arbeidstakere har rett til å varsle om kritikkverdige forhold på egen arbeidsplass. Også innleide arbeidstakere har rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten hun eller han er leid inn i. Retten er lovfestet i arbeidsmiljøloven § 2 A-1 (1).

Retten til å varsle gjelder ikke bare der det foreligger et tydelig arbeidstaker-/arbeidsgiverforhold, men også for andre grupper når de utfører arbeid i en virksomhet som omfattes av arbeidsmiljøloven.

Omfang – hva kan det varsles om

Det kan varsles om kritikkverdige forhold i virksomheten, jf. AML §2 A-1.

Med kritikkverdige forhold menes forhold som er i strid med rettsregler, skriftlige etiske retningslinjer i virksomheten eller etiske normer som det er bred tilslutning til i samfunnet, for eksempel forhold som kan innebære;

- a) fare for liv eller helse
- b) fare for klima eller miljø
- c) korrupsjon eller annen økonomisk kriminalitet
- d) myndighetsmisbruk
- e) uforsvarlig arbeidsmiljø
- f) brudd på personopplysningssikkerheten

Det kan ikke varsles om forhold som gjelder arbeidstakers eget arbeidsforhold med mindre forholdet omfattes av det ovennevnte, jf. AML § 2 A -2, andre og tredje ledd.

Plikt til å varsle

I noen tilfeller har arbeidstakere også en plikt til å varsle. Med varslingsplikt menes også rapporteringsplikt, meldeplikt, og andre tilsvarende plikter nedfelt i lov, forskrift, instruks, reglement mv. Etter arbeidsmiljøloven § 2-3 (2) plikter alle arbeidstakere å varsle (underrette arbeidsgiver eller verneombud) dersom

- en kollega blir diskriminert eller trakassert
- ved forhold som kan medføre fare for liv og helse

Beskrivelse

På hvilken måte kan det varsles

Et varsel bør inneholde fullt navn, dato for rapportering, tidsrom, eventuelt dato og klokkeslett for

hendelse/observasjon, konkret hva som har hendt/er observert, sted for handlingen, og om det er andre vitner. For den videre behandling er det en fordel om varselet skjer skriftlig, men varsling kan også skje muntlig.

De fleste varslingskanalene vil innebære at varsleren står frem med sin identitet. Det er likevel mulig at det kan varsles anonymt dersom dette er ønskelig. Det kan være ulike årsaker til at arbeidstakeren ønsker å informere om kritikkverdige forhold uten å stå frem med navn.

Den som varsler anonymt må imidlertid være innforstått med at anonym varsling kan begrense muligheten til å avdekke kritikkverdige forhold som følge av manglende og/eller mangelfulle saksopplysninger.

Dersom det varsles anonymt kan dette gjøres på to måter:

- 1) Varsling via kvalitetssystemet Compilo. Der kan man velge om man vil være anonym eller ikke. (Se prosedyre: «*Prosedyre for å sende varsel via Compilo*»)
- 2) Sende varselet som brev uten opplysninger om avsender. Varsler har også mulighet til å fremføre varselet muntlig for varslingsgruppa og be om kildebeskyttelse der.

Hvilke varslingskanaler kan brukes

Nedenfor følger en nærmere redegjørelse for ulike varslingskanaler som kan brukes:

Varsling i linjen:

Hovedregelen er at arbeidstakeren varsler tjenesteveg (næreste overordnede leder) ved mistanke om kritikkverdige forhold. Dette fordi disse som oftest er de nærmeste til å igangsette nødvendige tiltak. Eventuelt kan arbeidstakeren varsle overordnet over nærmeste leder.

Varsling til tillitsvalgt/verneombud:

Dersom varsling i linjen ikke anses som tilstrekkelig, eller av andre grunner ikke er ønskelig, kan en ansatt varsle en tillitsvalgt eller verneombud. Tillitsvalgte/verneombud skal i den videre behandlingen av varselet melde fra til det ledelsesnivået som synes mest hensiktsmessig i forhold til innholdet i varselet.

Varsling til kommunens varslingsgruppe:

Når kritikkverdige forhold ikke kan drøftes åpent med nærmeste leder eller ikke blir fulgt opp gjennom ordinær tjenestevei kan varsling skje til egen varslingsgruppe, åpent eller anonymt.

Dersom varsler velger å henvende seg til kommunens varslingsgruppe, skal varsler henvende seg til varslingsgruppa via et standardisert skjema som ligger på kommunens kvalitetssystem Compilo. (Se egen prosedyre i Compilo – «*Prosedyre for å sende varsel via Compilo*»)

Varsling kan også skje via telefon, e- post, eller pr. brev. Varsler har også mulighet til å fremføre varselet muntlig for varslingsgruppa og be om kildebeskyttelse der. Varslingsgruppa skal også stå til disposisjon for mer generelle henvendelser og dermed ha en rådgivende funksjon.

Saksbehandling

Generelt

Arbeidsgiver har en aktivitetsplikt ved varsling, jf. AML § 2 A-3. Dette innebærer at arbeidsgiver skal undersøke varselet innen rimelig tid og påse at den som har varslet har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø.

Dersom varselet gjelder en eller flere bestemte personer skal den/disse gjøres kjent med varselet og hvilke opplysninger som er gitt, og under saksbehandlingen få anledning til å uttale seg om kritikken dersom varselet ikke blir funnet åpenbart grunnløst.

Når saken er ferdig behandlet skal den det er varslet om straks få beskjed, uansett utfallet av behandlingen.

For øvrig gjelder de ordinære reglene for saksbehandling, herunder forvaltningsloven, offentlighetsloven og personopplysningsloven.

Varslet og varslersens identitet skal ikke gjøres kjent for flere enn det som er nødvendig for å behandle varselet. Dersom identiteten til varsleren er kjent skal vedkommende få en bekreftelse på at varselet er mottatt og om hvem som skal behandle/undersøke varselet, og frist for eventuelle tiltak. Et varsel skal så langt det er mulig ende opp med en begrunnet avgjørelse.

Varslingsgruppas medlemmer og organisering

Kommunens varslingsgruppe består av tre medlemmer, med en vara.

Varslingsgruppas sammensetning skal bestå av medlemmer med tilstrekkelig ulik faglig bakgrunn og kompetanse innen arbeidsmiljø, jus og økonomi. Ved utvelgelsen skal det legges vekt på personlig integritet og egnethet. Kommunens hovedverneombud og en ansatt fra HR-avdelingen skal være faste medlemmer i gruppa.

Varslingsgruppa er etablert som en stabsfunksjon direkte under kommunedirektør.

Kommunedirektør har ikke instruksjonsmyndighet eller konkret innsyn i varslingsgruppas arbeid. For saker som tas under behandling skal det allikevel konfereres med kommunedirektør eller den som er delegert myndighet i det aktuelle tilfellet.

Kommunedirektøren utpeker medlemmer til kommunens varslingsgruppe i dialog med sin ledergruppa og hovedtillitsvalgte/hovedverneombud. Medlemmene utpekes for en periode på 4 år.

Varslingsgruppas saksbehandling

Varsles saken til kommunens varslingsgruppe, har denne ansvar for å avklare om saken er av en slik karakter at den skal behandles eller avvises. Varsler skal gis tilbakemelding om at saken er mottatt og at saken vil bli fulgt opp i henhold til kommunes rutiner.

Varslingsgruppa skal gjøre en avklaring raskest mulig om saken skal gå til videre behandling eller avvises. Varslingsgruppa skal sørge for at saken er tilstrekkelig opplyst. Om nødvendig be om ytterligere skriftlig dokumentasjon eller innkalle varsleren til en samtale for å få mer informasjon før slik avklaring gjøres. Hvis anonymt varsel, - vurdere mulige måter å opplyse saken på.

I noen tilfeller kan saken være av en slik karakter at det må iverksettes strakstiltak. I slike tilfeller tar varslingsgruppa opp saken med kommunedirektøren straks.

Behandling av saken:

Oversende saken til ansvarlig leder for utredning av saken og iverksetting av tiltak.

Alternativt:

- Saken forelegges kommunedirektør for uttalelse
- Vurdere om ekstern bistand skal innhentes
- Ved mistanke om straffbare forhold, skal saken oversendes til politiet. I alvorlige saker kan bevisforspillelsesfaren medføre at forholdet må politianmeldes straks

Dersom saken gjelder kommunedirektør skal saken forelegges ordføreren, som skal knytte til seg ekstern bistand for behandling av varselet. Varsler skal underrettes om at saken vil bli behandlet og hvilken frist det er gitt i forhold til å forslå/iverksette tiltak.

Varslingsgruppa har ingen plikt til å gi opplysninger til varsler om hvilke tiltak som er igangsatt eller begrunnelsen for disse (hvis taushetsbelagt eller omfattet av personvernregler).

Dersom saken avvises:

Når avklaring viser at det ikke er tilstrekkelig grunnlag for å behandle saken, skal saken avvises. Dersom identiteten til varsleren er kjent skal vedkommende skriftlig informeres om at saken er avvist.

Varslingsgruppas oppfølging og rapportering:

Varslingsgruppa avslutter saken når tilbakemelding om behandling/tiltak er mottatt. Gjøres i form av et notat i saken som skrives og arkiveres i Elements.

Forbud mot gjengjeldelse

Arbeidstaker skal beskyttes mot gjengjeldelse etter å ha varslet. Med gjengjeldelse menes enhver ugunstig handling, praksis eller unnlattelse som er en følge av eller en reaksjon på at arbeidstaker har varslet, jf. AML § 2 A-4.

Dersom arbeidsgiver bryter dette forbudet, kan Arbeidstaker kreve oppreisning og erstatning uten hensyn til arbeidsgivers eller innleiers skyld, jf. AML § 2 A-5.

Rapportering om behandling av saker

Kommunedirektør rapporterer årlig om behandling av saker om varsling i kommunes årsmelding.

Vedlegg 1: Skjema for oppfølging av mottatt varsel

Intern varsling i Vestre Toten kommune

Intern oppfølging – skjema for oppfølging av varsel i kommunens varslingsgruppe

Trinn	Oppfølging av forholdet	Dato
1.	Varsel mottatt av:	
2.	Undersøkelser som er gjennomført: • • • Sjekkpunkter for avklaring: Er det grunn til å anta at det foreligger forhold hvor det må iverksettes strakstiltak for å hindre bevisforspillelse/konsekvenser for tredjepart/ytterligere økonomisk tap? Hvis anonymt varsel – hvilke alternativer finnes for å opplyse saken tilstrekkelig?	
3.	Konklusjon	
4.	Tilbakemelding til varsler	
5.	Nødvendig informasjon gitt til den eller de som er varslet om	
6.	Tiltak	
7.	Videre oppfølging planlagt	
8.	Videre oppfølging gjennomført	

Skjemaet skal arkiveres sammen med saken i Elements.

Vestre Toten kommune**REGNSKAPSREVISJON: STRATEGI FOR REVISJON AV
KOMMUNEREGNSKAPET FOR 2025**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	20.10.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi for 2025
2. Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet (brev av 02.07.2025)

Vedlagt:

- Vedlegg 1 (ettersendes, evt. deles ut i møtet)
- Vedlegg 2

FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Revisors presentasjon av hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi for revisjon av kommunens regnskap for 2025 tas til orientering.
2. Oppdragsansvarlig revisors vurdering av egen uavhengighet tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:**Bakgrunn/oppsummering:**

I tråd med etablert praksis presenterer Innlandet Revisjon IKS v/oppdragsansvarlig revisor hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi for revisjon av kommuneregnskapet for inneværende år. Hensikten er å holde kontrollutvalget løpende orientert om regnskapsrevisjonens arbeid, jf. kravene i forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§ 3).

I tillegg til beskrivelse av hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi, presenteres også revisors egenvurdering av sin uavhengighet til kommunen /oppdraget (se vedlegg). Det siste følger av krav i lovverket om årlig å avgi en slik erklæring.

Saken er en orienteringssak for kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets rolle/ansvar:

Kontrollutvalget har ansvar for å påse at regnskapene blir revidert på en betryggende måte, jf. § 3 i forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Dette er knyttet til flere forhold:

- at revisjonen skjer i samsvar med lover, regler og god kommunal revisjonsskikk
- at revisor oppfyller krav til uavhengighet og kvalifikasjoner
- at revisjonen følger eventuelle avtaler inngått mellom revisor og kontrollutvalget

Kontrollutvalgets oppgave omfatter ikke en faglig vurdering av revisjonens utførelse, fordi det er revisor som har det faglige ansvaret for gjennomføringen av revisjonen.

I tillegg forventes det at kontrollutvalget holder seg løpende orientert om revisjonsarbeidet gjennom regnskapsåret. Det er anbefalt at kontrollutvalget orienteres tre ganger i løpet av revisjonsåret;

- 1) **Etter gjennomført planlegging** (presentasjon av revisjonsstrategien)
- 2) **Gjennom året** (tilbakemelding om revisjonsarbeidet følger oppsatt plan, eller om det er grunnlag for å endre revisjonsstrategien på noen områder)
- 3) **Etter avsluttet revisjon** (oppsummering av årets revisjon med funn og vurderinger i forbindelse med avleggelse av revisjonsberetningen og forut for kontrollutvalgets uttalelse til regnskapene)

Norges kommunerevisorforbund (NKRF) har i sin veileder for kontrollutvalgets «påse-ansvar» overfor regnskapsrevisor laget anbefalinger til hva kontrollutvalgene kan stille spørsmål om, undersøke eller avtale med revisor for å forsikre seg om at regnskapene blir revidert på en betryggende måte. Nedenfor er tatt inn anbefalinger som har relevans i f.m. orientering om planleggingen av revisjonsarbeidet:

- **Dokumentasjon av revisors uavhengighet**
Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Det skal avgis uavhengighetserklæringer for hver kommune.
- **Kunnskap om revisjonens innhold**
For at kontrollutvalget skal kunne ha en oppfatning av om regnskapene blir revidert på en betryggende måte, bør kontrollutvalgene ha kunnskap om hva revisjonsarbeidet omfatter.
- **Revisjonsstrategi**
Revisor er underlagt flere faglige standarder for hvordan et revisjonsoppdrag skal planlegges, gjennomføres og rapporteres. Det skal blant annet utarbeides en overordnet revisjonsstrategi for hvert revisjonsoppdrag. Det er naturlig at kontrollutvalgene blir orientert om revisjonsstrategien så tidlig som mulig i revisjonsåret. Revisor kan presentere de overordnede vurderingene som er gjort i forhold til risikobildet for revisjonsoppdraget, hvordan revisjonen er planlagt gjennomført og eventuelle risiko- og fokusområder for revisjonsoppdraget.

Innlandet Revisjon IKS

Gjøvik, 09. oktober 2025

J.nr./Referanse: 2025-1059-3443/ID

Kontrollutvalget i Vestre Toten kommune

Hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi for 2025

1. Innledning

Overordnet revisjonsstrategi er en del av vår ordinære kommunikasjon med kontrollutvalget og gjelder regnskapsåret 2025. Hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi skal forelegges kontrollutvalget, jf. oppdragsavtalen.

Revisjon av årsregnskapet skal bidra til økt tillit til den økonomiske informasjon som gis fra administrasjonen til kommunestyret og øvrige brukere av årsregnskapet. Revisjonen skal også medvirke til å forebygge og avdekke misligheter og feil.

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Vi skal etter gjennomført revisjon avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer.

2. Hjemmelsgrunnlag

Vi gjennomfører revisjonen i henhold til KommuneLOven kapittel 24, herunder *Forskrift om kontrollutvalg og revisjon*. Vi skal derfor følge God kommunal revisjonsskikk og Internasjonale revisjonsstandarter, ISA. I henhold til ISA 300 - *Planlegging av revisjon av et regnskap*, punkt 7, skal revisor utarbeide en overordnet revisjonsstrategi som beskriver revisjonens innhold, når den skal utføres og angrepsmåte.

ISA 300 gir føringer for revisors metode for og innhold til overordnet revisjonsstrategi. Strategien baserer seg på revisors risiko og vesentlighetsvurderinger ut fra vår kjennskap til kommunal sektor, tidligere erfaringer med oppdraget og årets foreløpige vurderinger. Revisjonsstrategien vil utvikles gjennom revisjonsprosessen. Endringer som får vesentlig innvirkning på revisjonsutførelsen, vil bli kommunisert til kontrollutvalget.

3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Revisjonsarbeidet er basert på en vurdering av risiko og vesentlighet i henhold til de internasjonale revisjonsstandardene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger er skjønnsmessige vurderinger.

Revisors målsetting med å identifisere og anslå risikoene for vesentlig feilinformasjon i regnskapet er å danne seg grunnlag for utforming og iverksettelse av handlinger for å håndtere de anslåtte risikoene.

Hovedkontor:
Kirkegata 72
2609 Lillehammer
Tlf. 61 22 25 68

Kontor Gjøvik:
Studievegen 7
2815 Gjøvik

Kontor Otta:
Ola Dahls gate 3 A
2670 Otta

Firma:
E-post: postmottak@irev.no
irev.no
Kirkegata 72
2609 Lillehammer
Reg. nr. 987 769 386 MVA
Bank kto. 1604 11 46927

Med **risiko** menes risikoen for at det foreligger vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet og årsberetningen. I den overordnede revisjonsstrategien vurderes dette på overordnet nivå basert på revisors erfaringer med oppdraget, analyser, diskusjoner i revisjonsteamet og kommunikasjon med kommuneledelsen.

Risikovurderingen handler om å finne ut hva som kan gå galt, hvor sannsynlig det er, og hvilke konsekvenser det kan få. Vi vurderer risikoen for vesentlige feil, enten de skyldes misligheter eller feil, ved å forstå kommunen, dens omgivelser og interne kontroll.

Vår foreløpige vurdering av risiko for at det foreligger vesentlig feilinformasjon i regnskapet er at **risikoen er middels**.

Følgende momenter er lagt til grunn:

- Kommunen er en kompleks organisasjon med omfattende regelverk
- Kommunen er en offentlig virksomhet som drives av offentlige bevilgninger og er underlagt offentlighetsloven
- Kommunen er regel- og budsjettstyrt
- Kommunens virksomhet er fragmentert og fordelt på mange ulike tjenesteområder
- Kommunen er en stor virksomhet med etablert organisering og etablerte internkontrollsystemer
- Vår erfaring med kommunen og stabilitet på ledende nøkkelpersonell

Vesentlighet betyr hvor stor en feil eller utelatelse i regnskapet må være for at den kan påvirke brukernes beslutninger. En feil regnes som vesentlig hvis den alene eller sammen med andre feil med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger basert på regnskapet. Vurderingen gjøres ut fra omstendighetene og påvirkes av størrelsen på feilen og typen feil. Vi vurderer hva som er viktig for brukerne som en gruppe, ikke for enkeltpersoner med spesielle behov.

Revisor fastsetter vesentlighetsgrenser ved planleggingen av revisjonen og bruker disse gjennom hele prosessen for å vurdere risiko, omfang av revisjonshandlinger og betydningen av eventuelle feil. Vurderingen bygger på profesjonelt skjønn og normer i revisjonsbransjen og tar hensyn til både kvantitative faktorer (som beløpsgrenser basert på budsjett eller eiendeler) og kvalitative forhold (som kommunens økonomiske situasjon, politiske prioriteringer og allmennhetens interesse). Vesentligheten revurderes etter hvert som revisjonen utføres. Områder som omhandler skatter og avgifter i regnskapet revideres uten særskilt bruk av vesentlighetsgrenser da dette er områder som alltid vurderes som vesentlige.

På enkelte områder som er beheftet med høyere risiko vil revisor revidere med høyere aktsomhet. Det vil være områder som selvkost og brukerbetaling, bevilgningskontroll, skatter og avgifter, samt misligheter.

Vår foreløpige vurdering av vesentlighet for regnskapet totalt sett er at grensen settes til **middels nivå**.

Momenter som er tatt med i vurderingen av hvor i intervallet vesentlighetsgrensene skal settes:

- god økonomirapportering, og det har vært lite feil i årsregnskapet tidligere år
- et dårlig finansielt utgangspunkt. Disposisjonsfond er tomt, og kommunen har udekket merforbruk fra 2023 og 2024, og lånegjelden er høy.
- Likviditeten er dårlig, og kommunen må bruke kassekreditt
- Er fra 2025 på ROBEK
- Det foreligger planer om sammenslåing med Gjøvik kommune og Østre Toten kommune
- Svært stram økonomi og lavt budsjett netto driftsresultat
- stabilitet på ledende nøkkelpersonell

4. Tidspunkt for gjennomføring av revisjonen og styringen av oppdraget

Det er avtalt i oppdragsavtalen totalt 770 timer (ekskl. møter) til regnskapsrevisjon i 2025. Regnskapsrevisjonen er fordelt på revisjon av årsregnskapet 590 timer, attestasjoner og revisjonsuttalelser 160 timer og veiledning/bistand 20 timer.

Oppdragsansvarlig revisor for kommunen er Ingebjørg Dybdal, og medarbeidere i revisjonsteamet er Anne Ingeborg Lein og Katerina Raila.

Revisjonen kan deles i tre hovedfaser:

- Planleggingsfasen, tidlig høst
- Løpende revisjon gjennom året, september til februar
- Revisjon av årsregnskapet, februar til april

Lovfestet frist for revisjonsberetning er 15. april 2026. Dersom revisor ikke har fått utført tilstrekkelige revisjonshandlinger for å kunne konkludere vil han/ hun skrive en foreløpig negativ revisjonsberetning som vil bli trukket tilbake og erstattet med en endelig revisjonsberetning når revisjonsarbeidet er fullført. Oppdragsansvarlig revisor presenterer revisjonsarbeidet og revisjonsberetningen for kontrollutvalget.

5. Metodikk og angrepsvinkel

Revisor skal gjennomføre revisjonen i samsvar med kommuneloven og god kommunal revisjonsskikk herunder de internasjonale revisjonsstandardene. For å sikre en effektiv og målrettet revisjon benytter Innlandet Revisjon IKS revisjonsverktøyet Descartes. Det er et nettbasert revisjons- og metodikkprogram hvor all nødvendig revisjonsdokumentasjon lagres. I Descartes blir årsregnskapet delt inn i revisjonsområder som dekker alle deler av drifts-, investerings- og balanseregnskapet samt årsberetningen.

Testing av regnskapspåstander og tilleggsopplysninger skjer ved

- Test av kontroller
- Kontroll av transaksjoner, kontosaldoer og tilleggsopplysninger
- Analytiske kontroller

Ved test av kontroller vil vi vurdere å bygge på tester av kontroller som er utført de to foregående år.

6. Identifiserte vesentlige risikoområder

Vi har gjennom den overordnede planleggingen identifisert risikoområder som følges opp ved revisjonen av årsregnskapet. Risikoområdene omfatter både lovbestemte- og andre oppgaver.

Lovbestemte oppgaver etter kommuneloven § 24-5 og § 24-6:

- Vurdere om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift
- Vurdere om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift
- Vurdere om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever
- Vurdere om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet
- Se etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene
- Se etter om den økonomiske internkontrollen er ordnet på en betryggende måte
- Vurdere risikoen for at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon som følge av misligheter og feil, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger lov- eller forskriftsbrudd som er av vesentlig betydning for årsregnskapet
- Vurdere risikoen for brudd på kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om årsregnskapet inneholder vesentlige avvik fra disse premissene

Revisors identifiserte vesentlige risikofaktorer:

- Årsregnskapet
 - avleggelse av regnskapet i tråd med kommunelov og forskrift
 - konsolidert årsregnskap
 - at årsberetningen og noter tilfredsstiller krav i lov og forskrift
- Budsjett
 - disposisjoner i tråd med budsjett og premisser for bruken av bevilgningene
- Datasikkerhet, tilgangskontroller, endringshåndtering og sikring av data
- Merverdiavgift / merverdiavgiftskompensasjon
- Investeringsregnskapet, skille drift og investering
- Tilstrekkelig arbeidsdeling og bankfullmakter
- Anordning av inntekter og utgifter
- Kortsiktige fordringer, verdsettelse
- Fond, bruk og avsetning

Mislighetsrisikofaktorer:

- Ledelsens overstyring av intern kontrollen
- Svakheter i intern kontroll

Risikofaktorer vurderes løpende i revisjonsprosessen.

7. Attestasjonsoppgaver

Revisor for kommuner og fylkeskommuner har attestasjonsoppgaver knyttet til kommunens og fylkeskommunens rapportering til andre, hovedsakelig staten. Revisors attestasjonsoppgave kan være pålagt ved lov slik som kontroll og attestasjon av kompensasjonsoppgavene for merverdiavgift jf. Lov om kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner § 8, eller den kan være pålagt fra rapportmottaker. Vi vil utføre attestasjonsoppgavene i tråd med standarder for attestasjonsoppdrag og god kommunal revisjonsskikk, i tråd med maler fra NKRF.

8. Forenklet etterlevelsesrevisjon med økonomiforvaltningen

8.1 Bakgrunn og formål

Kommuneloven § 24-9 gir regnskapsrevisor i oppdrag å se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Formålet med oppgaven forenklet etterlevelseskontroll er, basert på revisors erfaring med kontroller i økonomiforvaltningen, å styrke egenkontrollen i kommunen. Dette kommer til uttrykk både ved at deler av økonomiforvaltningen rutinemessig underlegges en forenklet kontroll, samt at kontrollutvalget mottar revisors risikovurdering som kan bidra til et bedre beslutningsgrunnlag for bestilling av andre undersøkelser.

8.2 Etterlevelseskontroll

Etterlevelseskontroll er et direkte attestasjonsoppdrag der revisor måler og evaluerer det underliggende saksforholdet mot de gjeldende kriteriene og presenterer den resulterende informasjonen om saksforholdet som en del av, eller som et vedlegg til, attestasjonsuttalelsen. Kontrollen skal utføres i samsvar med RSK 301 «God kommunal revisjonsskikk for forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen». Ifølge standarden skal revisor planlegge og gjennomføre oppdraget for å oppnå **moderat sikkerhet** for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på valgte området. Moderat sikkerhet er valgt med bakgrunn i at forarbeidene er tydelige på at det skal ligge begrenset ressursbruk bak denne uttalelsen.

Vi skal foreta en risiko- og vesentlighetsvurdering som grunnlag for valg av kontrollområde og denne vurderingen skal legges frem for kontrollutvalget til orientering. Risiko- og vesentlighetsvurderingen legges frem for kontrollutvalget sammen med hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi, og sendes kommunedirektøren til orientering.

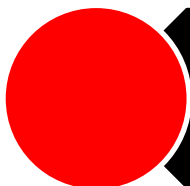
Kommunelovens kapittel 14 og 15 gir en vid definisjon av økonomiforvaltning. Planlegging og gjennomføring av aktivitet i kommunen som sikrer inntekter, utgifter, forvaltning av likvider og innlån er sentrale elementer som etterlevelseskontrollen kan omfatte. I tillegg kan kommunens rapportering etter kommunelovens kapittel 14 og 15 være et sentralt område. Også andre lover og forskrifter med betydning for økonomiforvaltningen, kan være aktuelle områder for forenklet etterlevelseskontroll. Forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen omfatter ikke vurderinger av produktivitet, kostnadseffektivitet, kvalitet, måloppnåelse og virkninger. Slike vurderinger faller inn under forvaltningsrevisjon. Forarbeidene nevner områder som finansforvaltningen, selvkostområdene, offentlige anskaffelser og offentlig støtte. Andre aktuelle områder kan være beregning av driftstilskudd til private barnehager, andre tilskudd/ overføringer til private, konsesjonsvilkår, kontraktsoppfølging m.m. Listen er ikke uttømmende. Det vil være risiko- og vesentlighetsvurderingen for kommunen som er avgjørende for hvilke områder som velges ut for kontroll.

8.3 Risiko- og vesentlighetsvurdering

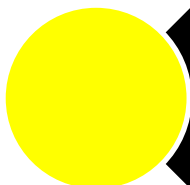
Revisjonen har foretatt en risiko- og vesentlighetsvurdering av Vestre Toten kommune. Vi forstår lovforarbeidene og standarden slik at vi skal vurdere områder som ligger tett opp til regnskapsrevisors oppgaver i forbindelse med revisjon av årsregnskapet, men som ikke lenger er en del av regnskapsrevisors oppgaver knyttet til å uttale seg om årsregnskapet. Kvaliteten av kommunens internkontroll er av betydning og revisor har i vurderingen tatt hensyn til risikoreduserende tiltak. For Vestre Toten kommune har vi identifisert følgende risikoområder:

- Offentlige anskaffelser (2019)
- Selvkost (2020)
- Vederlag for langtidsopphold i institusjon (2021)
- Offentlige innkjøp og avtalelojalitet knyttet til rammeavtaler (2022)
- Merverdiavgiftslovens krav til dokumentasjon av anskaffelser og framstilling av kapitalvarer - Justeringsreglene i merverdiavgiftsloven (2023)
- Attestasjons- og anvisningskontroll (2024)
- Godkjenning av variabel lønn (2025)

Vi har tidligere sett på områdene offentlige anskaffelser, selvkost, offentlige innkjøp og avtalelojalitet knyttet til rammeavtaler, vederlag for langtidsopphold i institusjon, merverdiavgiftslovens krav til dokumentasjon av kapitalvarer samt attestasjons- og anvisningskontroll av innkjøp. Basert på vår kjennskap til kommunens rutiner og internkontroll i økonomiforvaltningen, områder hvor vi allerede gjennomfører en del kontroller samt tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner har vi i år valgt ut «Godkjenning av variabel lønn» som område hvor vi vil gjennomføre forenklet etterlevelserevisjon med økonomiforvaltningen.

- *Godkjenning av variabel lønn
- *Offenlige anskaffelser

- *Merverdiavgiftslovens krav til dokumentasjon av anskaffelser og framstilling av kapitalvarer
- *Avtalelojalitet knyttet til rammeavtaler

- *Vederlag for langtidsopphold i institusjon
- *Selvkost
- *Attestasjons- og anvisningskontroll

	Konsekvens/vesentlighet for kommunen				
Sannsynlighet	Ubetydelig	Mindre alvorlig	Alvorlig	Meget alvorlig	Svært alvorlig
Svært sannsynlig					
Meget sannsynlig		Avtalelojalitet knyttet til rammeavtaler			
Sannsynlig			Merverdiavgift kapitalvarer	Godkjenning av variabel lønn Offenlige anskaffelser	
Lite sannsynlig		Vederlag for langtidsopphold i institusjon	Attestasjons- og anvisningskontroll Selvkost		
Usannsynlig					

Det er et høyt antall utbetalinger av variabel lønn som behandles årlig i kommunens systemer. Videre inkluderer variabel lønn mange ulike systemer og personer med fullmakt til å godkjenne grunnlaget for utbetalingene. Det vil alltid være risiko for at de kontroller som skal gjennomføres i henhold til kommunes rutiner ikke blir utført.

Risikoer:

Godkjenning av variabel lønn blir ikke gjennomført i samsvar med gjeldende rutiner og medfører risiko for:

- Feilutbetalinger - Manglende dokumentasjon eller feil grunnlag for variabel lønn (overtid, tillegg, vikarbruk) kan føre til at ansatte får for mye eller for lite utbetalt.
- Misligheter og urettmessige utbetalinger - Risiko for godkjenning av timer eller tillegg som ikke er reelle, enten ved feil eller bevisst handling.

- Svak internkontroll - uklare roller og ansvar mellom leder, HR og lønningsseksjon kan føre til at feil ikke oppdages. For svak arbeidsdeling kan medføre mislighetsrisiko.
- Mangelfull kompetanse og opplæring – godkjenner som ikke kjenner rutiner, regelverk og avtaler kan godkjenne feilaktig grunnlag.

8.4 Problemstilling

- a. Har kommunen skriftlige rutiner for godkjenning og utbetaling av variabel lønn
- b. Hvilke kontroller/vurderinger blir gjort ved godkjenning av variabel lønn.

Avgrensning

Kontrollen avgrenses til å se på godkjenning av variabel lønn hittil i 2025, hvor vi vil plukke ut noen godkjennerne fra ulike tjenesteområder/system. Vi vil innhente informasjon fra de utvalgte godkjennerne om hvilke kontroller som gjennomføres ved godkjenning av variabel lønn.

En skriftlig uttalelse til kontrollutvalget om resultatet av etterlevelsesrevisjon, med kopi til kommunedirektøren, vil bli utarbeidet innen fristen 30.6.2026.

Gjøvik, 09. oktober 2025

Ingebjørg Dybdal
Oppdragsansvarlig revisor

Innlandet Revisjon IKS

Gjøvik, 09. oktober 2025

J.nr./Referanse: 2025-1060/3443-151/id

Kontrollutvalget i Vestre Toten kommune

Hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi Totenbadet Vestre Toten KF for 2025.

1. Innledning.

Overordnet revisjonsstrategi er en del av vår ordinære kommunikasjon med kontrollutvalget og gjelder regnskapsåret 2025. Hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi skal forelegges kontrollutvalget, jf. oppdragsavtalen.

Revisjon av årsregnskapet skal bidra til økt tillit til den økonomiske informasjon som gis fra administrasjonen til kommunestyret og øvrige brukere av årsregnskapet. Revisjonen skal også medvirke til å forebygge og avdekke misligheter og feil.

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Vi skal etter gjennomført revisjon avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer.

2. Hjemmelsgrunnlag

Vi gjennomfører revisjonen i henhold til Kommunaloven kapittel 24, herunder *Forskrift om kontrollutvalg og revisjon*. Vi skal derfor følge God kommunal revisjonsskikk og Internasjonale revisjonsstandarter, ISA. I henhold til ISA 300 - *Planlegging av revisjon av et regnskap*, punkt 7, skal revisor utarbeide en overordnet revisjonsstrategi som beskriver revisjonens innhold, når den skal utføres og angrepsmåte.

ISA 300 gir føringer for revisors metode for og innhold til overordnet revisjonsstrategi. Strategien baserer seg på revisors risiko og vesentlighetsvurderinger ut fra vår kjennskap til kommunal sektor, tidligere erfaringer med oppdraget og årets foreløpige vurderinger. Revisjonsstrategien vil utvikles gjennom revisjonsprosessen. Endringer som får vesentlig innvirkning på revisjonsutførelsen, vil bli kommunisert til kontrollutvalget.

3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Revisjonsarbeidet er basert på en vurdering av risiko og vesentlighet i henhold til de internasjonale revisjonsstandardene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger er skjønnsmessige vurderinger.

Hovedkontor:
Kirkegata 72
2609 Lillehammer
Tlf. 61 22 25 68

Kontor Gjøvik:
Studievegen 7
2815 Gjøvik

Kontor Otta:
Ola Dahlgate 3 A
2670 Otta

Firma:
E-post: postmottak@irev.no
www.irev.no
Kirkegata 72
2609 Lillehammer
Reg. nr. 987 769 386 MVA
Bank kto. 1604 11 46927

Revisors målsetting med å identifisere og anslå risikoene for vesentlig feilinformasjon i regnskapet er å danne seg grunnlag for utforming og iverksettelse av handlinger for å håndtere de anslåtte risikoene.

Med **risiko** menes risikoen for at det foreligger vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet og årsberetningen. I den overordnede revisjonsstrategien vurderes dette på overordnet nivå basert på revisors erfaringer med oppdraget, analyser, diskusjoner i revisjonsteamet og kommunikasjon med kommuneledelsen.

Risikovurderingen handler om å finne ut hva som kan gå galt, hvor sannsynlig det er, og hvilke konsekvenser det kan få. Vi vurderer risikoen for vesentlige feil, enten de skyldes misligheter eller feil, ved å forstå kommunen, dens omgivelser og interne kontroll.

Vår foreløpige vurdering av risiko for at det foreligger vesentlig feilinformasjon i regnskapet er at **risikoen** er **middels**.

Følgende momenter er lagt til grunn:

- Totenbadet Vestre Toten KF er en offentlig virksomhet som i stor grad er regel- og budsjettstyrt
- Selskapsform, organisering og internkontrollsystemer
- Vår erfaring med oppdraget

Vesentlighet betyr hvor stor en feil eller utelatelse i regnskapet må være for at den kan påvirke brukernes beslutninger. En feil regnes som vesentlig hvis den alene eller sammen med andre feil med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger basert på regnskapet. Vurderingen gjøres ut fra omstendighetene og påvirkes av størrelsen på feilen og typen feil. Vi vurderer hva som er viktig for brukerne som en gruppe, ikke for enkeltpersoner med spesielle behov.

Revisor fastsetter vesentlighetsgrenser ved planleggingen av revisjonen og bruker disse gjennom hele prosessen for å vurdere risiko, omfang av revisjonshandlinger og betydningen av eventuelle feil. Vurderingen bygger på profesjonelt skjønn og normer i revisjonsbransjen og tar hensyn til både kvantitative faktorer (som beløpsgrenser basert på budsjett eller eiendeler) og kvalitative forhold (som kommunens økonomiske situasjon, politiske prioriteringer og allmennhetens interesse). Vesentligheten revurderes etter hvert som revisjonen utføres. Områder som omhandler skatter og avgifter i regnskapet revideres uten særskilt bruk av vesentlighetsgrenser da dette er områder som alltid vurderes som vesentlige.

På enkelte områder som er beheftet med høyere risiko vil revisor revidere med høyere aktsomhet. Det vil være områder som selvkost og brukerbetalinger, bevilgningskontroll, skatter og avgifter, samt misligheter.

Vår foreløpige vurdering av vesentlighet for regnskapet totalt sett er at grensen settes til **middels nivå**.

Momenter som er tatt med i vurderingen av hvor i intervallet vesentlighetsgrensene skal settes:

- Økonomien i tidligere års regnskaper og årets budsjett
- Kommunens ansvar
- Den type omsetning Totenbadet Vestre Toten KF har
- Omdømmet til Totenbadet Vestre Toten KF og kommunen

4. Tidspunkt for gjennomføring av revisjonen og styringen av oppdraget

Det er ikke angitt i oppdragsavtalen for kommunen hvor mange timer som skal brukes på Totenbadet Vestre Toten KF, men erfaringsmessig vil vi bruke 60-70 timer..

Oppdragsansvarlig revisor for kommunen og KF-eter Ingebjørg Dybdal og medarbeider i revisjonsteamet er Anne Ingeborg Lein.

Revisjonen kan deles i tre hovedfaser:

- Planleggingsfasen, tidlig høst
- Løpende revisjon gjennom året, september til februar
- Revisjon av årsregnskapet, februar til april

Lovfestet frist for revisjonsberetning er 15. april 2026. Dersom revisor ikke har fått utført tilstrekkelige revisjons handlinger for å kunne konkludere på årsregnskapet vil han/ hun skrive en foreløpig negativ revisjonsberetning som vil bli trukket tilbake og erstattet med en endelig revisjonsberetning når revisjonsarbeidet er fullført. Oppdragsansvarlig revisor presenterer revisjonsarbeidet og revisjonsberetningen for kontrollutvalget.

5. Metodikk og angrepsvinkel

Revisor skal gjennomføre revisjonen i samsvar med kommuneloven og god kommunal revisjonsskikk herunder de internasjonale revisjonsstandardene. For å sikre en effektiv og målrettet revisjon benytter Innlandet Revisjon IKS revisjonsverktøyet Descartes. Det er et nettbasert revisjons- og metodikkprogram hvor all nødvendig revisjonsdokumentasjon lagres. I Descartes blir årsregnskapet delt inn i revisjonsområder som dekker alle deler av drifts-, investerings- og balanseregnskapet samt årsberetningen.

Testing av regnskapspåstander og tilleggsopplysninger skjer ved

- Test av kontroller
- Kontroll av transaksjoner, kontosaldoer og tilleggsopplysninger
- Analytiske kontroller

Ved test av kontroller vil vi vurdere å bygge på tester av kontroller som er utført de to foregående år.

6. Identifiserte risikoområder som følges opp

Vi har gjennom den overordnede planleggingen identifisert risikoområder som følges opp ved revisjonen av årsregnskapet. Risikoområdene omfatter både lovbestemte- og andre oppgaver.

Lovbestemte oppgaver etter kommuneloven § 24-5 og § 24-6:

- Vurdere om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift
- Vurdere om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift
- Vurdere om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever
- Vurdere om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet
- Se etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene
- Se etter om den økonomiske internkontrollen er ordnet på en betryggende måte
- Vurdere risikoen for at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon som følge av misligheter og feil, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger lov- eller forskriftsbrudd som er av vesentlig betydning for årsregnskapet

- Vurdere risikoen for brudd på kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om årsregnskapet inneholder vesentlige avvik fra disse premissene

Revisors identifiserte vesentlige risikofaktorer:

- Årsregnskapet, avleggelse av regnskapet med noter og årsberetning
- Anordning av inntekter og utgifter
- Salg og kontanthåndtering og avstemming av salgsinntekter

Mislighetsrisikofaktorer:

- Ledelsens overstyring av intern kontroll
- Svakheter i intern kontroll

Risikofaktorer vurderes løpende i revisjonsprosessen.

7. Attestasjonsoppgaver

Revisor for kommuner og fylkeskommuner har attestasjonsoppgaver knyttet til kommunens og fylkeskommunens rapportering til andre, hovedsakelig staten. Revisors attestasjonsoppgave kan være pålagt ved lov slik som kontroll og attestasjon av kompensasjonsoppgavene for merverdiavgift jf. Lov om kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner § 8, eller den kan være pålagt fra rapportmottaker. Vi vil utføre attestasjonsoppgavene i tråd med standarder for attestasjonsoppdrag og god kommunal revisjonsskikk, i tråd med maler fra NKRF.

Med hilsen

Ingebjørg Dybdal
Oppdragsansvarlig revisor

Innlandet Revisjon IKS

Gjøvik 02.07.2025

J.nr./Referanse: 2025-803-3443/ID

Til kontrollutvalget i Vestre Toten Kommune

Vurdering av oppdragsansvarlig regnskapsrevisors uavhengighet for Vestre Toten kommune og Totenbadet Vestre Toten KF

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Innlandet Revisjon IKS har et kvalitetsstyringssystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetsstyring i revisjonsforetak (ISQM 1). Som en del av vår kvalitetsstyring vurderer vi risikoen for manglende etterlevelse av uavhengighetsreglene og andre relevante etiske krav. Risikovurderingen er grunnlag for utforming av retningslinjer og rutiner for å håndtere slike risikoer. Som en del av kvalitetsstyringssystemet innhenter vi årlig en dokumentert bekreftelse på etterlevelse av uavhengighetskrav fra alle ansatte og annet personale.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	<i>Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.</i>
Grenser for revisors tilknytning til revidert virksomhet (§ 17)	<i>Undertegnede har ikke en slik tilknytning til virksomheten i Vestre Toten kommune, deres ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.</i> <i>Undertegnede er ikke kjent med at nærstående har en slik tilknytning til virksomheten i Vestre Toten kommune, deres ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet.</i>
Ansettelsesforhold i kommunen (§ 18 a)	<i>Undertegnede har ikke stillinger i Vestre Toten kommune.</i>

Hovedkontor:
Kirkegata 72
2609 Lillehammer
Tlf. 61 22 25 68

Kontor Gjøvik:
Studievegen 7
2815 Gjøvik

Kontor Otta:
Ola Dahlgate 3 A
2670 Otta

Firma:
E-post: postmottak@irev.no
irev.no
Kirkegata 72
2609 Lillehammer
Reg. nr. 987 769 386 MVA
Bank kto. 1604 11 46927

Ansettelsesforhold i virksomhet (§ 18 b)	<i>Undertegnede har ikke stillinger i en virksomhet som Vestre Toten kommune deltar i eller er eier av, utover at Innlandet Revisjon IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.</i>
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	<i>Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i en virksomhet som Vestre Toten kommune deltar i eller er eier av.</i>
Deltar i eller har funksjon i annen virksomhet (§ 18 d)	<i>Undertegnede deltar ikke i eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan føre til at revisorens interesser kommer i konflikt med interessene til Vestre Toten kommune, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.</i>
Rådgivingstjenester eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utførelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. <i>Undertegnede utfører ikke rådgivingstjenester eller andre tjenester for Vestre Toten kommune som er egnet til å svekke revisors uavhengighet og objektivitet.</i>
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	<i>Undertegnede utfører ikke ledelses- eller kontrolloppgaver for Vestre Toten kommune.</i>
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	<i>Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Vestre Toten kommune.</i>

Gjøvik, 02. juli 2025
Innlandet Revisjon IKS

Ingebjørg Dybdal
Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor

Vestre Toten kommune

PLAN FOR FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL 2025

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	20.10.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Hovedtrekkene i overordnet revisjonsstrategi for 2025

Vedlagt:

Ja (se vedlegg forrige sak)

FORSLAG TIL VEDTAK:

Kontrollutvalget tar til orientering av følgende tema/område er prioritert for kontroll i 2025:

- Variabel lønn

SAKSOPPLYSNINGER:

Bakgrunn for saken er kommunelovens § 24-9:

§ 24-9. Forenklet etterlevelseskontroll med økonomi- forvaltningen

Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.

Oppgaven innebærer at det hvert år skal legges en plan for gjennomføringen, basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering (jf. uthevet tekst i lovhenvissningen).

Planleggingen av kontrollen gjøres samtidig med planleggingen av revisjonen av kommuneregnskapet og er en integrert del av denne.

Det er lagt opp til at kontrollutvalget gjøres kjent med planen gjennom en egen sak.

Revisor presenterer gjennomførte risiko- og vesentlighetsvurderinger og valg av område/tema i møtet.

Historikk: Oversikt over tidligere valgte tema i Vestre Toten

Forenklet etterlevelseskontroll, jf. kommuneloven § 24-9, var en ny bestemmelse i kommuneloven fra 2019. Nedenfor følger oversikt over tidligere valgte områder/tema:

År	Område / tema	Kommentar
2024	Attestasjon og anvisning av utbetalinger på innkjøpsområdet	Kontrollen var rettet mot rutiner og praktiseringen av disse, med særlig fokus på attestasjonsrutinen.
2023	Merverdiavgift og etterlevelse av justeringsregler ved kjøp av kapitalvarer	Kontrollen var rettet mot kommunens etterlevelse av merverdiavgiftslovens kapittel 9 (Justering og tilbakeføring av inngående merverdiavgift) og Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner § 16 (Justering av kompensert merverdiavgift).
2022	Anskaffelser: Lojalitet til rammeavtaler	Kontrollen var rettet mot kommunens rutiner for kontroll av avtalelojalitet.
2021	Beregning av egenandel ved langtidsopphold på institusjon	Kontrollen var rettet mot etterlevelse av regelverket for beregning av egenandel ved langtidsopphold på institusjon.
2020	Selvkost	Kontrollen var rettet mot etterlevelse av bestemmelsene om selvkost i kommunelovens kapittel 15 og selvkostforskriften for selvkostberegning og bruk av og avsetning til selvkostfond.
2019	Anskaffelser: Etterlevelse av lov om offentlige anskaffelser	Kontrollen var rettet mot etterlevelse av lov om offentlige anskaffelser m/forskrifter, avgrenset til konkurranse av enkeltanskaffelser mellom kr. 100 000 og kr. 1 300 000.

Vestre Toten kommune**ETISKE RETNINGSLINJER FOR MEDARBEIDERE OG FOLKEVALGTE I VESTRE TOTEN KOMMUNE**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	20.10.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Retningslinjer for ETISK OPPTREDEN for medarbeidere og folkevalgte i Vestre Toten kommune

Vedlagt:

Ja

FORSLAG TIL VEDTAK:

Retningslinjer for etisk opptreden for medarbeidere og folkevalgte i Vestre Toten kommune tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Etiske retningslinjer er en av flere sentrale retningslinjer i kommunen som kontrollutvalget bør kjenne godt til. Retningslinjene legges derfor frem for kontrollutvalget til orientering.

Reviderte etiske retningslinjer for Vestre Toten kommune ble behandlet i kommunens administrasjonsutvalg den 01.04.2025 (sak 04/2025). Bakgrunnen for saken var at retningslinjene var utdatert og at det var behov for oppdatering.

Det er en klar anbefaling fra KS til kommunene om å etablere retningslinjer på området.

Etikkportalen (samarbeid mellom departementet og KS, etablert i 2010) inneholder nye informasjon og veiledningsmateriell. Lenke: [Etikk - Hjem](#)

Etikk i kommunesektoren:

Kommunal- og distriktsdepartementet skriver følgende om temaet **Etikk i kommunesektoren** (Kilde: regjeringen.no, artikkel fra 20.09.2022):

En høy etisk standard i kommunal virksomhet legger grunnlaget for tillit fra innbyggerne og et godt omdømme. Det er viktig at innbyggerne er trygge på at kommuner og fylkeskommuner ivaretar fellesskapets beste, basert på demokratiske prosesser og rettferdig utøvelse av lokal myndighet.

Kommunal- og distriktsdepartementet etablerte [Etikkportalen](#) i 2010 i samarbeid med KS. Nettportalen har etikk og tillitskapende forvaltning som tematisk overbygning. På portalen får kommunene tilgang til informasjon og erfaringsdeling som kan understøtte det lokale etikkarbeidet. Oppbygging av kompetanse er et helt sentralt verktøy for å sikre høy etisk standard i kommunesektoren.

I 2011 ble portalen utvidet med et omfattende register over rapporter fra forvaltningsrevisjoner i kommunesektoren. Registeret er et verktøy for kunnskapsspredning og et sted hvor blant annet kontrollutvalgene og revisjonsenhetene kan hente gode ideer. Registeret kan også bidra til bedre samspill mellom statlig tilsyn og den kommunale egenkontrollen.

Kommunal- og distriktsdepartementet har støttet det flerårige prosjektet "Åpenhet, integritet og antikorrupsjonsarbeid i kommunesektoren", som er et samarbeidsprosjekt mellom KS og Transparency International. Målet med prosjektet har vært å bidra til bevisstgjøring av aktørene i kommunesektoren, og utvikling og formidling av verktøy og metoder som kan redusere risikoen for korrupsjon.

Det er laget en egen [antikorrupsjonshåndbok](#) spesielt for kommunesektoren. Dette er en viktig kanal for formidling av resultater og den gir råd og verktøy for kommunenes eget arbeid med korrupsjonsforebygging.

Retningslinjer for ETISK OPPTREDEN

for medarbeidere og folkevalgte i Vestre Toten kommune

Innledning

Verdier, holdninger og kultur er grunnleggende elementer for å fremme etisk atferd og hindre korrupsjon. For å støtte opp om gode holdninger og en sunn kultur, har Vestre Toten kommune laget retningslinjer for etisk opptreden.

Vestre Toten kommune legger stor vekt på at alle medarbeidere og folkevalgte skal vise redelighet, ærlighet og åpenhet i sitt tjenesteforhold. Som offentlige ansatte/ folkevalgte forvalter vi fellesskapets ressurser og det er avgjørende for innbyggernes tillit og holdning til kommunen at det er åpenhet, offentlighet og innsyn i alle forhold.

Det stilles derfor strenge krav til opptreden og handlemåte slik at ingen skal kunne trekke i tvil den enkeltes rettskaffenhet og integritet. En etisk forsvarlig opptreden er en nødvendig forutsetning for omverdenens tillit til Vestre Toten kommune.

Dersom en medarbeider er i tvil om det kan stilles spørsmål om handlemåte og/eller opptreden, er det den enkeltes plikt å ta saken opp med nærmeste tjenestoområdeleder. Ordfører er kontaktperson for de folkevalgte.

Lojalitet

Ansatte og folkevalgte plikter lojalt å overholde de lover, forskrifter og reglementer som gjelder for kommunens virksomhet. Dette innebærer også at de ansatte skal forholde seg lojalt til vedtak som er truffet, og etterkomme pålegg fra overordnede.

Den ansatte plikter å ta nødvendig og tilstrekkelig hensyn til arbeidsgiverens og virksomhetens interesser, jfr. arbeidstakeres ulovfestede lojalitetsplikt.

Integritet

Ansatte i Vestre Toten kommune skal i sin tjenesteutførelse ha integritet i sitt forhold til fag og brukere. Prinsippet om ansattes faglig uavhengighet betyr at de ansatte skal legge sine faglige kunnskaper og sitt faglige skjønn til grunn gjennom hele tjenesteutøvelsen. Særlig viktig er det at ansatte og folkevalgte ved utøvelse av skjønn vurderer alle relevante hensyn, gir en likeverdig behandling og unngår at utenforliggende og usaklige hensyn påvirker beslutningsprosessen.

Folkevalgte og ansatte skal i sitt virke utvise normal høflighet og folkeskikk. Dette gjelder både i skrift og tale og uavhengig om det er i forhold til kommunens innbyggere, ansatte eller folkevalgte.

Åpenhet

Offentlighet og en åpen diskusjon er en forutsetning for et velfungerende demokrati. Det skal derfor være åpenhet og innsyn i forvaltningen, slik at allmennheten kan gjøre seg kjent med kommunens virksomhet og få innsikt i hvordan kommunen skjøtter sine oppgaver.

Varsling

Kommunen skal ha et arbeidsmiljø hvor det oppfordres til og er legitimt at ansatte tar opp kritikkverdige forhold. Alle ledere har et særlig ansvar for å beskytte arbeidstakere som avdekker og rapporterer slike forhold, jf. arbeidsmiljøloven §§ 2-4, 2-5 og 3-6. Vestre Toten kommune har en egen rutine for varsling og et eget varslingsutvalg.

Habilitet /upartiskhet

Ansatte og folkevalgte skal ikke opptre på en måte som er egnet til å svekke tilliten til deres upartiskhet.

Ansatte og folkevalgte skal unngå å komme i situasjoner som kan medføre konflikt mellom kommunens interesser og personlige interesser.

Folkevalgte/medarbeidere i kommunen som kan påvirke eller treffe beslutninger på kommunens vegne, må ikke ta del i behandlingen av noe spørsmål der vedkommende selv eller nærstående har personlige eller økonomiske særinteresser

Dersom personlige interesser kan påvirke avgjørelsen i en sak en ansatt har faglig ansvar for eller for øvrig deltar i behandlingen av, det vil si at det kan stilles spørsmål om habilitet, skal dette tas opp med overordnede.

Det skal utvises særlig forsiktighet ved innkjøp, slik at mistanke om korrupsjon unngås.

Hvis spesiallovgivningen tillegger vedtakskompetansen til en bestemt stilling, og personen som innehar denne stillingen er inhabil, oppnevner kommunedirektøren en kompetent stedfortreder for han/henne.

I de tilfeller hvor kommunedirektøren selv er inhabil fattes alle beslutninger og vedtak i saken av det nærmeste kompetente politiske organet. Ordføreren må i slike tilfeller vurdere om sakens art tilsier at saksforberedelse bør foretas av en annen kommune.

Interessekonflikter som kan føre til inhabilitet kan for eksempel være knyttet til:

- Personlige økonomiske interesser som kan føre til at vedkommende medarbeider kommer i en konkurransesituasjon eller lojalitetskonflikt overfor kommunens virksomhet.
- Forretningsmessige forhold til tidligere arbeidsgiver eller arbeidskolleger.
- Ekstraverv/bierverv, styreverv eller annet lønnet arbeid som er uforenelige med kommunens interesser, eller er egnet til å svekke tilliten til kommunen.
- Engasjement i interesseorganisasjon eller annen virksomhet som berører forhold som den enkelte arbeider med i kommunen.
- Familiære eller andre nære forbindelser. Ansatte i Vestre Toten kommune, som også er politisk valgte, skal utøve spesiell varsomhet med politikkutøvelse innenfor samme fagområde som en ivaretar som ansatt.

Gaver og andre fordeler

Medarbeidere/folkevalgte i kommunen skal unngå personlige fordeler av en art som kan påvirke, eller å være egnet for å påvirke, handlinger, saksforberedelse eller vedtak. Foruten gaver omfatter dette også andre fordeler som betales av leverandør eller et firma som ønsker å gjøre forretninger med kommunen.

Unntatt er mindre gaver, blomster, oppmerksomheter m.m. i tilfeller der det er naturlig å motta slike.

"Smøretesten" kan være veiledende:

1. Vil du ha god samvittighet hvis du tar imot?
2. Er det uproblematisk å fortelle dine overordnede om det?
3. Er det greit at lokalavisa skriver om det?

Ved tilbud om gaver o.l. som har et omfang som går ut over det som anses som naturlig, skal nærmeste overordnede/ordfører kontaktes. Gaven skal i slike tilfelle returneres avsender sammen med et brev som redegjør for kommunens retningslinjer om dette.

Moderate former for gjestfrihet, representasjon og relasjonsbygging hører med i samarbeidsforhold og informasjonsutveksling. Det er allikevel viktig at den enkelte avklarer med sin nærmeste tjenesteområdeleder/ordfører hva slike forhold innebærer og være bevisst slik at en ikke utsetter seg selv og kommunen for å komme i situasjoner hvor det kan stilles spørsmål ved ens handlemåte/opptreden.

Reise- og oppholdsutgifter som påløper i forbindelse med deltakelse i faglige arrangementer og lignende, skal ikke dekkes av leverandører mm. Unntak fra dette prinsippet kan bare skje etter særskilt vurdering av overordnede.

Private innkjøp

Medarbeidere/folkevalgte i Vestre Toten kommune skal ikke benytte kommunen eller kommunens navn for å oppnå spesielle betalingsbetingelser i forbindelse med private innkjøp hos kommunens leverandører.

Tilsetninger

Ingen medarbeider/folkevalgte skal benytte sin stilling til å påvirke ansettelse på en slik måte at det skjer en favorisering av f.eks. familie/venner, fagforeningsmedlemskap, kunder eller forretningsforbindelser.

Bistilling/bierverv

Medarbeidere/folkevalgte i Vestre Toten kommune skal underrette nærmeste overordnede om bistillinger/ bierverv vedkommende har eller påtar seg slik at det kan gjøres en vurdering av om forholdet er i strid med krav til habilitet, uavhengighet, taushetsplikt mv.

Diskriminering og mobbing

Vestre Toten kommune tar avstand fra enhver form for diskriminering og mobbing og skal ha en bevisst holdning til dette. Det forventes at alle ansatte og folkevalgte bidrar til å virkeliggjøre denne holdningen. Arbeidet mot diskriminering bygger på arbeidsmiljølovens regler om dette, samt kommunens egen arbeidsgiverstrategi for mangfold, likestilling og inkludering.

Nettvett

Vestre Toten kommunes ansatte og folkevalgte må være bevisste på hvordan de opptrer i sosiale medier, vise digital dømmekraft * og opptre på en ansvarlig måte. Medarbeidere/folkevalgte skal bruke sin rett til å ytre seg offentlig på en respektfull måte, og respekterer at alle har den samme rett til å ytre seg.

Informasjon om Vestre Toten kommune skal foregå på kommunens egne sider på sosiale medier. Se egne retningslinjer for bruk av sosiale medier i Vestre Toten kommune.

**Digital dømmekraft handler om evne til kritisk refleksjon, bl.a. knyttet til personvern, nettvett og opphavsrett. Likedan omfatter digital dømmekraft blant annet temaer som kildekritikk, ytringsfrihet, personvern og mobbing samt regler og lover ved deling av bilder, filmer og musikk*

Oppfølging

For å sikre at de etterleves, må verdiene synliggjøres, tas opp med jevne mellomrom og gjøres relevante i den praktiske hverdagen i alle deler av kommunen.

Ledere på alle nivåer har et særlig ansvar for å tydeliggjøre og skape aksept for etisk forsvarlig atferd, og legge til rette for dette. De etiske retningslinjene skal gjennomgås med alle nye medarbeidere. Alle ledere har ansvar for å bringe brudd på retningslinjene videre i linjeledelsen og bidra til at det ikke utvikler seg en uheldig kultur.

Personlig ansvar

Ansatte/folkevalgte i Vestre Toten kommune har et personlig og selvstendig ansvar for å følge kommunens etiske regler. Ansatte må ta opp tvilstilfeller i forhold til de etiske reglene med sin nærmeste tjenesteområdeleder. Kommunens ansatte har rett til å nekte å følge pålegg som er ulovlige eller medfører brudd på de etiske regler.

Brudd på de etiske reglene kan i henhold til personalreglementet og arbeidsmiljølov medføre konsekvenser for arbeidsforholdet.

Kontaktpersoner

Nærmeste tjenesteområdeleder er kontaktperson for de ansatte i spørsmål som gjelder disse retningslinjene. Ordfører er kontaktperson for de folkevalgte.

Vestre Toten kommune**PRINSIPPER FOR EIERSTYRING I VESTRE TOTEN KOMMUNE**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	20.10.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Prinsipper for eierstyring for kommunene i Gjøvikregionen, revidert januar 2025

Vedlagt:

Ja

FORSLAG TIL VEDTAK:

Prinsipper for eierstyring for Vestre Toten kommune tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:**Bakgrunn/oppsummering:**

Revidert eierskapspolitikk for Vestre Toten kommune ble vedtatt i kommunestyret den 27.03.2025.

Eierskapspolitikken utgjør rammeverket, det vil si kommunens formål med eierinteressene og prinsipper for forvaltning av kommunens eierportefølje.

Formålet med revideringen var å sikre at kommunenes prinsipper for eierstyring er oppdatert i henhold til dagens beste praksis og lovkrav, samt å forbedre transparens og effektivitet i eierstyringen.

Prinsippene for eierstyring (eierskapspolitikken) følger i hovedsak følgende anbefalinger:

- KS – 21 anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll
- Statens prinsipper for god eierstyring

- Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (NUES)
- Utredninger – NIBR 2015:1 Kommunale selskaper og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap.

Revideringsarbeidet har vært utført av eierskapssekretariatet. De viktigste momentene i revideringen er som følger (se også revideringssammendrag på side 2):

- Endring i terminologi: «Eierskapspolitikken» er endret til «prinsipper for eierstyring»
- Det er inngitt en mer detaljert forklaring på hva eierstyring innebærer og understreker viktigheten av å være aktive, velinformerte og engasjerte eiere, se punkt 2.
- Tydeligere og mer detaljerte henvisninger til lovverk og forarbeidene
- En mer detaljert beskrivelse av selskapsformer og interkommunalt samarbeid, inkludert
 - kommunens interesser i stiftelser og foreninger, se punkt 2.3.
- Det er inntatt nye prinsipper for god eierstyring, herunder om styremedlemmers rolle, godtgjøring, habilitetsrutiner, kjønnsrepresentasjon, krav til kompetanse integritet og årlig evaluering, se punkt 3.
- Nytt delkapittel om håndtering av kommunens dobbeltrolle og saksfordeling, se punkt 5.1
- Nytt delkapittel om eierskapssekretariatet og dets oppgaver, se punkt 5.5.
- Retningslinjer for valgkomiteens arbeid er inntatt, se punkt 5.7.3.
- En oppdatert og mer detaljert gjennomgang av kommunens eierposisjoner, se punkt 8.

Rammeverk: Eierskapspolitikk, eierstrategi og eierskapsmelding

Kort om eierskapssekretariatet for Gjøvikregionen:

(kilde: Gjøvik kommune sin hjemmeside, 08.10.2025)

Kommunene Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten og Søndre Land har etablert et felles eierskapssekretariat med Gjøvik som vertskommune. Sekretariatet bistår kommunene i deres oppfølging av eierinteresser i aksjeselskaper og interkommunale selskaper.

Eierskapssekretariatet er organisert hos kommuneadvokaten i Gjøvik kommune.

Eierskapssekretariatet består av

- Knut Westrum, leder for eierskapssekretariatet og kommuneadvokat
- Carine A. Rødningsby, advokat
- Anne Jacobsen Onsrud, finansrådgiver

Bistand med saker

Kommuneadvokaten i Gjøvik kommune kan bistå i saker som gjelder Gjøvik kommune og felles eide selskaper i Gjøvikregionen.

Eierskapssekretariatet for Gjøvikregionen (for kommunene Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten og Søndre Land) ivaretas av kommuneadvokaten.

Eierskapssekretariatet kan

- bistå ordførere og andre eierrepresentanter i å utøve eierstyring på vegne av kommunen, herunder forberede og delta i generalforsamlinger, eiermøter og eierutvalgsmøter
- bistå i opplæring av valgte eierrepresentanter
- bistå i dialog mellom eierrepresentantene og selskapene utenom generalforsamling
- være det administrative kontaktpunktet mellom kommunene og selskapene utenom generalforsamling og representantskapsmøter i eierskapsrelaterte saker
- bistå kommunene ved opprettelse og avvikling av selskaper
- bistå rådmenn/kommunedirektører i utarbeidelse og oppfølging av eiersaker, herunder revisjon av eierskapspolitikk, selskapsvise eierstrategier, årlige eiermeldinger, internkontroll, dokumentasjon, arkiv og oppfølging av at politiske vedtak i forhold til eierskap blir gjennomført
- bistå revisjon og kontrollutvalg ved selskaps- og eierskapskontroll
- utarbeide og følge opp flerårig handlingsplan for eiersekretariatet med prioritering av regionale og kommunevise eieroppgaver

Formannskapet er kommunens eierorgan, og har ansvaret for den løpende politiske oppfølgingen av kommunens eierinteresser, med mindre saken er av en karakter som gjør at kommunestyret må behandle saken.

Eierskapsmelding

Eierskapsmeldingen inneholder de politiske prinsipper for eierstyring, det juridiske styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformer, en oversikt over kommunenes virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeider, samt et faktaark med omtale av hvert selskap.

PRINSIPPER FOR EIERSTYRING FOR KOMMUNENE I GJØVIKREGIONEN

Gjøvik / Østre Toten / Vestre Toten / Søndre Land

Revidert januar 2025

REVIDERINGSSAMMENDRAG

Revideringen av «Prinsipper for eierstyring» for kommunene i Gjøvikregionen er en videreføring av eksisterende eierskapspolitikk fra 2009, sist revidert i 2020.

Revideringen gir en mer detaljert og omfattende tilnærming til eierstyring, med klarere retningslinjer, flere prinsipper og en sterkere vekt på transparens, ansvarlighet og bærekraft. Her er kort de viktigste momentene i revideringen:

- Endring i terminologi: «Eierskapspolitikken» er endret til «prinsipper for eierstyring».
- Det er inngitt en mer detaljert forklaring på hva eierstyring innebærer og understreker viktigheten av å være aktive, velinformerte og engasjerte eiere, se punkt 2.
- Tydeligere og mer detaljerte henvisninger til lovverk og forarbeidene.
- En mer detaljert beskrivelse av selskapsformer og interkommunalt samarbeid, inkludert kommunens interesser i stiftelser og foreninger, se punkt 2.3.
- Det er inntatt nye prinsipper for god eierstyring, herunder om styremedlemmers rolle, godtgjøring, habilitetsrutiner, kjønnsrepresentasjon, krav til kompetanse integritet og årlig evaluering, se punkt 3.
- Nytt delkapittel om håndtering av kommunens dobbeltrolle og saksfordeling, se punkt 5.1.
- Nytt delkapittel om eierskapssekretariatet og dets oppgaver, se punkt 5.5.1
- Retningslinjer for valgkomiteens arbeid er inntatt, se punkt 5.7.3.
- En oppdatert og mer detaljert gjennomgang av kommunens eierposisjoner, se punkt 8.

Kommunedirektørene i Gjøvikregionen behandlet dokumentet den 10.01.2025. Endringene er lagt til i dokumentet.

INNHOLDSFORTEGNELSE

REVIDERINGSSAMMENDRAG	2
1.0 INNLEDNING	4
2.0 BAKGRUNN OG RAMMEVERK FOR EIERSTYRING	4
2.1 Hjemmel for eierstyring	5
2.2 Rammeverk for eierstyring	5
2.3 Juridiske selskaps- og samarbeidsformer	9
3. PRINSIPPER FOR GOD EIERSTYRING	13
3.1 Om utbytte, avkastning og andre mål	15
3.1.1 Økonomiske mål	15
3.1.2 Andre mål	16
4.0 EIERSTRATEGIER, SELSKAPSAVTALER, AKSJONÆRAVTALER	17
4.1 Eierstrategier	17
4.2 Delt eierskap	18
4.3 Selskapsavtale / aksjonæravtale	18
4.4 Indirekte eierskap	18
5.0 EIERSKAPSOPPFØLGING – ROLLER OG ANSVAR	18
5.1 Håndtering av kommunens dobbeltrolle: Forvaltning, eierskap og saksfordeling	19
5.2 Kommunestyrets rolle og ansvar	20
5.3 Eierutvalgets rolle og ansvar. Eiermøter	20
5.4 Ordførers rolle og ansvar	20
5.5 Kommunedirektørens rolle og ansvar	20
5.5.1 Eierskapssekretariatet for Gjøvikregionen	21
5.6 Representantskapet og generalforsamlingens rolle og ansvar	22
5.7 Styrets rolle og ansvar	22
5.7.1 Forventninger til styret	22
5.7.2 Valg av styrer	23
5.7.3 Valgkomité for styreutnevnelser i aksjeselskap og interkommunale selskaper	24
5.8 Godtgjørelse til styret, valgkomité og eierorgan	26
5.9 Lederlønninger	26
6.0 SAMFUNNSANSVAR, MILJØ OG ETIKK	26
7.0 KONTROLL- OG TILSYNSANSVAR	27
8.0 EIERPOSISJONER	28
8.1 Kommunenes eierposter	28
8.2 Valg av selskapsform	29

1.0 INNLEDNING

Eierstyring foregår etter de prinsipper og politikk som fastsettes i prinsippene for eierstyring, eierskapsmelding, aksjonæravtaler, selskapsavtaler, vedtekter og eierstrategier. Kommunene i Gjøvikregionen legger vekt på en felles tilnærming som er målrettet, åpen, langsiktig og forutsigbar overfor kommunenes eierposisjoner. Som eiere er det viktig at kommunene har en bevisst og helhetlig tilnærming som gir rammene for hvordan kommunene utfører sitt eierskap.

Alle kommunene i Gjøvikregionen vedtok i 2009 felles prinsipper for eierstyring som styringsgrunnlag for kommunalt eide selskaper og samarbeid. Disse prinsippene ble sist gang revidert i 2020, og har nå vært gjenstand for revidering i 2024/2025. Formålet med revideringen er å sikre at kommunenes prinsipper for eierstyring er oppdatert i henhold til dagens beste praksis og lovkrav, samt å forbedre transparens og effektivitet i eierstyringen.

Prinsippene for eierstyring følger i hovedsak følgende anbefalinger:

- KS – 21 anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll.
- Statens prinsipper for god eierstyring.
- Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (NUES).
- Utredninger – NIBR 2015:1 Kommunale selskaper og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap.

2.0 BAKGRUNN OG RAMMEVERK FOR EIERSTYRING

Når kommunen etablerer selskaper for å levere tjenester til sine innbyggere, omtales dette som eierstyring. Virksomheter som er direkte underlagt kommunens administrasjon med kommunedirektøren som øverste leder, faller utenfor denne definisjonen. Eierstyring innebærer derfor å sikre at kommunens interesser blir ivaretatt i tråd med selskapenes formål. Det offentlige har ansvaret for å forvalte skattepenger, løse lovpålagte oppgaver og tilby tjenester til innbyggerne. Derfor bør eierne være aktive, velinformerte og engasjerte i sine selskaper.

Effektiv eierstyring er viktig for å:

- Nå de mål som ble satt ved etableringen av selskapet
- Forvalte ressurser på en optimal måte
- Kontrollere risiko

Dette understrekes også i forarbeidene til den nye kommuneloven (Prop. 46 L (2017-2018)): «Dårlig eierstyring kan føre til at innbyggerne ikke får det de har krav på.»

God eierstyring og selskapsledelse krever et godt samspill mellom eiere, styret og ledelsen. Dette samspillet forutsetter at alle parter er enige om selskapets retning og har felles forventninger til måloppnåelse.

Selskapslovgivningen klargjør rollene til eierne, styret og ledelsen. Eierne skal sette overordnede mål og rammer for selskapet basert på kommunens intensjoner, uten å involvere seg i detaljstyring. Den styring som gjøres i selskap av styret og daglig leder, er noe annet. Det kalles selskapsstyringen og er noe eierne ikke skal involvere seg direkte i.

Styret skal forvalte selskapet innenfor de fastsatte målene og kravene fra eierne, og ivareta selskapets og alle eiernes interesser uten å la seg påvirke av særinteresser som partipolitikk eller fagforeninger. Daglig ledelse er ansvarlig for å implementere styrets strategier for å nå de målene som eierne har satt.

2.1 Hjemmel for eierstyring

Kapittel 26 i kommuneloven gir hjemmel for eierstyring.

I henhold til kommuneloven § 26-1 første ledd skal kommuner og fylkeskommuner minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv. Dette sikrer at eierstyringen er forankret på høyeste politiske nivå, og gir eierskapet en sterk demokratisk legitimitet.

I henhold til bestemmelsens annet ledd skal eierskapsmeldingen inneholde følgende elementer, sitat:

«a) Kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring.

b) En oversikt over selskaper, kommunale foretak, og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i.

c) Kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b».

Kommuneloven § 26-1 fastslår kommunestyrets overordnede ansvar for de verdier og tjenester som forvaltes av virksomheter kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i. Kommunestyret kan ikke delegere myndigheten til å vedta eierskapsmeldinger til andre organer.

Det er også viktig å merke seg at de ovennevnte elementene er minimumskrav. Kommunene står fritt til å omtale andre forhold i tillegg.

Uansett om kommunen bare er deleier i et selskap, skal eierskapsmeldingen inkludere disse selskapene. Dette gjelder også interkommunale samarbeid etter IKS-loven. Eierskapsmeldingen skal redegjøre for formålet med det kommunale eierskapet eller engasjementet i virksomheten, som ikke nødvendigvis vil være identisk med selskapets formål.

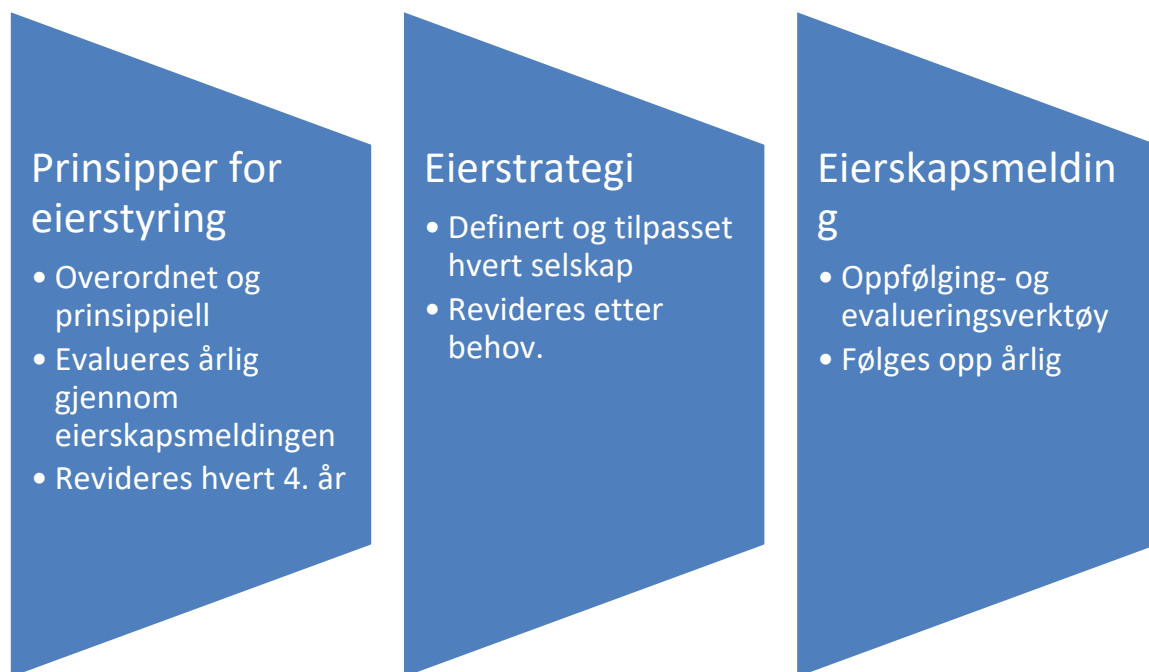
Denne bestemmelsen ble innført i 2018 for å styrke og systematisere eierstyringen i kommuner, og sikrer en god og transparent forvaltning av kommunale eierinteresser, til beste for innbyggerne.

2.2 Rammeverk for eierstyring

Eierstyringen i kommunene må rammes inn av en politisk og administrativ beslutningsstruktur.

En systematisk og organisert oppfølging av selskapene fra kommuneadministrasjonens side er avgjørende for at de folkevalgte skal ha innsyn og kontroll. Det er viktig at det etableres en struktur administrativt som gjør at utøvelse av eierskapet kan forankres gjennom folkevalgte eierrepresentanter, som er de som sitter med beslutningsmyndighet, og som er satt til å ivareta kommunens interesser overfor det enkelte selskap og foretak.

Kommunenes verktøy for eierstyring kan beskrives og deles opp i tre dokumenter:

Prinsipper for eierstyring

Med «prinsipper for eierstyring» forstås de overordnede premisser som kommunene har lagt til grunn for forvaltningen av sine selskaper og eierandeler. Dette refererer seg til hva slags systemer, retningslinjer og rutiner kommunene har for utøvelse av sitt eierskap. Dette omfatter blant annet rutiner for rapportering, premisser for valg av styremedlemmer, vurderinger for valg av selskapsorganisering, samt prosedyrer for hvordan eiernes mål, krav og forventninger skal kommuniseres til selskapene. Prinsipper for eierstyring sikrer at kommunenes eierinteresser forvaltes på en måte som fremmer langsiktig verdiskaping, samfunnsansvar, og bærekraftig utvikling. De legger også til rette for åpenhet og gjennomsiktighet i eierstyringen, og bidrar til at kommunene opptre som ansvarlige og profesjonelle eiere. Prinsipper for eierstyring utgjør dermed rammeverket for kommunens eierstyring, og sikrer at alle eieraktiviteter er i samsvar med fastsatte mål og retningslinjer.

Formålet med det kommunale eierskapet kan inndeles i to til tre hovedformer:

- **Finansielt eierskap:** Hovedmålsettingen med finansielt eierskap er å oppnå økonomisk avkastning. Dette innebærer ikke nødvendigvis et kortsiktig perspektiv på eierskapet, men at bedriftsøkonomisk lønnsomhet ligger til grunn for selskapets arbeid. Eksempler på finansielt eierskap kan inkludere kommunens investeringer i kommersielle eiendommer eller energiselskaper hvor det primære målet er

økonomisk avkastning. Typiske mål for finansielt eierskap inkluderer å øke kommunens inntekter, sikre økonomisk bærekraft, og finansiere andre kommunale tjenester.

- **Politisk eierskap:** Et politisk eierskap er kjennetegnet av at formålet med eierskapet er å ivareta eller utføre kommunale kjerneoppgaver. Ved politisk eierskap vil selskapet være et gjennomføringsorgan for politiske målsetninger. For offentlige eiere kan den samfunnsmessige verdiskapningen være formålet bak verdiskapningen. Eksempelvis vil eierskap i en attføringsbedrift være politisk motivert. Andre eksempler kan inkludere kommunalt eide vann- og avløpsselskaper som sikrer grunnleggende tjenester til innbyggerne. Typiske mål for politisk eierskap inkluderer å sikre tilgang til kritiske tjenester, ivareta samfunnsmessige interesser, og fremme sosial inkludering.
- **Blandingsforhold:** De fleste eierskap vil ha både en finansiell og en politisk dimensjon, dvs. et blandingsforhold. Kommunens formål er både å ivareta de politiske mål og samtidig kreve avkastning på investert kapital. Dette kan være en krevende form for eierskap. Krav om avkastning, kombinert med krav om ivaretagelse av spesifikke samfunnssyn er ofte to motsetninger. Et eksempel på blandingsforhold kan være kommunalt eide boligforetak som både har som mål å tilby rimelige boliger til innbyggerne (politisk mål) og å oppnå en viss økonomisk avkastning (finansielt mål). Et annet eksempel kan være kommunalt eide kultur- og idrettsanlegg som både skal fremme folkehelse og kulturtilbud (politisk mål) og generere inntekter gjennom arrangementer og utleie (finansielt mål). Typiske utfordringer ved blandingsforhold inkluderer balansen mellom økonomiske mål og samfunnsmessige mål, samt håndtering av potensielle konflikter mellom avkastningskrav og samfunnsansvar.

Eierstrategier

For å ivareta god eierstyring er det viktig at kommunestyret gir selskapet så klare styringssignaler som mulig, og dette ivaretas best ved å utforme selskapsvise eierstrategier. Gode og konkrete selskapsvise eierstrategier er avgjørende for å utøve de prinsippene for eierstyring som er nedfelt av kommunestyret.

Eierstrategiene vil utgjøre den politikk kommunen har overfor de ulike selskapene for å sikre at selskapene ivaretar de målsettingene som eierne har satt, og ikke avviker fra den ramme for risikoprofil som er satt for selskapet. De skal også bidra til å tydeliggjøre kommunens forventninger til selskapets resultater, samfunnsansvar og bærekraftige utvikling.

Eierstrategiene bør opprettes eller revideres i etterkant av en revidering av prinsippene for eierstyring, slik at de alltid er i tråd med de nyeste overordnede retningslinjene og målsettingene som kommunestyret har vedtatt. Dette sikrer en kontinuerlig tilpasning og optimalisering av eierstyringen i henhold til endrede omstendigheter og mål.

Eierskapsmelding

Eierskapsmeldingen skal bidra til god politisk styring og kontroll av de eide selskapene. I tråd med kommuneloven § 26-1 skal eierskapsmeldingen inneholde følgende:

- Kommunens prinsipper for eierstyring

- En oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser i, samt opplysninger om blant annet:
 - o Formål (vedtektsfestet)
 - o Eierandel
 - o Ledelse/styre
 - o Økonomiske nøkkeltall for fire år
 - o Eventuell styregodtgjørelse
- Kommunens formål med sine eierinteresser i virksomhetene nevnt ovenfor, inkludert formålsdiskusjon og eierstrategi, herunder selskapets samfunnsansvar.

Denne strukturen sikrer at eierskapsmeldingen gir en helhetlig og transparent oversikt over kommunens eierposisjoner, og hvordan disse forvaltes i tråd med kommunens overordnede mål og prinsipper for eierstyring.

2.3 Juridiske selskaps- og samarbeidsformer

Utskilling av virksomhet i selvstendige rettssubjekter som IKS, SA (samvirkeforetak) og AS innebærer at den politiske styringslinjen endrer karakter. Kommunestyret har fortsatt det overordnede ansvaret. Mulighetene for direkte politisk styring og kontroll reduseres. Den tradisjonelle forvaltningsstyringen erstattes av eierstyring. Kommunedirektøren har verken ansvar for eller myndighet over selskapene.

For å kompensere for ulemper med redusert direkte styring, er et viktig verktøy å etablere mål og forventninger til selskapene, samt prinsipper for eierstyring gjennom eierstrategiske dokumenter. Til sammen danner dette en styringsmodell og gir rammer som skal være førende for styrets arbeid. I oppfølgingsarbeidet mot selskapet/foretaket vektlegges kontroll av mål- og forventningsoppnåelse, økonomioppfølging og styreevalueringer.

Organisering av driften og virksomheten kan skilles opp med hensyn til direkte og indirekte styring som flg:

Jo større grad av selvstendighet, jo mer reduseres mulighetene for direkte politisk styring:

Aksjeselskap (AS): Et aksjeselskap reguleres av aksjeloven og kan eies av en kommune alene eller sammen med andre kommuner eller private rettssubjekter. I et AS har eierne begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske forpliktelser, hvilket betyr at eiernes tap er begrenset til deres aksjeinnskudd.

Selskapets øverste eierorgan er generalforsamlingen. Når generalforsamling i et aksjeselskap avholdes er det viktig at representanten har et klart og tydelig mandat/instruks fra eierutvalget og/eller kommunestyret for å avgi stemme i saker som behandles på generalforsamlingen. Mandatet sikrer at representanten handler i tråd med kommunestyrets instruks, og at de ivaretar kommunens eierinteresser på en konsistent og ansvarlig måte.

I generalforsamling utøver aksjonærene sin myndighet blant annet gjennom valg av styre og vedtak av årsregnskap. Generalforsamlingen kan også ta beslutninger om vedtektsendringer, kapitalforhøyelser, og andre sentrale spørsmål som påvirker selskapets drift og strategiske retning.

Interkommunalt selskap (IKS): Et interkommunalt selskap (IKS) eies bare av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper. Eierne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser, hvilket betyr at de hefter personlig for selskapets gjeld i forhold til sin eierandel.

Selskapets øverste eierorgan er representantskapet, som består av representanter fra de deltakende kommunene eller fylkeskommunene. Lov om interkommunale selskaper § 8 bestemmer at innkallingsfristen til møter i representantskapet er minst fire uker, dette av hensyn til at selskapets deltakere får nødvendig tid til å vurdere sakene og om nødvendig instruere sine representanter i forkant av representantskapsmøtet.

Representantskapet har ansvar for å velge styre, vedta selskapets økonomiplan for de fire neste årene og selskapets årsbudsjett for det kommende året før årsskiftet, samt andre viktige beslutninger som påvirker selskapets drift og utvikling. Årsregnskapet og årsberetningen skal fastsettes av representantskapet senest 30. juni. Representantskapet sikrer at selskapet drives i tråd med eiernes interesser og strategiske mål.

Kommunalt foretak (KF): Et kommunalt foretak (KF) er ikke en egen juridisk person, men en del av kommunen som rettssubjekt. Kommunen hefter for foretakets forpliktelser, hvilket betyr at kommunen står ansvarlig for foretakets gjeld og økonomiske forpliktelser. Foretaket ledes av et styre som er utpekt direkte av kommunestyret. Daglig leder står i linje under styret, som igjen er underlagt kommunestyret. Foretaket er underlagt kommunestyrets budsjettmyndighet, men rådmannen/kommunedirektøren har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets daglige leder. Hovedregelen er at styremøter i kommunale foretak skal være åpne, noe som sikrer åpenhet og innsyn i foretakets beslutningsprosesser. Styret i kommunale foretak har ansvar for den daglige driften og skal sikre at foretaket opererer i tråd med kommunens strategiske mål og retningslinjer.

Interkommunale samarbeid i henhold til kommunelovens kapittel 17-20

Kommunene kan også ha avtalebaserte samarbeid, som gir kommunene fleksibilitet til å utføre felles oppgaver effektivt og på en måte som sikrer lokal kontroll og ansvarlighet.

Kommuneloven § 17-1 lister opp hva som er lovlige former for interkommunalt samarbeid. Her fremgår det at kommuner og fylkeskommuner kan utføre felles oppgaver gjennom flere ulike samarbeidsformer, inkludert interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefellesskap og vertskommunesamarbeid. Disse samarbeidsformene er nærmere regulert i kapittel 18, 19 og 20 i kommuneloven, som gir detaljerte bestemmelser om organisering, ansvar og myndighet for de ulike samarbeidsformene.

I det følgende omtales samarbeidsformene, som i dag eksisterer i Gjøvikregionen:

- *Interkommunalt politisk råd (kommunelovens kapittel 18)*

To eller flere kommuner eller fylkeskommuner kan opprette et interkommunalt politisk råd for å behandle saker som går på tvers av kommune- eller fylkesgrensene. Kommunestyrene og fylkestingene vedtar selv å opprette et slikt råd. Rådet kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak, men kan treffe vedtak om interne forhold i samarbeidet og forvalte tilskuddsordninger. Den enkelte deltaker i rådet har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av rådets forpliktelser. Representantskapet er det øverste organet i rådet, og samtlige deltakere skal være representert med minst ett medlem.

- *Kommunalt oppgavefellesskap (kommunelovens kapittel 19)*

Kommuner eller fylkeskommuner kan opprette et kommunalt oppgavefellesskap for å løse felles oppgaver. Kommunestyrene og fylkestingene vedtar selv å opprette et oppgavefellesskap. Oppgavefellesskapet kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak, bortsett fra vedtak om interne forhold og tilskuddsforvaltning. Den enkelte deltaker har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av oppgavefellesskapets forpliktelser. Representantskapet er det øverste organet, og samtlige deltakere skal være representert med minst ett medlem.

- *Vertskommunesamarbeid (kommunelovens kapittel 20)*

Kommuner kan overlate utførelsen av lovpålagte oppgaver og delegere myndighet til å treffe enkeltvedtak eller vedta forskrift til en vertskommune. Vertskommunesamarbeidet kan organiseres som administrativt samarbeid eller med felles folkevalgt nemnd. I administrativt samarbeid kan vertskommunen utføre oppgaver og treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning. I samarbeid med felles folkevalgt nemnd kan nemnda treffe vedtak i alle typer saker dersom kommunestyrene eller fylkestingene har delegert den nødvendige myndighet. Den enkelte samarbeidskommune kan gi vertskommunen instruks om utøvelse av delegert myndighet i saker som gjelder samarbeidskommunen eller dens innbyggere.

Kommunens interesser i stiftelser, samvirkeforetak og foreninger

Ved å engasjere seg i stiftelser, samvirkeforetak og foreninger kan kommunen oppnå en rekke fordeler som bidrar til å styrke lokalsamfunnet, fremme økonomisk og sosial bærekraft, og sikre bedre tjenester og tilbud til innbyggerne.

- **Stiftelser**

Kommuner kan også opprette stiftelser, regulert av stiftelsesloven fra 2001. En stiftelse er et selvstendig rettssubjekt som ivaretar et bestemt formål, uavhengig av andre interesser. Kommunen kan ikke styre stiftelsen direkte eller ta utbytte, og heller ikke oppløse den. Stiftelsen forblir dermed uavhengig av oppretteren.

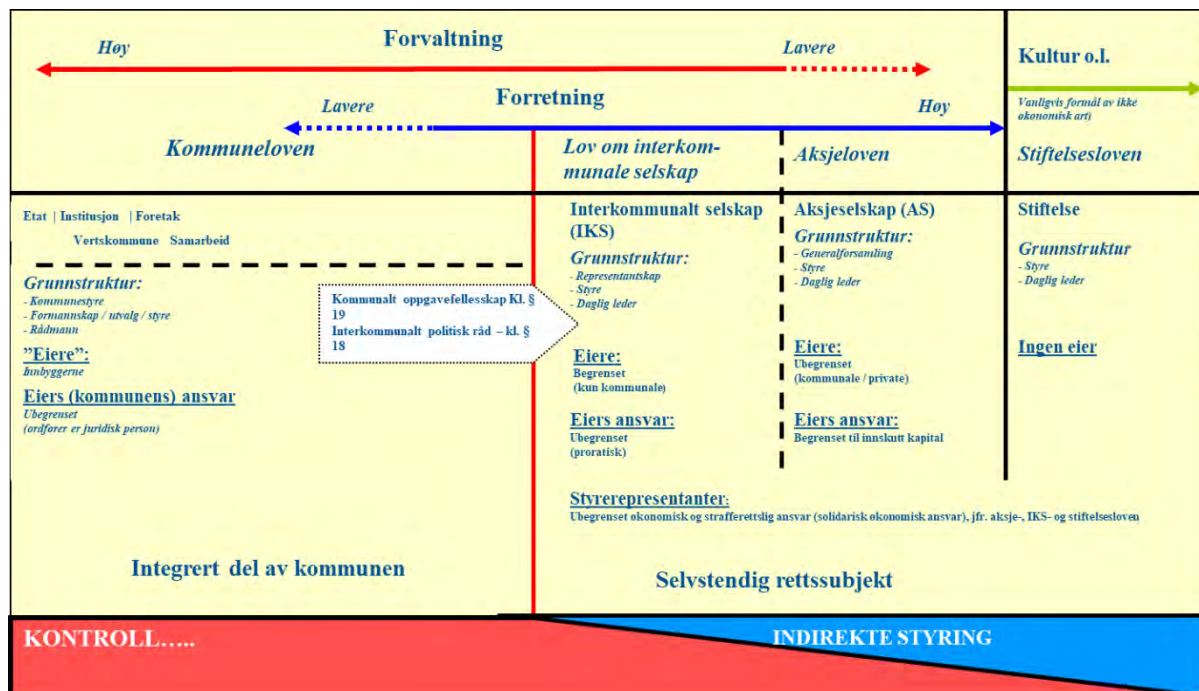
- **Samvirkeforetak**

Kommuner kan delta i samvirkeforetak, regulert av samvirkelova fra 2007. Denne formen kombinerer elementer fra aksjeselskaper og foreninger, men skiller seg ved at medlemmene eier foretaket og nyter direkte godt av varene og tjenestene som tilbys. Hovedmålet er å fremme medlemmenes økonomiske interesser. Styret forvalter foretaket etter vedtektene, mens daglig leder håndterer den daglige driften. Eierandeler er ikke fritt omsettelige, men de som kan dra nytte av foretaket, har rett til medlemskap med mindre det finnes saklig grunn til avslag. Beslutninger tas på årsmøtet, hvor prinsippet om ett medlem, én stemme gjelder.

- **Foreninger**

Foreninger er medlemsbaserte organisasjoner som kan tilpasses ulike formål og behov. Kommunen kan støtte foreninger for å mobilisere frivillige og lokalt engasjement, fremme kultur- og idrettsaktiviteter, og arbeide for spesifikke grupper eller saker. Foreninger kan bidra til økt livskvalitet og folkehelse, samt gjennomføre prosjekter innen miljøvern, integrering eller utdanning. De skaper også sosiale nettverk og møteplasser som fremmer inkludering og trivsel. Samarbeid med foreninger gjør det mulig for kommunen å dele ressurser og kompetanse, noe som fører til mer effektiv bruk av midler og bedre tjenester for innbyggerne.

Oversikten nedenfor oppsummerer de ulike organisasjonsformene:

3. PRINSIPPER FOR GOD EIERSTYRING

God eierstyring utøves primært gjennom eierorganet. Det betyr i praksis:

- Aksjeselskap – via generalforsamling
- IKS – via representantskap

De viktigste rammer for god eierstyring er stiftelsesdokument og vedtekter (AS), aksjonæravtaler/eieravtaler, samt selskapsavtale (IKS).

Eiernes viktigste oppgave er å vedta mål og resultatforventninger for selskapet, samt velge styre, styreleder og nestleder.

Andre viktige verktøy for eierstyring er:

- Eierskapsmeldinger for kommunene
- Eierstrategier for hvert selskap
- Krav til styret i hvert selskap
- Eiermøter med hvert selskap (ikke vedtaksmyndighet)
- Eierutvalg (regionalt eller kommunalt)

Prinsippene for god eierstyring er som flg:

1. Kommunens selskaper skal fremme samfunnsansvarlig forretningsdrift og bærekraftig samfunnsutvikling.
2. Ved etablering av nye selskaper skal selskapsform og nødvendighet vurderes grundig. Når nye tjenestebehov eller lovverk endres, skal organisasjonsform være gjenstand for løpende vurdering.
3. Alle selskaper skal ha vedtekter/selskapsavtale/aksjonæravtale, samt selskapsspesifikke eierstrategier. Dette skal forankres i kommunestyret.
4. I alle selskaper med vesentlig økonomisk eller politisk interesse skal det avholdes eiermøter årlig. Eiermøte er selskapets arena for å drøfte felles strategi og utfordringer med eierne. Her møtes selskapsstyret/-ledelse og eierne (representantskap/generalforsamling). Det anbefales å legge eiermøte i forkant av generalforsamling/representantskapsmøte. Det skal føres referat fra eiermøtene.
5. Valg til styre skal skje etter en innstilling fra en valgkomité. Valgkomiteen velges av generalforsamling/representantskap. Valgkomiteen bør ha skriftlige retningslinjer for sitt arbeid, som bla krav om å kartlegge selskapets og eiers behov for kompetanseprofil på styret (Retningslinjer ble utarbeidet februar 2024, og er inntatt under i punkt 5.6.3).

Kommunestyrets medlemmer bør som hovedregel ikke velges til selskapsstyrer i selskaper der kommunen er eier/medeier. Unntak vurderes med bakgrunn i selskapets nytte av politisk eller annen relevant kompetanse.

6. I starten av hver valgperiode skal kommunene avholde opplæring for styremedlemmer, eierrepresentanter og eierutvalgene i de kommunale selskapene. Alle kommunestyrets medlemmer inviteres til å delta.
7. Kommunens valgte eller nominerte eierrepresentanter skal representere kommunens syn i representantskapsmøter og generalforsamlinger.
8. Kommunen skal tydelig skille kunde- og eier- og myndighetsrollen i de selskaper en går inn i. Ryddighet på dette er også viktig der selskapet er opprettet kun for å løse kommunens/-enes oppgaver.
9. Eierne i våre selskaper skal likebehandles i forhold til informasjon og annet.
10. Åpenhet om kommunens eierskap er viktig av demokratiske hensyn.
Offentlighetsloven § 2 viser til at loven gjelder for alle selskapsformer hvor det kommunale eierskapet representerer enten direkte eller indirekte halvparten av stemmene i det øverste organet til selskapet, eller der det offentlige eierskapet direkte eller indirekte har rett til å velge mer enn halvparten av medlemmene med

stemmerett i det øverste organet.

11. Kapitalstrukturen i selskapet skal være tilpasset selskapets oppgaver og den strategi som ligger til grunn for opprettelsen av selskapet.
12. Ulovlig kryssubsidiering mellom kommunal forvaltningsvirksomhet og økonomisk virksomhet skal ikke forekomme.
13. Konkurransetsatt økonomisk virksomhet skal i utgangspunktet skilles ut som eget selskap/datterselskap
14. Som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskaper.
15. Det skal foretas en prinsipiell avklaring av godtgjøring for styreverv.
16. Rutiner for vurdering og håndtering av habilitet skal etableres.
17. Styrene skal ha en balansert kjønnsrepresentasjon.
18. Kravene til kompetanse og integritet for eierrepresentanter skal styrkes, inkludert etiske retningslinjer og opplæring i god eierstyring og selskapsledelse. Et system for evaluering av eierrepresentantenes innsats og resultater skal etableres.
19. En årlig evaluering av styrets arbeid, inkludert individuelle styremedlemmers bidrag, skal innføres for å bidra til kontinuerlig forbedring av styrets effektivitet.

3.1 Om utbytte, avkastning og andre mål

Selskapenes primæroppgave er å drive virksomheten lønnsomt, effektivt og levere tjenester av god kvalitet. For kommersielle virksomheter gjelder å sikre bærekraftig og forretningsmessig verdiutvikling over tid. Forventninger til avkastning, utbytte og resultater skal være en sentral del av dialogen med selskapet.

For selskaper der det foreligger andre spesifikt definerte mål enn rent forretningsmessige, vil avkastningsforventninger kunne erstattes av andre mål. Eiernes krav og mål overfor selskapene må være forutsigbare. Når kommunen som eier har fremsatt sine krav og forventninger, må selskapet få frihet og selvstendighet til å realisere eiers mål. Eier må ikke endre sine krav i den tidsperioden selskapet har gitt for å nå målene.

3.1.1 Økonomiske mål

Kommunene skal gjennom de ulike selskapers eierstrategi fastslå forventninger til selskapets utbytte. Utbytteforventninger skal reflektere hva kommunen som eier mener er en riktig balanse mellom utbytte og tilbakeholdt overskudd. Et sentralt hensyn ved fastsetting av utbytte er at selskapet bør ha en egenkapital som er tilpasset virksomhetens mål, strategi og risikoprofil.

Kommunene har investert i og overført verdier til selskaper og foretak som kommunen forventer bidrar til effektivisering av kommunens økonomi, og som gir avkastning på investeringer.

For de selskapene som i stor grad har forretningsmessige mål, er avkastning et sentralt element for eier. Det ønskes en positiv verdiutvikling for investeringer og et viktig mål for selskapene er at de oppnår høy avkastning på investert kapital. Med avkastningsmål menes den avkastningen eier kan forvente å få på sine investeringer over tid sett i forhold til investeringens risiko.

Selskapene skal rapportere regelmessig om økonomiske resultater, inkludert avkastning på investert kapital, til eierne. Dette skal inkludere nøkkeltall og indikatorer som belyser selskapets økonomiske helse og utvikling. Kommunen skal sørge for at det foreligger tydelige retningslinjer og mål for økonomisk ytelse som selskapene skal forholde seg til.

3.1.2 Andre mål

For selskaper der det foreligger andre spesifikt definerte mål, vil avkastningsforventninger kunne erstattes av andre mål som eksempelvis kvalitetsmål og kundetilfredshet. Disse målsettingene skal fastsettes gjennom eierstrategien til selskapene og gjenspeile de lovkrav og kvalitetskrav som stilles til selskapets formål.

Selskapene skal også definere og rapportere på nøkkelindikatorer som måler oppnåelsen av disse målene. Dette kan inkludere målinger av tjenestekvalitet, kundetilfredshet, responstid, og andre relevante indikatorer som gir en helhetlig vurdering av selskapets ytelse i forhold til sine spesifikke mål.

3.1.3 Bærekraftsmål

Gjøvikregionen har forventninger til at alle selskapene fokuserer på bærekraftsmålene og på ulike måter implementerer disse i selskapets operative drift og eventuelt strategi. Det er selskapets ledelse og styrer som er ansvarlig for å følge opp denne ambisjonen.

Selskapene skal også rapportere årlig om fremdriften i arbeidet med bærekraftsmålene. Dette skal inkludere informasjon om tiltak som er iverksatt, resultater som er oppnådd, og planer for videre arbeid.

4.0 EIERSTRATEGIER, SELSKAPSAVTALER, AKSJONÆRAVTALER

4.1 Eierstrategier

Kommunen skal ha strategier for eierskapet i de enkelte selskaper, dvs. selskapsvise eierstrategier. Dette er et viktig redskap for kommunen til utøvelse av prinsippene for eierstyring opp mot de enkelte selskaper. Eierstrategier skal være individuelle og tilpasses det enkelte selskap. Kommunens formål og strategi trenger ikke være identisk med selskapets.

Eierstrategiene legger grunnlag for en aktiv oppfølging av de store verdiene som ligger i de ulike selskapene. Strategien skal danne plattform for en god styringsdialog, samt gi mål og en klar retning på hva eierne vil med selskapet. Eierstrategier kan regulere forhold som kommunikasjon med selskapet, informasjonsbehov, forventet utbytte / avkastning, strategisk retning og kjernevirksomhet, mål mv.

Alle eierstrategier skal forankres i kommunestyret, og bør utformes iht følgende mal:

Bakgrunn

- Historisk bakgrunn om eierposisjonen
- Bakgrunn for valg av selskapsform
- Om virksomhet og bransjetilhørighet
- Virksomhetens rolle i.f.t. kommunen og kommuneplan

Virksomhetens formål

- Klargjøring av hvilke deler av selskapets virksomhet som er knyttet til kommunal tjenesteproduksjon eller forvaltning.
- Beskrivelse av selskapets økonomiske virksomhet og forretningsmessige mål.

Eiers forventninger

- Formue- og kapitalforvaltning
- Verdibevaring og bærekraft
- Effektivitet
- Kvalitet og utvikling
- Konkurransen- og markedsførhold, herunder prisstruktur
- Virksomhetens økonomiske risikoprofil, herunder finansielle føringer og fullmakter
- Avkastning, utbytte og eieruttak
- Lønn og arbeidsforhold for ansatte skal være i henhold til lov og avtaleverk
- Selskapene henstilles til å slutte seg til egnet arbeidsgiverorganisasjon.

Hvordan styres virksomheten

- Oppfølging av målsettinger/rapportering
- Styringsorgan
- Oppfølging og informasjonsdeling, eiermøter
- Evt. oppdragsavtaler mv.

4.2 Delt eierskap

Delt eierskap gir spesielle utfordringer knyttet til samordning av ulike eierinteresser.

Det førende prinsipp er at eierne skal likebehandles innen hver selskapsklasse. I selskaper med forskjellige selskapsklasser, skal rettigheter fremgå av vedtektene.

For selskaper der to eller flere av kommunene i Gjøvikregionen er eiere, er omforente eierstrategier ønskelig for å håndtere ulike synspunkter. Dette vil gi omforente holdninger til retning og utvikling av selskapene. De er også verdifulle verktøy for å regulere eventuelle uenigheter. Gjennom eierstrategier kan det avtales formelle føringer. Omforente eierstrategier er imidlertid ingen forutsetning, da eierne kan ha ulike formål med sitt eierskap.

4.3 Selskapsavtale /aksjonæravtale

Når selskap opprettes skal det for IKS utarbeides en selskapsavtale og for kommunale AS en aksjonæravtale. Disse skal behandles og vedtas i kommunestyret/kommunestyrene. Dette er verdifulle verktøy for å regulere eventuelle uenigheter, samt viktige styringsinstrument for samarbeidet.

Avtalene gir partene mulighet til å regulere viktige momenter som:

- Plikt til å kapitalisere opp selskapet
- Forkjøpsrett og prising av aksjer i forbindelse med AS
- Plikter og rettigheter ved eventuelt uttreden av selskapet
- Muligheter for utvidelse av eierskapet
- Utbyttepolitikk
- Konkurransforhold
- Medsalgsplikt og medsalgsrett

4.4 Indirekte eierskap

Kommunen skal behandle indirekte eierskap på linje med direkte eierskap, når et selskaps vesentligste del av virksomheten er plassert i datterselskap.

Det forventes at det utarbeides konsernregnskap med tilhørende regnskap for datterselskaper.

5.0 EIERSKAPSOPPFØLGING – ROLLER OG ANSVAR

Hovedformålet med eierskapsforvaltningen er å sørge for at vedtatte prinsipper for eierstyring og eierstrategier følges opp. Det vil igjen føre til en god utvikling for selskapene, langsiktig verdiskaping, god og forutsigbar styring.

Løpende eierskapsforvaltning innebærer regelmessig og formalisert kontakt mellom kommunen og selskapene/foretakene, sikre god rapportering på mål og forventninger, sikre gode prosesser ved gjennomføring av valg, strategiendringer mm.

5.1 Håndtering av kommunens dobbeltrolle: Forvaltning, eierskap og saksfordeling

Kommuner står ofte overfor utfordringer når de både fungerer som offentlige myndigheter og eiere av virksomheter som utfører lovpålagte oppgaver og driver kommersiell virksomhet. Denne dobbeltrollen krever en nøye balansering av ulike hensyn og interesser for å sikre at både offentlige og kommersielle mål oppnås på en rettferdig og effektiv måte. I denne sammenhengen blir det viktig å forstå hvordan kommunen kan håndtere sine ulike roller, de utfordringene som oppstår, og hvordan saker fordeles til riktig politisk organ for behandling.

Kommunens doble roller: Forvaltning og kommersiell virksomhet

Når en kommune eier en virksomhet som både utøver lovpålagte oppgaver og driver kommersiell virksomhet, oppstår det en situasjon som krever nøye balansering. Virksomheten må oppfylle kommunens forpliktelser ved å levere offentlige tjenester til innbyggerne, samtidig som den genererer inntekter gjennom kommersielle aktiviteter. Dette kan føre til utfordringer knyttet til interessekonflikter, der beslutninger som tas for å fremme kommersielle interesser kan komme i konflikt med kravene til rettferdig og likebeholdende offentlig forvaltning. Dette kan føre til at offentlige ressurser blir brukt på en måte som favoriserer den kommersielle virksomheten på bekostning av innbyggernes behov og rettigheter. Videre må kommunen sikre at virksomheten følger strenge saksbehandlingsregler og transparenskrav som gjelder for offentlige tjenester, samtidig som den opererer effektivt i et konkurranseutsatt marked. Krysssubsidiering, hvor inntekter fra forvaltningsoppgaver brukes til å støtte kommersielle aktiviteter, kan også føre til konkurransevridning og være i strid med regelverket for offentlig støtte. For å unngå krysssubsidiering og sikre rettferdig konkurranse, er det nødvendig med klare retningslinjer og prosedyrer som skiller mellom forvaltningsoppgaver og kommersielle aktiviteter, samt opprettholde åpenhet og transparens i beslutningsprosesser.

Fordeling av saker i kommunens politiske organer

For å håndtere kommunens dobbeltrolle som offentlig myndighet og eier av en virksomhet, er det avgjørende å tydelig skille mellom eiersaker og forvaltningssaker, og å fordele disse til riktig politisk organ for behandling. Eiersaker, som omfatter beslutninger knyttet til kommunens rettigheter og plikter som eier av virksomheten, skal behandles i eierutvalget. Dette kan inkludere spørsmål om investeringer, salg av eiendommer, strategiske beslutninger for virksomheten og andre kommersielle hensyn. Dersom eiersakene er av stor betydning eller har vidtrekkende konsekvenser, kan de også legges frem for kommunestyret for endelig beslutning.

På den andre siden skal forvaltningssaker, som involverer kommunens utøvelse av offentlig myndighet og gjennomføring av lovpålagte oppgaver, behandles i formannskapet. Dette inkluderer saker som berører regelverksoverholdelse, tildeling av offentlige tjenester, og andre aspekter av offentlig forvaltning. Også forvaltningssaker kan bli fremlagt for kommunestyret dersom de har stor betydning eller krever bredere politisk behandling. For å sikre riktig fordeling av sakene, må det etableres klare retningslinjer og kriterier som definerer hva som utgjør en eiersak versus en forvaltningssak. Dette kan innebære en grundig vurdering av sakens innhold, formål og implikasjoner, samt samråd med juridiske

rådgivere for å sikre at sakene behandles i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Ved å skille sakene tydelig og fordele dem til de rette organene, kan kommunen bedre håndtere sine doble roller og sikre at beslutningene tas på en rettferdig, transparent og effektiv måte.

5.2 Kommunestyrets rolle og ansvar

Kommunestyret vedtar å opprette selskaper/foretak/samarbeidsformer. I etableringsfasen har kommunestyret stor innflytelse over virksomhetens formål, stiftelsesgrunnlag og ledende organer. Organisasjonsform bør velges med utgangspunkt i hvilke oppgaver som skal utføres og formålet kommunen har med selskapsetableringen. I driftsfasen har kommunestyret indirekte styring og kontroll med virksomheten, basert på lovgitte styringskanaler og vedtatte prinsipper for eierstyring. Styringen må skje i henhold til de rammer som følger av lovgivningen for den selskaps formen som er valgt for virksomheten.

Kommunestyret vedtar kommunens prinsipper for eierstyring minst én gang i valgperioden, og behandler kommunens eierskapsmelding årlig. Kommunen vedtar også eierstrategier for selskap og foretak.

5.3 Eierutvalgets rolle og ansvar. Eiermøter.

Det bør opprettes eget eierutvalg som kan bidra til operativ, helhetlig og forutsigbar folkevalgt eierstyring og eierskapsforvaltning av selskaper. Representanter i eierutvalg oppnevnes av kommunestyret. Det er en fordel at kommunens eierrepresentanter velges til eierutvalget. Eierutvalg kan være både kommunalt og interkommunalt. Interkommunalt eierutvalg er særlig egnet til å koordinere og samordne de ulike eiernes (kommunenes) interesser i selskapene. Eierutvalget har en rådgivende rolle overfor eierrepresentantene i selskapene.

Eierne/eierutvalget kan gjennomføre eiermøter kun for eierne eller med selskap til stede. Det bør avholdes regelmessige eiermøter hvor eierne/eierutvalg kan møte styret og daglig ledelse for å sikre god kommunikasjon og informasjonsflyt. Behov og hyppighet kan variere fra selskap til selskap, men det bør minimum være ett årlig eiermøte i tillegg til det årlige representantskaps-/generalforsamlingsmøtet.

På eiermøtene bør både kommunenes eierutvalg/eierrepresentanter og kommunedirektør eller dens representant, delta.

5.4 Ordførers rolle og ansvar

Ordfører eller den kommunen har valgt som eierrepresentant møter i selskapenes eierorganer med de føringer kommunestyret gir. For interkommunale selskaper skal kommunens eventuelle øvrige representanter i representantskapet oppnevnes blant kommunestyrets faste medlemmer. Ordfører kan delegere representasjonen til varaordfører eller et annet medlem av kommunens eierutvalg.

5.5 Kommunedirektørens rolle og ansvar

Kommunedirektøren har ansvar for kommunens egen driftsorganisasjon. Virksomhet i selskaper som kommunen har eierskap i er ikke underlagt kommunedirektørens kontroll og styring. Kommunedirektøren har en rådgivende rolle overfor kommunestyret, eierutvalg, selskapenes eierorganer samt ordfører og andre folkevalgte når det gjelder selskaper/foretak.

Kommunedirektøren innstiller til folkevalgt organ i saker som omhandler kommunens eierskap. Det er kommunedirektørens ansvar å utarbeide beslutningsgrunnlag om eiersaker som skal behandles av folkevalgte organer; eierstrategi, selskapsetablering/selskapsavvikling, og eventuelle aktive grep overfor det enkelte selskap.

Kommunedirektøren skal ha en egen administrativ ressurs som fungerer som en støttefunksjon for de folkevalgte i oppgaver relatert til kommunens eierinteresser. Det er opprettet en administrativ ressurs i form av et interkommunalt eierskapssekretariat som en støttefunksjon for kommunene i Gjøvikregionen, se punkt 5.5.1.

I kommunale foretak har kommunedirektøren mulighet til å uttale seg, og til å instruere styret om å utsette iverksettelsen av en sak til kommunestyret har behandlet saken.

Kommunedirektøren er tillagt et helhetlig ansvar for kommunens tjenester og aktiviteter, herunder ansvaret for kommunens samlede økonomi. Kommunedirektøren skal derfor sørge for prosesser som sikrer at selskapenes vedtatte budsjettforslag innlemmes i kommunedirektørens forslag til kommunens årsbudsjett/handlingsprogram.

Kommunedirektøren skal også sørge for at selskapenes rapportering tilpasses kommunens økonomirapportering og årsmelding.

5.5.1 Eierskapssekretariatet for Gjøvikregionen

Kommunene Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten og Søndre Land har etablert et felles eierskapssekretariat med Gjøvik som vertskommune. Sekretariatet bistår kommunene i deres oppfølging av eierinteresser.

Eierskapssekretariatet er organisert hos kommuneadvokaten i Gjøvik kommune.

Eierskapssekretariatets oppgaver:

- Bistå ordførere og andre eierrepresentanter i å utøve eierstyring på vegne av kommunen, herunder forberede og delta i generalforsamlinger, eiermøter og eierutvalgsmøter.
- Bistå i opplæring av valgte eierrepresentanter.
- Bistå i dialog mellom eierrepresentantene og selskapene utenom generalforsamling.
- Være det administrative kontaktpunktet mellom kommunene og selskapene utenom generalforsamling og representantskapsmøter i eierskapsrelaterte saker.
- Bistå kommunene ved opprettelse og avvikling av selskaper.
- Bistå rådmenn/kommunedirektører i utarbeidelse og oppfølging av eiersaker, herunder revisjon av prinsipper for eierstyring, selskapsvise eierstrategier, årlige eiermeldinger, internkontroll, dokumentasjon, arkiv og oppfølging av at politiske vedtak i forhold til eierskap blir gjennomført.
- Bistå revisjon og kontrollutvalg ved selskaps- og eierskapskontroll.

- Utarbeide og følge opp flerårig handlingsplan for eiersekretariatet med prioritering av regionale og kommunevise eieroppgaver.

Politisk oppfølging:

Eierutvalget er et utvalg der kommunen, i rollen som eier, drøfter spørsmål for et eller flere selskaper som kommunen er hel- eller deleier av. Kommunedirektøren er ansvarlig for saksframlegget og oppfølgingen av sakene, med mindre annet blir besluttet i møtet. Eierskapssekretariatet sørger for at eierutvalget har nødvendig støtte og informasjon ved behov.

5.6 Representantskapet og generalforsamlingens rolle og ansvar

Kommunestyret velger eierrepresentantene fra den enkelte kommune, som hovedregel for en periode på fire år. Gjennom representantskap og generalforsamling utøves den øverste myndigheten i selskapet.

For IKS er representantskapet selskapets øverste myndighet og velger styre for selskapet. Representantskapet behandler selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i representantskapet. I viktige strategiske beslutninger som opprettelse av andre selskaper, inkludert datterselskap og evt. organisasjonsform på disse er representantskapet beslutningsorganet for selskapet. Som hovedregel anbefales ikke AS som organisasjonsform på datterselskaper til IKS.

For AS er generalforsamling selskapets øverste myndighet. Generalforsamling velger styret for selskapet og godkjenner årsregnskap, årsberetning, utdeling av utbytte og andre saker som etter lov, aksjonæravtale eller vedtekter hører under generalforsamlingen. Ved viktige strategiske beslutninger, inkludert valg av selskapsstruktur skal generalforsamling være beslutningsorganet.

5.7 Styrets rolle og ansvar

Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av selskapsstyrer representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne. Det betyr at man ikke representerer verken partier, kommunen eller andre interessenter, men ivaretar selskapets interesser og eierne kollektivt på best mulig måte, ut fra selskapets formål og innenfor lovens rammer.

Styret har ansvar for forvaltningen av selskapet. Det sørger for organisering av virksomheten, ansetter administrerende direktør og fører tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet for øvrig.

5.7.1 Forventninger til styret

Styret har ansvar for at selskapet forvaltes i tråd med eiers interesser. I tillegg skal det ivareta den strategiske ledelsen av selskapet innenfor de rammer som er gitt av eier. En viktig oppgave er også å være en diskusjonspartner og støttespiller til ledelsen i større saker. Samtidig må kontrollfunksjonen ivaretas ved å overvåke ledelsens arbeid ut fra gitte målsetninger. For å oppnå dette, må styret ha en uavhengig rolle i forhold til ledelsen. Et kompetent styre skal kunne utfordre administrerende direktør og bedriften slik at det tas gode beslutninger.

Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper skal registrere vervene på www.styrevervregisteret.no.

Styrets ansvarsområder er:

1. Kommunalt eide virksomheter skal legge til rette for åpenhet om sitt selskap i forhold som det ikke av konkurransemessige hensyn må unntas offentlighet.
2. For å sikre god selskapsstyring skal styret avklare strategiske og sentrale spørsmål med eier gjennom representantskap og generalforsamling. Styret har sammen med daglig leder ansvar for å utvikle og lede selskapet innenfor disse rammer. I alle selskaper med vesentlig økonomisk eller politisk interesse skal styret avholde eiermøter årlig. Eiermøte er selskapets arena for å drøfte felles strategi og utfordringer med eierne.
3. Styret skal påse at selskapet har god internkontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring i forhold til omfanget og arten av selskapets virksomhet. Internkontrollen og systemene bør også omfatte selskapets avtalegrunnlag med ansatte, samt verdigrunnlag og retningslinjer for etikk og samfunnsansvar. Styret skal årlig foreta en gjennomgang av selskapets viktigste risikoområder og den interne kontroll.
4. Det skal utarbeides en styreinstruks i alle selskaper med vesentlig virksomhet, (antall ansatte/omsetning mv). Instruksen, som er et internt arbeidsdokument, utarbeides av styret. Instruksen skal inneholde rutine for håndtering av mulige habilitetskonflikter. Selskapet skal ha retningslinjer som sikrer at styremedlemmer og ledene ansatte melder fra til styret hvis de direkte eller indirekte har en vesentlig interesse i en avtale som inngås av selskapet.
5. Alle kommunens selskaper skal ha en aktiv og bevisst holdning til etiske spørsmål, gjerne fastlagt i egne etiske retningslinjer.
6. Styret skal tydelig skille kunde- og eierrollen. Ryddighet på dette er også viktig der selskapet er opprettet kun for å løse kommunens/-enes oppgaver.
7. Eierne i selskapet skal likebehandles i forhold til informasjon og annet.
8. Styret i kommunens selskaper setter opp en årlig plan for sitt arbeid herunder evaluering av seg selv og daglig leder. Samtidig bør styret sende en tilbakemelding til valgkomiteen, hvor det framgår hvilken kompetanse det er behov for i styret.

5.7.2 Valg av styrer

Valg av kompetente styrer er avgjørende for best mulig forvaltning av selskapsverdiene.

Styret skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets egenart og kommunens formål med eierskapet. Under er det listet opp hvilken erfaring og kompetanse styret som kollegium skal ha. Slik kunnskap må ofte opparbeides gjennom styrearbeid. Det er derfor ønskelig med kontinuitet i velfungerende styrer som sikrer at

opparbeidet kompetanse ikke forsvinner. Kompetanse skal også vurderes ut fra hvert enkelt styremedlems personlige bidrag i form av spesifikke egenskaper.

Styret skal *samlet sett*, og avhengig av selskapets behov, ha erfaring og kompetanse innenfor følgende områder:

- Kunnskap om selskapets virksomhet, herunder formål, organisering, historie, forretningsområder, lovgivning/forskrifter, strategi, avtaler mv.
- Bransjekunnskap, herunder kunnskap om trender og utviklingstrekk innenfor bransjen samt kunnskap om konkurrerende virksomheter.
- Spesialkompetanse og erfaring innen relevante fagområder som juss, økonomi/finans/regnskap, risikostyring, markedsføring, HMS, tekniske fag mv.
- Ledelserfaring og kompetanse knyttet til organisasjonsmessige endringsprosesser.
- Kompetanse og erfaring knyttet til offentlig forvaltning.
- Kompetanse og erfaring knyttet til styrearbeid.

Ved valg til styrene, uansett selskapsform, velges styremedlemmet normalt for en toårsperiode i samsvar med aksjelovens hovedregel.

Representasjon av begge kjønn i styret i aksjeselskaper følger av kommunelovens kapittel 21, § 21-1 som viser til aksjeloven § 20-6 om at representasjon av begge kjønn i styret gjelder på tilsvarende måte for aksjeselskaper der kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst 2/3 av aksjene. Kravet til antall styremedlemmer av begge kjønn følger av aksjelovens § 20-6, 1. ledd. Dersom styret har fire eller fem medlemmer skal hvert kjønn være representert med minst to, jf. aksjeloven § 20-6, 1. ledd, punkt 2. Har styret seks til åtte medlemmer skal hvert kjønn være representert med minst tre, jf. aksjeloven § 20-6, 1. ledd, punkt 3.

Mangfold og kjønnsbalanse er viktige av flere årsaker, men kommunene i Gjøvikregionen understreker spesielt to ting; selskapene får større og bedre rekrutteringsgrunnlag og det er en sammenheng mellom mangfold og økt lønnsomhet. Det forventes også selskapet tegner styreforsikring for sine styrerepresentanter.

5.7.3 Valgkomité for styreutnevnelser i aksjeselskap og interkommunale selskaper

Valg til styre skal skje etter innstilling fra en valgkomite. Valgkomitéen gis ansvaret for å levere et begrunnet forslag om styre som grunnlag for beslutning i eierorganet.

Valgkomite velges av generalforsamling/representantskap.

Det er i februar 2024 utarbeidet retningslinjer for valgkomiteen, som er følgende:

Retningslinjer for valgkomiteen

1. Selskapet bør informere om hvem som er medlemmer av komiteen og frister for å foreslå kandidater.
2. Valgkomiteens oppgave er å foreslå kandidater til styret og valgkomiteen (eventuelt bedriftsforsamlingen) og foreslå godtgjørelse til medlemmene av disse organene.

Flertallet i valgkomiteen bør være uavhengig av styret og øvrige ledende ansatte.

3. Valgkomiteen bør be om en evalueringsrapport fra styret. Styrets evalueringsrapport eller relevante deler av den, bør behandles særskilt av valgkomiteen.
4. Valgkomiteen vurderer behov for endringer i styrets og valgkomiteens sammensetning.

For å ha et best mulig grunnlag for sine vurderinger, bør komiteen gjennomføre individuelle samtaler med styrets medlemmer og med daglig leder

5. Innstillingen bør begrunne forslaget om hver enkelt kandidat. Begrunnelsen bør inkludere informasjon om kandidatenes kompetanse, kapasitet og uavhengighet. Informasjon om kandidatene bør omfatte alder, utdanning og yrkesmessig erfaring.
6. Valgkomiteens innstilling bør begrunne hvordan kandidatene ivaretar aksjeeierfelles og selskapets behov
7. Styret bør sammensettes slik at det kan ivareta aksjonærfellesskapets interesser og selskapets behov for kompetanse, kapasitet og mangfold.
8. Det bør tas hensyn til at styret kan fungere godt som et kollegialt organ.
9. Generalforsamlingen bør velge styreleder. Styremedlemmer bør ikke velges for mer enn to år av gangen
10. Valgkomiteen ivaretar krav til kjønnsbalanse i norske styrer
11. Valgkomiteens sentrale oppgave er å vurdere og etterleve retningslinjene om styrets sammensetning og uavhengighet.
12. Valgkomiteens leder har hovedansvar for komiteens arbeid.
13. Valgkomiteen bør sikre at den har tilgang til nødvendig kompetanse i forhold til de oppgaver komiteen har ansvar for.
14. Valgkomiteen bør ha anledning til å trekke på ressurser i selskapet, eller hente råd og anbefalinger fra kilder utenfor selskapet.
15. Valgkomiteens innstilling til generalforsamlingen bør også redegjøre for hvordan den har arbeidet.

Styrevalg for interkommunale selskaper skjer i representantskapsmøtene vanligvis i april/mai. Aksjeselskapene avholder sine ordinære generalforsamlinger med valg innen utgangen av juni. Valg av styrerepresentanter til de kommunale foretakene søkes gjennomført på vårparten.

5.8 Godtgjørelse til styret, valgkomité og eierorgan

Godtgjørelse til styret bør utformes slik at den fremmer verdiskapningen i selskapene og fremstår som rimelig ut i fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet.

I aksjeselskapene og de interkommunale selskapene er det hhv. generalforsamling og representantskap som årlig tar stilling til godtgjørelsens størrelse. Styregodtgjørelse for evt. kommunale foretak fastsettes av kommunestyret.

Innstilling på godtgjøringen skal legges frem av valgkomiteen.

Når det gjelder godtgjøring til valgkomite bør det skilles på medlemmer som har fast godtgjøring i sitt kommunale verv, frikjøpte politikere, og i de tilfeller det er medlemmer i valgkomite som ikke har slike verv. I siste tilfelle bør regler for møtegodtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste komme til anvendelse.

Når det gjelder godtgjøring til eierrepresentanter (representantskap/generalforsamling) bør det skilles på medlemmer som har fast godtgjøring i sitt kommunale verv, frikjøpte politikere, og i de tilfeller det er medlemmer som ikke har slike verv. I siste tilfelle bør regler for møtegodtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste komme til anvendelse.

5.9 Lederlønninger

For å lykkes med å realisere potensialet i selskapene er det avgjørende at selskapene rekrutterer og beholder gode ledere - både kvinner og menn. Lederlønningene skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende. Det er forventet at selskapenes styrer praktiserer åpenhet der det lar seg gjøre. Både med tanke på hvordan selskapets mål skal nås, og hvordan moderasjon skal oppnås.

6.0 SAMFUNNSANSVAR, MILJØ OG ETIKK

Samfunnsansvar

Kommunens eierskap skal fremme samfunnsansvarlig forretningsdrift og bærekraftig samfunnsutvikling. Samfunnsansvar handler om å ta sosiale og miljømessige hensyn ut over det som er pålagt ved lov. Det forventes at alle selskaper og foretak der en eller flere av kommunene i Gjøvikregionen er eier tar samfunnsansvar, og har utviklet egne holdninger til forhold som bl.a. etikk, forebygging av korrupsjon, miljø, likestilling og integrering. Bedrifter har en viktig samfunnsrolle og påvirker samfunnsutviklingen og nærmiljøet der de opererer og det er viktig at dette reflekteres i både styring og ledelse.

Miljø

Det forventes at selskapene tar miljøansvar. Selskapenes arbeid med miljøspørsmål må skje systematisk og dekke hele verdikjeden i virksomheten. Mål, gjennomføring og evaluering av miljøarbeidet må være klart angitt. Selskaper og foretak hvor kommunen har eierinteresser er ulike hva gjelder påvirkning på ytre miljø. Dette vil nødvendigvis påvirke hvor omfattende rutiner og systemer de ulike selskapene må utvikle for å sikre at virksomheten tar nødvendige miljøhensyn.

Etikk

Det forventes at de selskaper som kommunen har eierinteresser i legger kommunenes etiske

normer og etiske problemstillinger til grunn for sitt arbeid på dette området. Ethvert selskap skal ha en bedriftskultur som også innebærer at arbeidstaker skal kunne varsle om kritikkverdige forhold på sin arbeidsplass.

Den enkelte kommunes arbeidsgiverpolitikk gir føringer for gjennomføring av konkrete tiltak innen HMS, lønnspolitikk, rekruttering, lederutvikling, mangfold og inkludering, kompetanseutvikling m.m. Kommunen forventer at selskapene har en god arbeidsgiverpolitikk og at denne blir utført på en systematisk og betryggende måte.

Det forventes at selskaper hvor kommunene har eierandel i har nulltoleranse for korrupsjon. Strenge krav til åpenhet og offentlighet er et effektivt virkemiddel mot korrupsjon. Kommunen er opptatt av at selskaper som kommunen har eierinteresser i er åpne om dilemmaer knyttet til korrupsjon, interessekonflikter og inhabilitet. Kommunen har reglementer, rutiner og systemer som gir styring og kontroll med kommunens forvaltning av fellesskapets verdier.

7.0 KONTROLL- OG TILSYNSANSVAR

Kommunene har også et *kontroll- og tilsynsansvar* overfor sine eierinteresser i selskaper. Kommunelovens § 23-4 gir kommunens kontrollutvalg en selvstendig rolle i forhold til eierne og selskapsledelsen. Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av eierinteressene i de selskaper som er omfattet av slik kontroll, herunder å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll). Selskapskontrollen kan også omfatte forvaltningsrevisjon, jf. Kommuneloven § 23-3.

8.0 EIERPOSISJONER

8.1 Kommunenes eierposter

Kommunene i Gjøvikregionen har for tiden eierposisjoner i flg AS, IKS og KF (evt. datterselskap er ikke oppgitt).

		Gjøvik	S. Land	N. Land	Ø.Toten	V.Toten
Aksjeselskap (AS)	Org. nr.					
Topro AS	913 916 344	28,89 %	15,69 %	6,07 %	6,93 %	10,40 %
ATS Gjøvik/Toten AS	959 923 086	50,00 %			25,00 %	25,00 %
Mjøsmuseet AS	987 828 293	50,00 %			12,00 %	12,00 %
AS Oplandske Dampskibsselskap	915 025 064	8,05 %			3,58 %	
Innlandet Energi Holding AS	922 320 918	3,23 %			1,75 %	
Dokkadeltaet N. Våtmark.s AS	992 665 408		50,00 %	50,00 %		
Randsfjordmuseet AS	987 107 022		15,50 %	15,50 %		
Industribygg Gjøvik AS	919 875 224	100,00 %				
Gjøvik Olympiske Anlegg AS	959 352 976	100,00 %				
Huntonstranda AS	993 423 556	100,00 %				
Hovdetoppen AS	916 000 391	40,00 %				
AS Snertingdal Auto	816 061 652	20,80 %				
Snertingdalshallen AS	956 918 596	27,44 %				
Skjerven Biopark AS	832 196 142	25,00 %				
Norsk Bane AS	984 365 772	0,74 %				
Oplandske Bioenergi AS (slettet)	989 503 804	0,22 %				
Sølv AS Søndre Land Verksteder	859 102 832		100,00 %			
Lepro Gruppen AS	967 803 723				100,00 %	
Østre Toten Eiendomsselskap AS	879 128 552				100,00 %	
Sillogata 20 AS	926 821 253				100,00 %	
Nordavind AS	916 101 457				7,69 %	
Ikomm AS	991 335 846				4,38 %	
Komm-In AS	996 758 001	15,53 %				4,66 %
Raufoss Industrihist. Samlinger AS	999 627 277					100,00 %
Vaager Innovasjon AS	981 923 472	10,02 %				9,92 %
Gjøvik Tomteselskap AS	926 980 408	100,00 %				
Raufoss Industripark Holding AS	919 854 758					1,50 %
Vestre Toten Rådhus AS	933 147 193					100,00 %
Kommunalt foretak		Gjøvik	S. Land	N. Land	Ø.Toten	V.Toten
Gjøvik Kino og Scene KF	928 486 966	100,00 %				
Totenbadet Vestre Toten KF	997 756 665					100,00 %
Interkommunale selskap (IKS)		Gjøvik	S. Land	N. Land	Ø.Toten	V.Toten
Horisont Miljøpark IKS	966 144 297	42,90 %	7,90 %	9,30 %	21,00 %	18,90 %
Miljørettet Helsevern IKS	976 112 555	delt ansvar	delt ansvar	delt ansvar	delt ansvar	delt ansvar
Innlandet Revisjon IKS	987 769 386	delt ansvar	delt ansvar	delt ansvar	delt ansvar	delt ansvar
Gjøvik Krisesenter IKS	999 129 005	delt ansvar	delt ansvar	delt ansvar	delt ansvar	delt ansvar
Nok. Gjøvik IKS	990 808 767	delt ansvar	delt ansvar	delt ansvar	delt ansvar	delt ansvar
Mjøslab IKS	982 796 253	50,00 %			25,00 %	25,00 %
Kommune-CSIRT IKS	824 000 182	50,00 %				

Interkommunalt politisk råd, jf. kommuneloven kapittel 18

- ☐ Gjøvikregionen interkommunale politisk råd

Kommunalt oppgavefellesskap, jf. kommuneloven kapittel 19

- ☐ IUA Oppland – Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (Lillehammer er vertskommune)

Vertskommunesamarbeid, jf. kommuneloven kapittel 20

- ☐ Gjøvikregionen interkommunale legevakt (Gjøvik er vertskommune)
- ☐ Eierskapssekretariatet for Gjøvikregionen (Gjøvik er vertskommune)
- ☐ Fellesenhet kommunal innfordring (Vestre Toten er vertskommune)
- ☐ Felles IKT-samarbeid (SIKT) i Gjøvikregionen (Gjøvik er vertskommune)
- ☐ Felles anskaffelsesenhet i Gjøvikregionen (Gjøvik er vertskommune)
- ☐ Gjøvik og Land Barnevernstjeneste (Gjøvik er vertskommune)
- ☐ Tilsynsførerordning fosterhjem (Gjøvik er vertskommune)
- ☐ Felles slambehandlingsanlegg (Gjøvik er vertskommune)
- ☐ Parkeringstillatelse for forflyttingshemmede (Gjøvik er vertskommune)
- ☐ Samarbeids- og koordineringsråd for Gjøvikregionen (SKR) (Gjøvik er vertskommune)

Øvrige selskap/foreninger

- ☐ Bibliotekssentralen AL (gjelder alle kommunene)
- ☐ KLP – Kommunal Landspensjonskasse (gjelder alle kommunene)
- ☐ Tronhus i Land
- ☐ Byen vår Gjøvik

Stiftelser m.v.

- ☐ Gjøvik Boligstiftelse
- ☐ Østre Toten Boligstiftelse
- ☐ Vestre Toten Boligstiftelse

Stiftelser er selveide. Kommunen har ikke et eierskap til stiftelser og kan ikke utøve eierstyring.

Også pensjonskasser er selveide og kan slik sett sammenlignes med stiftelser.

8.2 Valg av selskapsform

Ved etablering av nye selskaper skal selskapsform og nødvendighet vurderes grundig. Valg av selskapsform må vurderes ut fra hvilke muligheter og begrensninger som ligger i de aktuelle formene, opp mot mål og hensyn kommunen ønsker å ivareta ved selskapsetablering. Nedenfor redegjøres det for de sentrale vurderingene som bør ligge til grunn for valg av selskapsform.

Vurdering av risiko

Risikovurdering i forhold til økonomi, markedsforhold, tjenestene/oppgavene selskapet skal forestå, forholdet til interessenter mv.

Fleksibilitet på eiersiden

Selskapsform er av betydning i forhold til hvem som kan være eiere/deltakere. Aksjeselskap (AS) gir stor fleksibilitet på eiersiden og muliggjør samarbeid mellom stat, fylkeskommune, kommuner og private aktører. I et interkommunalt selskap (IKS) kan kun kommuner, fylkeskommuner og andre interkommunale selskap være deltakere. Et kommunalt foretak (KF) er en del av kommunen som rettssubjekt og kan således ikke ha andre eiere. De to sistnevnte selskapsformene åpner ikke opp for privat deltakelse.

Behov og mulighet for eierstyring

Selskapsform, herunder selskapslovgivningen, vil påvirke kommunens mulighet til å utøve eierstyring overfor selskapene. I et kommunalt foretak (KF) er kommunestyret eierorgan. Kommunestyret har derfor utstrakt mulighet til å utøve eierstyring overfor foretakene. Kommunens styringsmulighet overfor et aksjeselskap (AS) er mer begrenset. Behovet for styring og kontroll med selskapenes virksomhet må vurderes opp mot selskapenes behov for handlingsrom og kommunens ansvar knyttet til selskapenes forpliktelser. Valg av selskapsform vil følgelig påvirkes av kommunens mål og strategier for virksomheten.

Økonomiske forpliktelser

Hvilket økonomisk ansvar er det ønskelig å ha knyttet til selskapets forpliktelser? Kommunen vil hefte ubegrenset for forpliktelsene til et kommunalt foretak (KF). I et interkommunalt selskap (IKS) vil kommunen hefte ubegrenset for en prosentdel (eierandel) av selskapets forpliktelser. Kommunen vil ha et begrenset ansvar overfor et aksjeselskap.

Forholdet til lover og forskrifter

Selskapsform kan være av betydning i forhold til hvorvidt selskapet er omfattet av ulike lover og forskrifter. Kommunale selskap kan for eksempel være omfattet av lov om offentlige anskaffelser, offentlighetsloven mv.

Delegasjon av myndighet

Selskaps- og organisasjonsform vil påvirke muligheter/begrensninger i forhold til delegering av myndighet.

Skatte- og avgiftsmessige forhold

Selskapsform er av betydning for hvorvidt selskapet er berettiget for momskompensasjon (kompensasjonsloven). Selskapsform kan også være av betydning ved vurdering av begrensninger i skatteplikt, herunder ved en helhetlig vurdering av hvorvidt selskapet har erverv til formål.

Vestre Toten kommune**MØTEPLAN FOR 2026**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	20.10.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Møteplan 2026 for Vestre Toten kommune

Vedlagt:

Nei

FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Forslag til møteplan for 2026 samordnes med kommunedirektøren.
2. Endelig møteplan legges frem på neste møte.

SAKSOPPLYSNINGER:

Kontrollutvalget fastsetter sin egen møteplan tilpasset utvalgets behov.

Med bakgrunn i uttrykt ønske fra kontrollutvalget er det utarbeidet forslag til møteplan basert på mandager som fast møtedag med oppstart kl. 0900.

Det er lagt opp til 7 møter i løpet av året. Normalt vil dette være tilstrekkelig til at utvalget kan ivareta sine lovpålagte oppgaver på en tilfredsstillende måte.

Møteplanen er retningsgivende. Dersom det ikke er behov for at møter avholdes, vil disse bli avlyst. Eventuelt behov for ekstra møter kan oppstå, og vil bli varslet så raskt som mulig.

Nedenfor følger forslag til foreløpig møteplan for 2026. Møteplanen vil bli forelagt kommunedirektøren for samordning før endelig møteplan fastsettes.

Foreløpig møteplan for 2026:

- **Mandag 09.02.2026 kl. 0900**
- **Mandag 23.03.2026 kl. 0900**
- **Mandag 27.04.2026 kl. 0900** (behandling av årsregnskap)
- **Mandag 08.06.2026 kl. 0900**
- **Mandag 31.08.2026 kl. 0900**
- **Mandag 12.10.2026 kl. 0900**
- **Mandag 30.11.2026 kl. 0900**

Følgende er tatt hensyn til ved utarbeidelse av møteplanen:

Hendelse	Dato
Kontrollutvalgskonferansen 2026	27. jan – 28. jan 2026
Vinterferie – Innlandet (uke 9):	23. feb – 27. feb 2026
Påske:	2. april – 6. april 2026
Helligdager: - Arbeiderbevegelsens dag - Kr. Himmelfart - Andre pinsedag	1. mai 2026 14. mai 2026 25. mai 2026
Høstferie – Innlandet (uke 41):	5. okt – 9. okt 2026

Andre forhold som er tatt hensyn til er:

- Ønsker fra kontrollutvalgets medlemmer.
- Tidspunkt for behandling kommunes årsregnskap i april/mai (koordinering med behandling i formannskap og kommunestyret).
- Unngå møtekollisjon med møter i kommunestyre/formannskapet.
- Tilgang til møterom.

Vestre Toten kommune**PROTOKOLL FRA KOMMUNESTYRETS MØTE 02.10.2025**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	20.10.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Protokoll fra kommunestyrets møte 02.10.2025

Vedlagt:

Ja

FORSLAG TIL VEDTAK:

Protokoll fra kommunestyrets møte den 02.10.2025 tas til orientering.

SAKSOPPLYSNINGER:

Kontrollutvalget har etablert rutine med løpende å legge frem protokoller fra kommunestyrets møter til orientering. Hensikten er å sørge for at utvalget løpende har god kunnskap om viktige politiske saker, og på en enklere måte kunne følge med på at kommunestyrets vedtak og intensjoner blir fulgt opp av administrasjonen på tilfredsstillende måte.

Vedlagt saken følger protokoll fra kommunestyrets møte den 02.10.2025 til orientering.

MØTEPROTOKOLL

Utvalg: Kommunestyret

Møtested: Fyrverkeriet kulturhus og Raufoss industripark -
Kommunestyresalen og Raufoss industripark

Dato: 02.10.2025

Tidspunkt: 09:00 -15:00

Til stede:

Navn	Funksjon	Parti	Varamedlem for
Tonje Bergum Jahr	Medlem	AP	
Torhild Løkken	Medlem	AP	
Stian Pettersbakken	Medlem	AP	
Thor Didrik Danielsen	Varamedlem	AP	Silje Sandsengen
Ann Marit Sandsengen	Medlem	AP	
Henning Engeskaug Karlsen	Medlem	AP	
Anne Linn Dambråten	Medlem	AP	
Lene Myhrvold	Medlem	AP	
Rolf Erik Halle	Medlem	AP	
Renate Carita Nordh	Varamedlem	AP	Per Morten Østby
Janne Bergum	Medlem	AP	
Svein Erik Sørensen	Medlem	FRP	
Stein Rune Vinger	Medlem	FRP	
Odd Ingard Hoberg	Medlem	FRP	
Raymond Theodore Skjølås	Varamedlem	H	Inger Lilleby Fløgum

Bjørn Håvard Bjerke	Varamedlem	H	Øivind Strømstad Sørhusbakken
Marte Rebecca Dæhlen	Medlem	KRF	
Leif Kristian Tøftum	Medlem	R	
Kristin Næperud	Varamedlem	SP	Dorthe Ødegaard Benckert
Helge Testad	Medlem	SP	
Jorunn Signe Ballangrud	Medlem	SP	
Hans Amlie	Medlem	SP	
Jarle Amlie	Medlem	SP	
Ahmed Haruun Ali	Medlem	SV	
Hanne Narten	Medlem	V	
Leif Petter Hansen	Varamedlem	H	Unni Sand Birkelund
Hilde Cathrine Fuglerud Bjørge	Medlem	U	
Tor Ole Karlsen	Medlem	U	
Lars Solheim	Medlem	U	

Følgende fra administrasjonen møtte:

Navn	Stilling
Tom Erik Støen Østli	konsulent
Bjørn Fauchald	kommunedirektør
Odd Arnvid Bollingmo	assisterende kommunedirektør
Trine Kløvrud	helse- og omsorgssjef
Elisabeth Lund	kultursjef
Benedikte Olliane Blilie Narum	inspektør
Knut Rødningsby	NAV-leder
Bjørn Søndra Kjelsrud	brannsjef
Malin Iversen	barnehagesjef
Bodil Evenstad	driftssjef
Ola Langedal	næringssjef

Merknad i møte:

Representanten Kai Frode Grythe (H) hadde forfall. Ingen vara møtt.

Representanten Per Erik Bergstuen (FRP): Ikke møtt.

PS 119/25 ble gjennomført i Raufoss industripark.

Saksliste

Saksnr.	Tittel	U.off
PS 112/25	Godkjenning av innkalling med saksliste	
PS 113/25	Referatsaker	
RS 11/25	Møteprotokoll 1/9-25 - Kontrollutvalget i Vestre Toten kommune	
PS 114/25	Budsjett- og aktivitetsoppfølging - andre tertial 2025	
PS 115/25	Fargespill - interkommunalt prosjekt	
PS 116/25	Forslag til reviderte retningslinjer for medvirkningsorganene	
PS 117/25	Søknad om fritak fra politiske verv - Unni Sand Birkelund	
PS 118/25	Søknad om fritak fra verv i internasjonalt råd - Anna Jarzab	
PS 119/25	Orienteringer og meldinger	
	Åpen post	

PS 112/25 Godkjenning av innkalling med saksliste

Kommunestyrets behandling av sak 112/2025 i møte den 02.10.2025:

Behandling

Innstilling:

Innkalling med saksliste godkjennes.

Innstillingen ble enstemmig mottatt.

Vedtak

Innkalling med saksliste godkjennes.

PS 113/25 Referatsaker

Kommunestyrets behandling av sak 113/2025 i møte den 02.10.2025:

Behandling

Innstilling:

Referatsaken tas til orientering.

Innstillingen ble enstemmig mottatt.

Vedtak

Referatsaken tas til orientering.

PS 114/25 Budsjett- og aktivitetsoppfølging - andre tertial 2025

Kommunestyrets behandling av sak 114/2025 i møte den 02.10.2025:

Behandling

Innstilling:

1. Kommunestyret tar kommunedirektørens budsjett- og aktivitetsrapport etter andre tertial 2025 til etterretning
2. Kommunestyret påpeker viktigheten av fortsatt svært stram budsjettstyring og at det fortsatt legges stor vekt på å få ut ytterligere effekt av igangsatte tiltak med sikte på å bedre resultatene på tjenesteområdene.

Innstillingen ble enstemmig mottatt.

Vedtak

1. Kommunestyret tar kommunedirektørens budsjett- og aktivitetsrapport etter andre tertial 2025 til etterretning
2. Kommunestyret påpeker viktigheten av fortsatt svært stram budsjettstyring og at det fortsatt legges stor vekt på å få ut ytterligere effekt av igangsatte tiltak med sikte på å bedre resultatene på tjenesteområdene.

PS 115/25 Fargespill - interkommunalt prosjekt

Kommunestyrets behandling av sak 115/2025 i møte den 02.10.2025:

Behandling

Innstilling:

Vestre Toten kommune deltar i det interkommunale prosjektet «Fargespill – Kunst og kultur som inkluderingsarena» i perioden 2026–2029.

Det bevilges kr 300.000 årlig i fire år, totalt kr 1.200.000, til gjennomføring av prosjektet. Bevilgningen dekkes fra kulturavdelingens egen ramme, oppsparte fondsmidler og en andel rammeøkning fra 2027.

Innstillingen ble enstemmig mottatt.

Vedtak

Vestre Toten kommune deltar i det interkommunale prosjektet «Fargespill – Kunst og kultur som inkluderingsarena» i perioden 2026–2029.

Det bevilges kr 300.000 årlig i fire år, totalt kr 1.200.000, til gjennomføring av prosjektet. Bevilgningen dekkes fra kulturavdelingens egen ramme, oppsparte fondsmidler og en andel rammeøkning fra 2027.

PS 116/25 Forslag til reviderte retningslinjer for medvirkningsorganene

Kommunestyrets behandling av sak 116/2025 i møte den 02.10.2025:

Behandling

Innstilling:

Kommunestyret vedtar vedlagte retningslinjer for:

- Internasjonalt råd

- Ungdomsråd
- Eldreråd
- Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Innstillingen ble enstemmig mottatt.

Vedtak

Kommunestyret vedtar vedlagte retningslinjer for:

- Internasjonalt råd
- Ungdomsråd
- Eldreråd
- Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

PS 117/25 Søknad om fritak fra politiske verv - Unni Sand Birkelund

Kommunestyrets behandling av sak 117/2025 i møte den 02.10.2025:

Behandling

Innstilling:

1. Unni Sand Birkelund (uah) innvilges fritak fra politiske verv for resten av valgperioden 2023 – 2027
2. Av dette følger at Lars Erik Evensen (H) trer inn som fast medlem i kommunestyret for resten av valgperioden 2023 – 2027.

Innstillingen ble enstemmig mottatt.

Vedtak

1. **Unni Sand Birkelund (uah) innvilges fritak fra politiske verv for resten av valgperioden 2023 – 2027**

2. Av dette følger at Lars Erik Evensen (H) trer inn som fast medlem i kommunestyret for resten av valgperioden 2023 – 2027.

PS 118/25 Søknad om fritak fra verv i internasjonalt råd - Anna Jarzab

Kommunestyrets behandling av sak 118/2025 i møte den 02.10.2025:

Behandling

Innstilling:

Anna Jarzab innvilges fritak fra verv i internasjonalt råd for resten av valgperioden 2023 – 2027.

Innstillingen ble enstemmig mottatt.

Vedtak

Anna Jarzab innvilges fritak fra verv i internasjonalt råd for resten av valgperioden 2023 – 2027.

PS 119/25 Orienteringer og meldinger

Kommunestyrets behandling av sak 119/2025 i møte den 02.10.2025:

Behandling

Det ble orientert om følgende saker:

- Jobb- og rekrutteringstiltak i samarbeid mellom industrien, kommunen og andre aktører v/ Stian Olafsen fra Isiflo jobb og rekrutteringssenter og markedskontakt i NAV Vestre Toten Bjørn Stenvold.
- Læringsfabrikken v/Mette Foss Dalsegg.
- Status, planer og utfordringer for næringsparken og industrivirksomhetene v/Øivind Hansebråten i Raufoss Næringspark AS.

- Omvisning i industriparken i buss med Hansebråten som guide.

Innstilling:

Meldingene tas til orientering.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Meldingene tas til orientering.

Åpen post

Vestre Toten kommune**REFERATSAKER**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	20.10.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:	
1. Diverse avisartikler	Vedlegg 1 - 6
2. Neste møte: Tidspunkt/saksliste	Muntlig orientering

FORSLAG TIL VEDTAK:

Referatsakene tas til orientering.

SLÅR SEG SAMMEN: – Vi skal jobbe mer spesialisert i det nye barnevernet. I denne sammenhengen skal vi rekruttere tre nye fagledere, som skal lede hvert sitt fagteam, opplyser Marte Wika Langvant (t.v.) og Randi-Irene Håkenstad.

FOTO: SÆMUND MOSHAGEN

Slår sammen barnevern:

Trenger tre nøkkel-medarbeidere

Fra nyttår skal det etableres et nytt interkommunalt barnevern på Toten. Forberedelsene pågår for fullt.

SÆMUND MOSHAGEN
saemund.moshagen@oa.no

Kommunestyrene i Østre Toten og Vestre Toten har vedtatt å slå sammen barnevernstjenestene sine til et felles barnevern fra januar 2026. Toten-kommunene går dermed i samme retning som Gjøvik og Land-kommunene, som for flere år siden etablerte Gjøvik og Land barnevern, med Gjøvik som vertskommune.

– Vi har lenge samarbeidet om mye, og har tjenester som i dag står ganske likt. Vi har noen felles utfordringer, som å dekke opp all nødvendig kompetanse

og ledige stillinger. Når vi nå slår oss sammen til én tjeneste blir fagmiljøet større, og vi får bedre mulighet til mer spesialisert oppgavefordeling, sier Marte Wika Langvant, barnevernleder i Østre Toten, og Randi-Irene Håkenstad, barnevernleder i Vestre Toten.

Samles på Lena

Wika Langvatn blir leder av det nye felles barnevernet, som Østre Toten skal være vertskommune for. Formelt gjennomføres sammenslåingen med en virksomhetsoverdragelse av barnevernstjenesten i Vestre Toten til Østre Toten fra 1. januar 2026. Det første året skal tjenesten drive på to steder, i de eksisterende lokalene i rådhuset på Lena og i Sagvollvegen 1 på Raufoss.

Den dagen det nye barnevernet samles under ett tak, vil det bli i rådhuset på Lena. Men før

samløkaliseringen kan finne sted, skal rådhuset bygges om. Det arbeidet starter når Nav-kontoret og helsestasjonstjenesten flytter til nye lokaler i Sillogata 20 på Lena.

” Vi kommer til å iverksette ny organisering av avdelinger og team med blanding av medarbeidere fra de to tjenestene fra 1. januar, men drive på to steder fram til de nye lokalene på Lena er klare for innflytting.

MARTE WIKA LANGVANT

På to steder i 2026

– Vi kommer til å iverksette ny organisering av avdelinger og team med blanding av medarbeidere fra de to tjenestene fra

1. januar, men drive på to steder fram til de nye lokalene på Lena er klare for innflytting. Dette innebærer at noen av dem som jobber i Østre Toten i dag vil få arbeidssted på Raufoss, og motsatt for noen av dem som jobber i Vestre Toten i dag, forteller Wika Langvatn og Håkenstad.

De holder for tiden på med å legge den nye organiseringen, blant annet med mer spesialisert inndeling av team. Helt konkret betyr dette at dagens team for undersøkelse og oppfølging, vil bli delt i to team i det nye barnevernet.

Skal ansette tre fagledere

– Vi skal jobbe mer spesialisert i det nye barnevernet. I denne sammenhengen skal vi rekruttere tre nye fagledere, som skal lede hvert sitt fagteam. Rekrutteringen er i prosess nå, med søknadsfrist 10. september. Vi

ser etter søkere med engasjement og ønske om utvikling, og som ser en mulighet i det å være med å bygge opp en ny, god og robust tjeneste, sier de.

Dagens to barnevern består av 19 ansatte i Østre Toten og 20 i Vestre Toten. Det nye barnevernet skal ha 40 medarbeidere. Foruten bredere fagmiljø og en mer robust tjeneste, er det også ambisjoner om en mer effektiv tjeneste etter sammenslåingen.

– KS Konsulent bisto oss i utredningsfasen fram mot vedtak om sammenslåing, og bistår oss nå i organiseringen av det nye barnevernet. De mener vi gjennom god og effektiv organisering skal kunne klare å drifte tjenesten med 38 medarbeidere etter litt tid, og 36 på sikt, sier Marte Wika Langvatn og Randi-Irene Håkenstad i barnevernet på Toten.

Ble headhuntet til sjefsstilling:

- Alder ingen hindring

Lise Bratland Hansen er ny plansjef i Vestre Toten kommune.

JØRGEN PEDERSEN
jorgen.pedersen@oa.no

Den opprinnelige Dokka-jenta er godt kjent i Gjøvikregionen. Nå tar den tidligere eiendoms- megleren og utvikleren nye steg når hun får sjefsstilling i Vestre Toten kommune som ny plansjef.

- Jeg har blitt veldig godt tatt imot, og må skryte av planavdelingen sinnsats med de ressursene som har vært til disposisjon.

Headhuntet

Det var i sammenheng med en annen jobb at et bemanningsbyrå tok kontakt med henne for jobben som ny plansjef.

Også ektemannen Odd Werner Hansen har i disse dager hoppet ut i nye utfordringer innenfor arbeidslivet. Hun synes det er en veldig spennende fase de begge nå er inne i

- Det blir nytt landskap for oss begge. Det er moro å prøve noe nytt. Vi trives med høyt tempo, og jeg tenker det er spennende å skifte beite, sier hun.

Etter et langt og variert arbeidsliv følte hun at oppgaven som ny plansjef kom på riktig tidspunkt i karrieren.

- Jeg har hatt tiårsbolker tidligere innenfor ulike jobber, og det føles riktig å komme hit nå. Alder er ingen hindring, men heller en styrke, sier hun til OA.

Relevant erfaring

Det er heller ikke første gang hun jobber i Vestre Toten. Bratland Hansen har en årrekke jobbet ved arbeidskontoret, som ble en del av NAV fra 2006.

De siste årene har hun arbeidet tett med samfunnsutvikling, særlig innen arbeidsinkludering, i jobbmach-selskapet Bragd.

Nå venter nye oppgaver som overordnet leder for planavdelingen i det hun beskriver som en spennende kommune.

- Jeg kan bruke mye av det jeg har med fra tidligere arbeidserfaring, samtidig som det er mye nytt. Jeg har med brukererfaringen mot kommunen, og har hatt god dialog med saksbehandlere, både i arealplaner og byggesaker. sier hun til OA.

I sin tidligere jobb fulgte hun tett utviklingen i Norge, og utfordringene som øker i omfang. Hun mener erfaringen blir nyttig inn mot jobben som plansjef.

- I Bragd har jeg fått god innsikt i utfordringene som vi står overfor i samfunnet, med flere ut i jobb, og eldrebølgen som slår inn over oss. Konsekvensene av dette er viktig kunnskap å

I GANG: En uke inn i ny stilling som plansjef, trives Lise Bratland Hansen ved rådhuset på Raufoss.

BEGGE FOTO: JØRGEN PEDERSEN

Jeg har hatt tiårsbolker tidligere innenfor ulike jobber, og det føles riktig å komme hit nå.

LISE BRATLAND HANSEN
Ny plansjef

ha meg seg i det videre arbeidet i planavdelingen, og ligger allerede som føringer i overordnede strategier og planer i kommunen.

Samfunnsutvikling

Vestre Toten er en forsvarskommune med stor vekst spesielt innenfor Industriparken på Raufoss.

Den kraftige veksten hos aktører som Nammo gjør at kommunen må følge utviklingen tett. Bratland Hansen legger ikke skjul på at det er flere ut-

fordringer, spesielt knyttet til strengere krav nå, enn før.

- Kommunen her har laget mange gode overordnede strategier og planer, i tillegg har vi en arealplan under behandling som forhåpentligvis kommer veldig snart. Når det gjelder sistnevnte må jeg berømme innsatsen på planavdelingen som har gjort et imponerende stykke arbeid med å forberede forslag til ny arealdel til kommuneplanen som skal ut på 2.-gangs høring nå.

Prioriteringer

Det er flere små og store utbygginger som venter med å sette i gang prosjektene sine.

Den nye plansjefen sier knapphet på ressurser og tid kan bli avgjørende for hastigheten Vestre Toten skal utvikle seg i årene som kommer.

- Jeg ser det kan være noen

utfordringer. Det er ønskelig at samfunnsutvikling og utbygging skjer raskt, mens reguleringsprosesser ofte tar litt tid. Vi har hørt flere ganger at det er kommunen som kan bli flaskehalsen i forhold til byggesaker og reguleringssaker.

- Vi har vært underbemannet en periode, men i løpet av høsten ser det ut som om vi blir fulltallige og får testet om vi er rigget med riktig kapasitet i forhold til kommende saksmengde

Dette vil hun først

Hun har klare mål om hva som bør prioriteres først i kommunen.

- Min oppgave er i første omgang å bli kjent med de ansatte på avdelingen, og hvilke saker og prosesser planavdelingen håndterer pr. i dag. Mitt mål som plansjef er å videreføre og

bygge videre på det gode arbeidet som allerede er gjort i avdelingen.

- Videre ønsker jeg å bidra til å koordinere og legge til rette for at saksbehandling og prosessene for utviklingen av kommunen skal være så smidige og forutsigbare som mulig for innbyggere, næringslivet, utbyggere og folkevalgte som skal ivareta sine verv i saker som skal behandles politisk.

Hun sier dette må gjøres innenfor de komplekse og omfattende rammebetingelsene som foreligger nasjonalt, regionalt og lokalt.

- Til syvende og sist er det det politiske miljøet som styrer prioriteringer i forhold til budsjettene vi har med tanke på kommunale planprosesser framover.

NY PLANSJEF: Lise Bratland Hansen

Fast lavpris på

45

utstilte

ovner

ild
stedet

Fast lavpris
25.990,-
Veil. 40.990,-

JØTUL

Jøtul F373
Advance V2 Sort
Stort ovnslager,
dele- og røkrørslager

Åpent: 9.00 – 19.00
9.00 – 16.00 (lørdag)

Dokka Farge og Miljø®
Bergfossenteret, Dokka. Tlf. 61 11 15 99.

www.dokka.no

Hvis vi ikke allerede er en av Norges mest spennende forretninger – skal vi bli det!

DEBATT

Innsynsretten er en grunnleggende del av demokratiet vårt, men kommunene selv har ikke oversikt over ubesvarte innsynskrav fra borgere og media, skriver Tron Strand på vegne av Pressens offentlighetsutvalg.

FOTO: AGNAR KAARBØ

Bryter loven og svarer ikke borgerne

Deler av Kommune-Norge **SVIKTER** borgere i stort omfang. I hundrevis av tilfeller får borgerne aldri svar på henvendelser.

Pressens offentlighetsutvalg har undersøkt om kommuner unnlater å svare på henvendelser fra borgere og media. Våre funn viser at kommunene altfor ofte lar innsynskrav og forespørsler gå i glemmeboken. Det er alvorlig at vi nå kan dokumentere systematiske lovbrudd i mange av landets kommuner.

Innsynsretten er en grunnleggende del av demokratiet vårt. Innsynskrav skal besvares raskt – som hovedregel innen én til tre dager. I virkeligheten tar det ofte mye lengre tid. Og noen ganger kommer det ikke et svar i det hele tatt.

Kommunene selv har ikke oversikt over ubesvarte innsynskrav fra borgere og media. En del personer benytter imidlertid lovens klagemuligheter. Da er statsforvalterne i fylkene

» Når borgerne ikke får svar, undergraves grunnleggende rettigheter.

klageinstans. Pressens offentlighetsutvalg har undersøkt hvor mange klager statsforvalterne fikk til behandling i 2024 på grunn av kommunens manglende svar på innsynskrav.

Undersøkelsen avdekker at det i 2024 var snakk om minst 443 slike saker fra ni av landets ti statsforvaltere. Det er 168 forskjellige kommuner, fylkeskommuner og kommunale organer i materialet. Noen av dem er sterkt overrepresentert.

Rapporten og funnene legges fram i sin helhet på Åpenhetsseminaret til Presse offentlighetsutvalg mandag 22. september i Pressen Hus.

I mange av sakene er det snakk om klare lovbrudd.

Det er ofte vanlige innbyggere som har bedt om innsyn i dokumenter. Det kan være avviksmeldinger fra eldreomsorgen, reguleringsplaner, støymålinger og vei- og trafikksikring. Flere av dem hadde ventet i flere måneder, før de selv kontaktet statsforvalteren som klageorgan.

Det er all mulig grunn til å tro at dette kun er toppen av isfjellet. Det er ikke alle som klager til statsforvalterne når kommunen unnlater å svare på et innsynskrav. Det er trolig de mest ressurssterke og interesserte personene som benytter seg av muligheten.

Innsynsretten er grunnlovsfestet. Hovedregelen i offentleglova er at alle forvaltningens dokumenter er

offentlige, og mulige å be om innsyn i.

Det er grunnleggende rettigheter, som er helt avgjørende for mediene og vanlige innbyggers mulighet til å kikke forvaltningen i kortene og få en åpen debatt om det som skjer i samfunnet. Det er en viktig del av det norske demokratiet og tillitssamfunnet. Når en ikke får svar, undergraves disse rettighetene.

Våre funn er ikke unike. I april 2025 leverte Sivilombudet en særskilt melding til Stortinget om manglende svar og lang saksbehandlingstid på flere ulike områder, blant annet innsyn.

Ombudet har tidligere advart mot at dette kan bidra «til å undergrave tilli-

ten til forvaltningen og respekten for lovene Stortinget har gitt», og at lang saksbehandlingstid og manglende svar kan være en trussel mot rettssikkerheten.

Det er snakk om systemsvikt. Det må møtes med politisk handling fra regjeringen og Stortinget:

♦ Alle offentlige organer må ha oversikt og skriftlige rutiner for behandling av innsynskrav og klager. Sivilombudet har fastslått at oversikt og skriftlige rutiner er en forutsetning for forsvarlig forvaltning og for å sikre lovlig saksbehandlingstid. Oslo kommune har utviklet en ny løsning for dette, som bør spres så bredt som mulig.

♦ Innsynskrav som kommer inn på andre måter enn via postlistene må fanges opp og følges opp bedre. Vår rapport viser at disse kravene er overrepresentert blant sakene

der svar uteblir.

♦ Flere må fulltekstpublisere mer, for å både redusere mengden innsynskrav og bidra til større åpenhet og forenkling. Lillestrøm kommune bruker kunstig intelligens for å fulltekstpublisere på en trygg måte. Flest mulig bør bruke slike løsninger, og regjeringen og KS bør sørge for å gjøre dem tilgjengelig for kommunene, og alle offentlige organer som er underlagt offentleglova.

♦ Enkelte lovendringer må utredes, som å lovfeste tidsfrister for behandling av innsynskrav og å innføre tydelige sanksjoner mot brudd på loven.

Tron Strand
leder av Pressens
offentlighetsutvalg

Funn fra tilsyn med personvernet i skolen

Datatilsynet har gjennomført *tilsyn* med kommuners ivaretagelse av elevenes personvern i digitale læringsverktøy i skolen. – Vi ser at hundrevis av digitale læringsverktøy ikke blir vurdert godt nok, sier direktør Line Coll.

Denne våren gjennomførte vi brevtilsyn med 50 kommuner der tema var hvordan de ivaretar personvern ved bruk av digitale læringsverktøy i opplæringen. Det overordnede målet med tilsynsarbeidet er å forbedre personvernet i skolen gjennom å lage relevant og praktisk veiledning for kommunene.

Ønske om sterkere koordinering og nasjonal støttetjeneste

Blant hovedfunnene er at flere digitale læringsverktøy ikke vurderes av kommunene sentralt, men besluttet av rektor eller den enkelte lærer.

- Flere kommuner uttrykker et stort ønske om en sterkere koordinering og en nasjonal støttetjeneste for vurdering av personvernet i digitale læringsverktøy. Dette har vi tatt til orde for i mange år, sier Line Coll.

I tilsynsarbeidet vårt har vi lagt til grunn en forståelse av at digitale læringsverktøy omfatter både læringsressurser og læringsplattformer som brukes til undervisningsformål. Dette omfatter både betalte og gratisverktøy (f.eks. Google søk, digitale lærebøker fra forlag, Strava, Campus Matte, youtube m.m.), applikasjoner som er installert lokalt i datasystemene (f.eks i iPader) og bruk av webapplikasjoner.

- Gratistjenester innebærer ofte en høy personvernrisiko ved at elevene eksponeres for reklame og selskapet samler inn personopplysninger til kommersielle formål. Barns personvern er under press, sier Coll.

Gjennomføring

Tilsynsarbeidet bestod av to faser. I den første fasen gjennomførte vi en brevkontroll hvor kommunene ble bedt om å svare på spørsmål om *etterlevelse* av konkrete plikter etter

personvernregelverket. I den andre fasen ble det gjennomført stedlige tilsyn med fire kommuner der formålet var å kontrollere etterlevelse av kommunens plikter i praksis.

I samlerapporten oppsummerer vi funnene fra brevkontrollen, og gir konkret og praktisk veiledning om kravene i personvernregelverket. [Rapporten ble lansert 15. mai, se opptak fra arrangementet.](#)

Noen hovedfunn

- Flere digitale læringsverktøy vurderes ikke av kommunen sentralt, men besluttet av rektor eller den enkelte lærer.
- Mange kommuner legger til grunn en for snever forståelse av hva en *personopplysning* er. Konsekvensen er at hundrevis av digitale læringsverktøy ikke blir vurdert og omfattes ikke av kommunens samlede oversikt over behandlingsaktiviteter.
- Mange kommuner har ikke egnede rutiner for å ivareta personvernet ved bruk av digitale læringsverktøy. Vi ser at gjennomføringen av disse forpliktelsene derfor ofte er vilkårlig og personavhengig.
- At et digitalt læringsverktøy har Feide-innlogging blir av mange kommuner oppfattet som at personvernet er ivaretatt. Kommunene er imidlertid selvstendig ansvarlig for å gjøre nødvendige vurderinger av personvernet.
- Mange kommuner har delegert teknisk ansvar til roller uten tilstrekkelig IKT-kompetanse, eksempelvis til lærere og rektorer.
- Kommuner som er en del av et interkommunalt IKT-samarbeid har i større grad skriftlige rutiner og kvalifiserte personer som utfører oppgaver av teknisk karakter.
- Det er lite bevissthet om problemstillingen knyttet til *behandling av personopplysninger* for leverandørenes egne formål. Et flertall av kommunene har derfor heller ikke iverksatt tilstrekkelige tiltak for å unngå dette.
- Det uttrykkes et stort ønske fra kommunene om at det etableres en sentralisert støttetjeneste for vurdering av personvernet i digitale læringsverktøy.

Anbefalte tiltak og veien videre

- 28 kommuner ga uttrykk for et stort ønske om at det etableres en sentralisert støttetjeneste for vurdering av personvernet i digitale læringsverktøy. Videre var det over 20 kommuner som skrev at de etterlyser veiledning, retningslinjer, praktiske eksempler og maler for å styrke deres eget vurderingsarbeid i kommunen.
- Det overordnede formålet med tilsynsarbeidet har vært å forbedre personvernet i skolen gjennom å lage relevant og praktisk veiledning for kommunene knyttet til arbeidet med personvern i skolen. Datatilsynet anbefaler sterkt at arbeidet med personvern i skolen samordnes og effektiviseres på nasjonalt plan i fremtiden. Vi mener det ikke er hensiktsmessig at hver kommune skal gjennomføre de samme vurderingene for hvert enkelt læringsverktøy som tas i bruk. Blant anbefalingene fra [Personvernkommisjonen i 2022](#) var en mer helhetlig politikk for sektoren og opprettelse av en nasjonal tjenestekatalog over godkjente, personvernvennlige læringsverktøy.

Artikkel Kommunal Rapport, 05.09.2025

– Velferdskriminaliteten i Sverige må være en vekker

Så godt som ingen kommunale toppledere har hørt om velferdskriminalitet i egen organisasjon. Men etikkutvalgsleder Dagfinn Høybråten mener vi bør være forberedt.

En ny rapport om korrupsjon, etikk og velferdskriminalitet er klar. Leder av KS' etikkutvalg Dagfinn Høybråten, forsker Marthe Nordberg-Schulz og KS-leder Gunn Marit Helgesen diskuterte innholdet på et arrangement i KS. Foto: Tone Holmquist

[Tone Holmquist](#)journalist

Publisert 05.09.2025 - 12:25

Kortversjon

- Velferdskriminalitet i Sverige tapper samfunnet for milliarder årlig.
- Dagfinn Høybråten advarer om at Norge må forberede seg på lignende utfordringer.
- Undersøkelser viser at få norske kommuner har opplevd korrupsjon, men uetisk atferd er utbredt.
- Forsker Marthe Nordberg-Schulz mener Norge er mindre sårbart grunnet færre privatiserte tjenester.

Velferdskriminalitet

Korrupsjon omfatter å kreve, motta eller akseptere et tilbud om en bestikkelse (utilbørlig fordel) i anledning utøvelsen av stilling, verv eller utføring av oppdrag, samt å gi eller tilby noen en bestikkelse i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag (Straffeloven § 387).

Uetisk atferd viser til handlinger eller forventninger som bryter med grunnleggende prinsipper for god forvaltningsskikk, som åpenhet, tillit, habilitet og likebehandling. Dette kan dreie seg om brudd på interne etiske retningslinjer, skjult favorisering, manglende åpenhet.

Velferdskriminalitet handler om misbruk av offentlige velferdsordninger, det vil si at personer, bedrifter eller organisasjoner urettmessig skaffer seg ytelser eller tilskudd. Det kan skje gjennom å gi uriktige eller forfalskede opplysninger, eller ved å utnytte andres rettigheter. Velferdskriminalitet kan også omfatte brudd på arbeidsmiljø-, trygde- eller skatteregler når dette skjer i tilknytning til produksjon av velferdstjenester.

Det er første gang det undersøkes om det finnes velferdskriminalitet i Kommune-Norge.

Rapporten [Uetisk atferd, korrupsjon og velferdskriminalitet i norske kommuner og fylkeskommuner](#) er laget for KS av KPMG og Samfunnsøkonomisk Analyse.

Det er kommunedirektører, kommunalsjefer, ordførere og kommunale selskaper som er spurt.

En lignende undersøkelse ble laget i 2021, men det er første gang det stilles spørsmål om velferdskriminalitet.

Det viser seg at svært få mener å ha opplevd korrupsjon. Uetisk atferd derimot, har halvparten erfaring med. Særlig er mellomledere utsatt.

I kategorien uetisk atferd inngår spesielle forventninger om utfall av avgjørelser, og kanskje også press om at en avgjørelse skal gå en spesiell vei.

Press på avgjørelser

32 prosent av kommunedirektørene rapporterer om slike erfaringer i 2024.

Kommunal- og fylkessjefenes svar viser at ansatte i 53 prosent av kommunene og fylkeskommunene har opplevd dette de siste tre årene.

37 prosent av ordførere og fylkesordførere rapporterer at de har kjennskap til slike forventninger rettet mot politikere i kommunestyret eller fylkestinget, mens 5 prosent av de kommunale selskapene har lignende erfaringer.

– Det er for godt til å være sant at dette ikke vil berøre Norge og norsk kommunal velferdsforvaltning i årene som kommer.

Dagfinn Høybråten

Det betyr altså ikke at det har skjedd noe ulovlig eller uetisk, men at disse personene har blitt utsatt for en slik forventning.

Dette står i kontrast til hva folk tror. Halvparten av folket tror det foregår korrupsjon eller favorisering i egen kommune.

– Dette spriket kan nok skyldes at folk ikke ser begrunnelsen for at en får bygge garasje og en annen ikke. Det kan jo være helt legitime grunner til det, sier KS-leder Gunn Marit Helgesen.

Forsker Marthe Nordberg-Schulz mener det er en smitte fra rikspolitikken med alle stortingssakene om blant annet stortingsleilighetene.

Stort problem i Sverige

Vårt naboland Sverige har kjempeproblemer med organisert velferdskriminalitet som tapper samfunnet for et sted mellom 40 og 70 milliarder kroner i året.

– Det er for godt til å være sant at dette ikke vil berøre Norge og norsk kommunal velferdsforvaltning i årene som kommer. Vi må ruste oss mot det, sier Dagfinn Høybråten, som leder [Kommunesektorens etikkutvalg](#).

– Først og fremst skal vi lære av svenskene. Det er mer behagelig å lære av andres feil enn å snuble selv. For det andre skal vi systematisk gå inn og kartlegge sårbarhet i våre egne systemer, og når det gjøres med bakgrunn i andres erfaringer, blir kartleggingen mer målrettet, sier han.

Det vi ser i Sverige, er at alt fra tildeling av kontrakter, tildeling av tilskudd til ulike formål og infiltrasjon i den kommunale organisasjonen er utbredt.

Det kommer altså folk på innsiden av velferdssystemene og samarbeider med de kriminelle.

– Man ser også at det bygges opp kriminelle virksomheter som har som formål å tappe velferdssamfunnet for goder. Det er en vekker. Alarmen bør gå her hjemme, mener Høybråten.

Skjer mest i private tjenester

Høybråten sier at når de svenske kriminelle nettverkene er i alle politidistrikter i Norge, bør vi forberede oss på å møte velferdskriminalitet også i Norge.

– Det er bra at vi ikke har det her ennå, men det er ikke bra om vi tror at det ikke kan skje oss, sier han.

Forsker Nordberg-Schulz mener vi ikke er like sårbare som Sverige fordi vi har satt ut færre tjenester til private.

– Det er nettopp i tjenester som satt ut, at mye av velferdskriminaliteten skjer, og forvaltningen i Sverige og Norge er ikke helt lik, sier hun.

Etikkutvalget til KS har dilemmasamlinger og øvelser som kommunene kan benytte seg av, og reiser ut på fylkesvise samlinger rundt om i landet for å øke bevisstheten rundt etiske problemstillinger.

Velferdskriminalitet handler om misbruk av offentlige velferdsordninger, det vil si at personer, bedrifter eller organisasjoner urettmessig skaffer seg ytelser eller tilskudd.

Det kan skje gjennom å gi uriktige eller forfalskede opplysninger, eller ved å utnytte andres rettigheter.

Velferdskriminalitet kan også omfatte brudd på arbeidsmiljø-, trygde- eller skatteregler når dette skjer i tilknytning til produksjon av velferdstjenester.

Vi må ruste oss mot organisert velferds-kriminalitet

Det vil være naivt å tro at organisert velferds kriminalitet ikke vil bli et problem også hos oss. Vi må lære av svenskene og ruste oss for å bekjempe en slik utvikling.

Ansatte jobber ikke på sykehjem, Nav eller plan- og bygningsetaten for å utøve kontroll, men for å yte tjenester. Det er derfor viktig å finne en rimelig balanse mellom kontroll og tjenesteyting, skriver Dagfinn Høybråten. Foto: Hartmut Schwarzbach / Argus / Samfoto

Publisert 17.09.2025 - 12:06

Meninger i debattinnlegg står for skribentens regning

I mai 2025 pekte politiet på organisert kriminalitet som en «samfunnstruende» faktor i sin trusselvurdering. Vold og trusler er åpenbare utfordringer, men et annet alvorlig trekk er den systematiske misbruken av velferdsordninger.

Svenske Ekobrottsmyndigheten (Økokrim) beskriver hvordan organisert kriminalitet har endret seg over tid. Det er en økende integrasjon mellom økonomisk kriminalitet og organisert kriminalitet, hvor de to verdenene nå overlapper og samarbeider.

Den systematiske velferds kriminaliteten er en genuin trussel mot den nordiske velferdsmodellen.

Eksempelene er mange. Det skjer en overgang fra lovbrudd i egne selskaper til å etablere selskaper for å utføre lovbrudd.

Man oppretter selskaper for å sikre seg kontrakter, for eksempel innenfor renholds- eller i byggebransjen, men hvor selskapet ikke gir ansatte lønns- og arbeidsvilkår de har krav på eller ikke følger miljøkrav.

Fordi det skjer under dekke av legitime aktører er det vanskeligere å spore og bekjempe kriminaliteten. Kriminelle utnytter utsatte enkeltmennesker og truer dem til å stå som søkere for ytelser, mens pengene havner hos bakmenn.

Erfaringene fra Sverige viser at kommunesektoren er sårbar. Organisert velferdskriminalitet omfatter misbruk av ytelser og bevilgninger, juks med tilskudd til foreninger og lag og tilbud på offentlige anskaffelser hvor regelverket ikke følges.

Alle kommunale ansvarsområder er utsatt for forsøk om velferdskriminalitet. Det er egentlig bare de kriminelles kreativitet som setter grenser.

Velferdssystemene tappes på denne måten for mange titalls milliarder svenske kroner. Tilliten til velferdssystemet som sådant risikerer å reduseres, ikke minst fordi utsatte grupper blir skadelidende når velferdssystemet får mindre ressurser.

Den systematiske velferdskriminaliteten er derfor en genuin trussel mot den nordiske velferdsmodellen.

I Norge er organisert velferdskriminalitet foreløpig ikke på radaren i samme grad som i Sverige.

En fersk rapport fra KS viser at kun 3 prosent av kommune- og fylkesdirektørene mener å ha vært utsatt for kriminalitet utført av kriminelle nettverk. Likevel identifiseres flere områder som potensielle mål for organisert kriminalitet.

I tillegg er offentlig sektor i Norge betydelig større enn i Sverige. Det ville være naivt å tro at organisert velferdskriminalitet ikke vil bli et problem også hos oss. Vi må lære av svenskene og ruste oss for å bekjempe en lignende utvikling.

Skal det skje, må vi håndtere flere viktige avveininger. På den ene siden ønsker vi å opprettholde et tillitsbasert system hvor innbyggerne føler seg trygge og respekterte. På den andre siden er økt kontroll nødvendig for å avdekke og forhindre kriminalitet.

Mange ansatte opplever at kontrollsystemer og «vaktbikkjefunksjoner» kommer i konflikt med deres grunnleggende forståelse av egen rolle. De jobber ikke i Nav, plan- og bygningsetaten eller på sykehjem for å utøve kontroll, men for å yte tjenester. Det er derfor viktig å finne en rimelig balanse mellom kontroll og tjenesteyting.

En skremmende erfaring fra Sverige er omfanget av trusler og vold mot ansatte i førstelinjen. Hvordan skal kommuner og fylkeskommuner som arbeidsgivere sikre et godt og trygt arbeidsmiljø for egne ansatte når organisert kriminalitet utøver både direkte og indirekte trusler og utilbørlig påvirkning?

Man kan også risikere at hele grupper blir mistenkeliggjort i jakten på de kriminelle. Det er en delikat balansegang mellom å skape økt bevissthet rundt både risiko for, og faktisk eksistens av, organisert kriminalitet, uten at dette blir mistenkeliggjøring av grupper (etniske, religiøse, sosioøkonomiske etc.).

Kommunesektorens etikkutvalg har som mandat å sette etiske problemstillinger på dagsordenen, for å skape bevissthet og bygge kunnskap.

Når et samlet utvalg nå har valgt å løfte utfordringen med organisert velferdskriminalitet er det fordi vi ser behovet for økt oppmerksomhet og kunnskap om en tematikk som lenge har gått under radaren i Norge.

Sammen med statlige aktører må vi i kommunesektoren gjøre vårt for å være best mulig godt rustet til å forebygge, avdekke – og ikke minst forhindre – at den organiserte velferdskriminaliteten som vi ser i vårt naboland, får innpass i norske kommuner og fylkeskommuner.

Vestre Toten kommune

ÅPEN POST

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	03.10.2025	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

(ingen)

FORSLAG TIL VEDTAK:

(evt. vedtak utformes i møtet)

SAKSOPPLYSNINGER:

Etter avtale er saken satt opp på sakskartet med tanke på at kontrollutvalgets medlemmer kan melde inn saker/tema til drøfting. Sakene kan enten meldes på forhånd, eller tas opp i møtet.

Ingen saker er meldt inn på forhånd.